

גליון תורה וחסידות במשנתו של כ"ק אדמו"ר מרן ה'לב שמחה' זצוק"ל זי"ע מבית מערכת 'דבר אמת'

שמחתי מתוך יראתי

יו"ל בעקבות כינוס 'הסתפקות במועט' ביום ההילולא
ליל ז' תמוז בראשות רבינו ראש הישיבה שליט"א

כך היא דרכה של תורה

דבריהם של רבינו ראש הישיבה
שליט"א והגה"ח מורינו
הר"ר דניאל אלתר שליט"א
בכינוס בליל ז' תמוז

מיוחד:

היכנס בפנים

רב שיח מרתק עם
שלושה מחשובי אנ"ש
על עובדות וסיפורים
מהנהגתו הנאדרת בקודש
של רבינו הלב שמחה זי"ע

לעבוד את ה' בשמחה

על היציאה לפריפרייה
ופתרונות הדיור - ראיונות
עם הרה"ח ר' דוד לב ז"ל

דבר המערכת

אלא שרבינו משנתו סדורה, וחפץ לרוממו טפח מעל הקרקע, דבר אחד דיבר ומשנה אחת שנה. וכך למדנו ביום ראשון בעת רדת ליל ז' תמוז, 'בואו ונחשב חשבוננו של עולם' - לא חשבוננו של אדם אלא חשבוננו של עולם. כאשר אדם מחשב מאין ובא ולאן הוא הולך, מבין ויודע את תפקידו ואת אשר לפניו, ומתרומם.. ומגביה קומתו... מאבד הוא את הצורך בעיסוק הנרחב בדברי הגשם, וממילא מסתפק הוא במועט. לא 'מגבלות' שם רבינו לפנינו אלא 'דרכי עלייה', מתוך קריאתו שקרא לפנינו 'זכרו את השם' מתוך קריאה זו עצמה עלתה ובאה הדרישה להסתפק במועט, לא בשביל ה'מועט' שבגשם אלא לצורך ה'רוחב' שברוח שיבוא במקומו.

ראה ראינו להמשיך את ההתעוררות הנפלאה שנראתה בקרבנו, אמרנו אלקטה באמרים, להביא את דברי רבינו זצוק"ל ומשנתו העניפה ביתר פירוט, בבהירות ובהרחבה. הבאנו את הדרשות שנאמרו עלי כתב. ביקשנו מחסידים ואנשי מעשה להעלות עלי גליון את אשר ראו וחוו לבני הדור הצעיר למען ידעו, הרחבנו בפעולות צדיק לחיים בהקמת הקרית החרדיות, ועוד תוספות כאשר תחזינה עיניכם.

יזכור אהבתם ויחיה זרעם.

המערכת

'שפתי צדיק ידעון רצון' (משלי י לב)

לעת זו בבוא יום ההילולא רבא של כ"ק אדמו"ר הרבי הלב שמחה זי"ע, בחר רבינו ראש הישיבה שליט"א, להתכנס יחד במקהלות עם קודש ולהתחזק בצוותא במשנתו שהותיר לחיים אותו צדיק, בתורת ה'הסתפקות במועט'. היינו שם יחד במעמד רבים, ודומנו כי טעם חדש מלא ישן נמזג ונוצק אל תורתו של אותו זקן.

היה היה דבר השם בפי נביאיו וצדיקיו, דור דור אותי ידרושון ויורו לעם את דרכיו, רבינו הלב שמחה זי"ע עסק בסוגיות שונות במגוון תחומים שבהם העיר את לבב העם לעבודת השם. מחד גיסא יצא כגבור אזור במותניו למרות גילו המופלג ליישר דרך ולפנות המסילה לבנות ולייסד מרחבי דיור הראויים לקהל אנ"ש בפרט ולציבור החרדי בכלל, וזאת מתוך שכאב את כאב הפרט והכלל. בא בגבורות תיקן ואיזן תקנות והגביל את עריכת השמחות לבלי לתת לעבור את הגבול הנכון והראוי ללמד בני יהודה את מידת ה'הסתפקות במועט'. מאידך בדפי ספרו והשמועסען שנשמעו מפיו בבית המדרש ובכל עת מצוא, העלה את שומעיו למרומי ה'ביידע שמות', וזכירת שם השם בכל עת, שם כאילו לא באו לידי ביטוי אותם צרכים גשמיים כלל וכלל, שם נדמה לנו כזקן מלא רחמים שלפניו שמות השם מאירים לבלי שייכות להבלי עולם הזה.

3 < כך היא דרכה של תורה

משאו של רבינו ראש הישיבה שליט"א בכינוס ליל ז' תמוז

8 < שתהא הגשמיות בטילה לרוחניות

דרשתו הנפלאה של הגה"ח מורינו הר"ר דניאל חיים אלתר שליט"א בכינוס ליל ז' תמוז

6 < אור חכמים ישמח

פניני אור עובדות ואמרות על כ"ק הלב שמחה זי"ע מאת הגה"ח מורינו הר"ר יעקב מאיר אלתר שליט"א

12 < היכנס בפנים

ראיון מיוחד משלושה מחשובי אברכי אנ"ש על עובדות וסיפורים אישיים מתקופתו הנאדרת בקודש של רבינו הלב שמחה זי"ע

18 < לעבוד את ה' בשמחה

מקבץ ראיונות עם הרה"ח ר' דוד לב ז"ל על פרשת היציאה לקרית ופתרונות הדיור

23 < שביבי הוד

עובדות יקרות ואמרות קודש מכ"ק הפני מנחם זי"ע על אחיו כ"ק הלב שמחה זי"ע

28 < לראות את הטוב בכל יהודי

משאו של רב הקהילה הגה"ח הרב בצלאל ווקסלשטיין שליט"א על רבינו הלב שמחה זי"ע

30 < מראות המוסדות

קברו של רבי

בתמונה נדירה שנשלחה למערכת 'דבר אמת' נראים כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם זי"ע יחד עם יבלט"א רבינו ראש הישיבה שליט"א במערת בית גור בהר הזיתים

גליון תורה וחסידות 'שמחתי מתוך יראתי' תמוז תש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת 'דבר אמת' תמונות: ארכיון 'דבר אמת' כל הזכויות שמורות להערות הארות רעיונות ושליחת חומרים נא לפנות במייל: de422144@gmail.com

לעילוי נשמת הגאון החסיד הרב שמחה בונים ליברמן בן הר"ר ברכיה הי"ד מחשובי חסידי גור דבוק ברבוה"ק וזכה לקשר מיוחד לרבינו בעל ההילולא מח"ס בשבילי דאורייתא וספרים הרבה הונצח על ידי המשפחה לרגל יום הירצוייט ו' תמוז תשס"ט

לעילוי נשמת אבי מורי הרה"ג ר' שמואל ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם יעקב ז"ל נלב"ע כ"ב תמוז תשע"ח ואמי מורתי האשה החשובה מרת צביה סאשה ע"ה בת הרה"ח ר' מאיר גנץ ז"ל נלב"ע ב' אדר תשס"ד הונצח על ידי בנם הרה"ח ר' מאיר מלניק שליט"א

”כך היא דרכה של תורה”

דברי רבינו ראש הישיבה שליט”א בכינוס קהילתנו בליל ז’ תמוז

את האדם להתעסק בגשמיות, וידועים דברי המהרש”א (חא”ג ברכות נז:): על אמרם ז”ל שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם דירה נאה וכלים נאים, שאין הכוונה שהאדם יחפש אחריהם להשיגם, אלא בא להשמיע לאדם שצריך לזהר מהם, כי מרחיבין דעתו היינו שמרגילו בענייני עולם הזה, מלשון נפש רחבה הנאמר אצל בלעם (אבות פ”ה מ”ט), ולא למעילותיו של איתמר. והרי התנא מורה לנו שעלינו להתבונן ולראות 'מה בין תלמידיו של אאע”ה לתלמידיו של בלעם הרשע’. וזאת רצה הלב שמחה זי”ע - להכניס בלבנו את הכח שיוכל אדם לעצור את עצמו מהגשמיות ולהתרומם, ובעולם המגושם שאנו חיים בו, על מנת להתחזק בזה חייבים לכך את כח הציבור, כי היחיד בפני עצמו קשה לו להחזיק בזה, ועל ידי שכל הציבור מתחזקים בזה, יש את הכח לכל יחיד ויחיד לא לרוץ ולרדוף אחרי הגשמיות, אביסעל זיך אפשטעלען, לעצור ולהתבונן רגע, לויף’ס נישט נאך די גשמיות, ס’איז דא א אנדערע סארט לעבען.

בפרשת חוקת כתיב בראש הפרשה (יט, ב) 'זאת חקת התורה', ואיתא מהחידושי הר”מ זי”ע ש'חוקת' הוא מלשון חקוק וחרוט, שיהיו דברי תורה נחקקים באדם, דבר המתקיים שאינו נמחק (עי’ שפ”א חוקת תרל”א ופני מנחם שמיני עמ’ צג), והדרך להגיע לזה הוא כמ”ש חז”ל (ברכות סג: שבת פג:): על הפסוק (שם יט, יד) 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' - 'אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה', ויש להבין לפי דרש זה איך מתפרש תיבת 'באהל' [ואין זו קושיא באמת, כי הרבה פעמים מצינו שחז”ל דורשים רק חלק מהפסוק], אבל באמת טמונה כאן משמעות עמוקה, דאיתא בשפת אמת (עי’ בלק תר”מ ד”ה ובמדרש, תרנ”ב סוד”ה בפסוק, ועי’ וישלח תרנ”ב ד”ה עם) על הפסוק (כד, ה) 'מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל', שזה גרם לבלעם לברך את בני ישראל, כי 'אהל' היינו דבר עראי, 'משכן' - בית הוא דבר קבע, 'מה טובו אהליך יעקב' - וזוהי שיין איז און וויא געבענטשט איז אז יעקב אויף דער וועלט איז א 'אהל', אין לו בית של קבע, 'משכנותיך ישראל' הקביעות הוא ההעכערקייט, ישראל - מדרגה גבוהה, הרוחניות בעולם הבא וזה

אמרו חז”ל (חולין ז:): 'גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן', ופירשו התוס’ שבחייהן של צדיקים הקשר יכול להיות גם בחיצוניות - לגוף של הצדיק שהוא ב”ד, וכן מצינו רשעים שיושבים אצל צדיקים, משא”כ לאחר פטירתו - שהבשר ודם של הצדיק איננו, ונשאר רק הנפש - הפנימיות, אין הרשע יכול להתקרב כלל לצדיק, כי קשה ביותר להתקרב ולהתחבר לפנימיות. ואם נאמר כך על הקשר ושייכות לצדיקים שגדולים במיתתן, הרי זה שייך גם למה שאמרו (ירושלמי שקלים פ”ב ה”ה) 'דבריהם הן הן זכרונן', כשרוצים להתעמק בדברי הצדיק, וכמו בנושא שלשמו נתכנסו כאן היום - הענין של 'הסתפקות במועט', שלימדנו הרבי הלב שמחה זי”ע, צריכים להבינו לעומק, ולא רק במשמעות החיצונית.

הרבה אנשים רגילים להסתכל על התקנות של הלב שמחה זי”ע במבט כלכלי גרידא, מחמת שהיה דוחק בפרנסה, כי הדור הראשון שאחרי החורבן עוד קבלו שילומים מגרמניה, המשפחות היו יותר קטנות, והדירות עלו יותר בזול, וכאשר במהלך השנים נהיה דוחק במצב הפרנסה, והיוקר האמיתי, הלב שמחה זי”ע בלבו הרחום לשוועת עמך בית ישראל, לא היה יכול לסבול הדוחק שיש לבני ישראל, ולכן תיקן התקנות. אמנם, אמת הדבר, שהיה רועה נאמן, שראה בדוחקן וצערן של ישראל, ופעל בהרבה תחומים, כפשוטן של דברים, לרווחת הציבור, להקל עול הפרנסה, ולמען ניתן יהיה להשיא את הצאצאים בנקל. אבל כ”ק אאז”ל (במעמד חנוכת הבית של קרית חס”ג בקרית גת - אלול תשנ”ד) אמר ששמע מהלב שמחה זי”ע, שכוונתו יותר עמוקה, כי מעיקרי יסודות התקנות, לבל יהיו חושיהם של זוגות צעירים, נתונים להידור חיצוני, כי אם יתמקדו בעיקר, בבנין הרוחני, עם התרוממות מעולם הזה. ולא רק על תקנות הידור נאמרו הדברים, אלא הן הן הדברים בכל תקנותיו בענייני השמחות ושאר הדברים, שבעלי השמחה לא ישקעו במרוץ של עולם הזה, רק יחיו עם העכערקייט, שהרי לא יתכן להיות עסוק בעולם הזה ובד בבד לשאוף לרוחניות וחיי עולם הבא, כי עולם הזה ועולם הבא מסתירים זה את זה, ומי שמקבל דירה חדשה ונאה מרוהטת היטב, הרי זה מושך

* עי’ ספר עטרת מנחם (אות קנז בה”ה עמ’ 95 - הובא בילקוט עבודת ישראל עמ’ קנז) 'סיפר הה”ק ר’ אלימלך מגראדזיק זצ”ל לאדמו”ר הגה”ק בעל שפת אמת זצ”ל מגור ששמע מאביו הק’ ממאגליניצא, ששמע מקינו הק’ המגיד מקאזניץ בשם הבעש”ט זצ”ל, שקודם ביאת משיח תהיה השפעה גדולה בעולם, ויתעשרו אחינו בני ישראל, ויתרגלו את עצמם להוצאות מרובים בהנהגת ביתם, וישליכו מדת ההסתפקות במיעוט. ואח”כ יבואו שנים רעות וחוסר ודחוקת פרנסה, ועניות גדול בעולם, וכבר לא יהיו רגילים במדת ההסתפקות, וצורכי עם ישראל יהיו מרובים, ולא יהיו להם מקור לפרנסה כפי הצטרותם, וזאת יהי חבלי משית. ומאוד מצאו הדברים חן בעיני אדמו”ר הגה”ק זצ”ל, ואמר שכן הוא עתה בעוה”ר. ואם השפת אמת זי”ע אמר כן כן בימיו, מה נענה אנן אבתריה. ועי’ חמדת דוד [להרח”ק רבי דוד צבי מניישטאדט זי”ע] פ”ר ויצא עוה”ב הבה לי וס”ר קדושים, מה ששמע מהרה”ק מקאצק זי”ע בענין מה שהעולם מתנצל על שהם עכשיו יותר בעלי הוצאה מן הדורות שלפניו.

'חשבונו של אדם', הרי על האדם לערוך חשבון עצמו ולא של חבירו, ולהכות על חטא על הלב שלו. אלא המכון הוא ש'חשבונו של אדם' אף פעם לא יהיה אמת ונכון, כי כל זמן שלא ערך 'חשבונו של עולם', שבא לידי הכרה שכל העולם הזה הוא עראי, ואינו קבע, אינו יכול לערוך חשבון נפשו כראוי, לחשב נכון הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, כי אם לא ברור אצלו חשבונו של עולם - מה הוא - שאינו אלא פרוזדור ועראי, ו'נבהלות כל החשבונות', ורק אחרי שחדור בנפשו שכל חיי העולם הזה אינם אלא אושפיזא, יוכל לערוך חשבונו של אדם, ותכונן לעולם הבא.

זה מה שהרבי הלב שמחה זי"ע כיוון בתקנותיו, קצת לעצור את הרדיפה אחרי המותרות, ולא דווקא ממותרות של בעלי יכולת, אלא גם המותרות הסטנדרטיים המחדשים בכל דור דור, וכמ"ס רבוה"ק זי"ע שבכל דור צריכים עוד מותרות שלא היה בדור הקודם לו, ויש דברים שלפני עשרים שנה היו בבחינת מותרות והיום הם נחשבים לדבר הנצרך, וכגון מזגנים שבימינו חסרונם הוא בבחינת ביטול תורה, אבל יש ליכור כי הגשמיות מושכת, וצריכים כסדר להילחם נגד כח עולם הזה, מלחמה תמידית מידי יום ביומו.

אמרו חז"ל (ברכות יב): 'בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע', ויש להבין, אמנם פרשת בלק פרשה חשובה מאוד, שכתוב בה כל הנבואות, ונהפכו הקלות לברכות, אבל די היה לקבוע לאומרה כמה פעמים בשנה, ולמה בקשו חכמים לקבוע לאומרה דווקא בקריאת שמע, בב' פעמים ביום שמקבלים עול מלכות שמים ועול מצוות, מה לנו להזכיר שם פרשת בלק. ומבאר השפת אמת (בלק תרמ"ו ועי' תרס"א) כי אין לנו לטעות שתלמידיו של בלעם הרשע ולהבדיל תלמידיו של אברהם אבינו ע"ה הוא דבר שהיה בימים מקדם, והתנא באבות מספר לנו איך התנהגו אז בדורות ההם, אלא זו המחלוקת היא לעולם, כי באמת ב' אלו הבח' מתעוררין בכל יום, שמתעורר ויכוח בין תלמידיו של אברהם אבינו ע"ה ובלעם הרשע, דכמו שמתעורר בכל יום חסד ה' ושפע של קדושה, כן מתעורר תלמידיו של אותו רשע בכל יום - יצרו של אדם מתגבר ומתחדש עליו בכל יום, ולכן בתחילה בקשו חז"ל לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, כי על האדם לידע שבכל יום ויום הגשמיות של האי עלמא מושכת ומפתה ומנסת לכבוש אותו, וגם אחרי שהאדם מקבל על עצמו עול מלכות שמים ועול מצוות, עדיין הסכנה אורבת לו בפתח מפיתיו הגשמיות, איך הנך מתנהג ומרגיש בהאי עלמא, האם הנך תושב או הנך גר, נאר א גאסט.

וכמו שפירש הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע דברי התנא (אבות פ"ו מ"ד) 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל', שאין חייבים לחיות כך במציאות, ויכולים לאכול ולשתות ולישן על מיטה עם כרית, אבל

הקביעות. 'זאת התורה אדם כי ימות' - אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, אבל איך אפשר לקיים זאת בעולם המעשה, 'באהל' - כשאדם מרגיש שהעולם הזה הוא עראי, אין לו קבע, נמצאים כאן רק לזמן מה - אכן לזמן ארוך וכלשון הגמרא (מ"ק ט:): 'ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך' - ליחרוב ביתך היינו בית קברתך - דלא תמות, אלא ליתוב אושפיזך שתחיה לאורך ימים בעולם הזה, אבל אל לו לאדם לשכוח בשום מצב את ההרגשה של 'אושפיזך' - שכל העולם הזה אינו אלא פרוזדור (עי' פני מנחם מועדי שמחה עמ' קיב), וכשחיים בהרגשה כזאת התורה מתקיימת [ועי' מהרש"א (חא"ג סנהדרין קה: ד"ה ואמר בתי כנסיות) דמלת אהל נאמר במי שמרחיק עצמו מן עסקי העולם ועוסק בצרכי שמים, כמו (תולדות כה, כז) ויעקב איש תם יושב אהלים].

ואין הדברים אמורים רק לאברכי כולל, היושבים באהלה של תורה, ולמי שלומד ח"י שעות במעט לעת, אלא גם למי שעוסק במשך היום למחייתו וקובע עתים לתורה, נאמר מאמרם ז"ל שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, כי התורה שייכת לכל אחד ואחד מבני ישראל, אורייתא קדושה בריך הוא וישראל חד הוא, והתורה מתקיימת אצל איש ישראל, כשהוא כלי לקבלת וקיום התורה, עם רצון אמת בלב, כשחיים עם הרגשה שכל העולם הזה אינו אלא עראי.

ובזה י"ל מה דאיתא בגמרא (תענית יא). 'שמא יאמר אדם מי מעיד בל' [ויש להתבונן מה השאלה, שהרי הוא היודע והוא העד והוא הדיין, ואין שייך שום הכחשה למעלה], ובגמ' יש כמה דעות או 'שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם', או 'נשמתו של אדם', או 'אבריו של אדם', אבל איכא מאן דאמר 'אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו', ויש להבין דהתינח נשמתו של אדם וכל השאר, אבל קורות ביתו של אדם מעידין בו - מה ביאורו, הרי לרוב האדם אינו חוטא בביתו, כשבני ביתו וילדיו רואים, בביתו הוא מתנהג כיהודי כשר עם כל השמונה בגדים, לאנגע פאות א לאנגע בארד מיט די גארטל און אלע חסידישע מנהגים, כי לחטוא אזיל איהו לגבה, ומי יעיד עליו על הנעשה שם מחוץ לביתו. אלא הן הן הדברים, קורות ביתו הכוונה, שהם מעידים מה היה הבית אצל האדם, האם ביתו היה אצלו כאהל ותו לא, דבר עראי, האם ביתו היה אצלו כדבר הכרחי שהרי צריך מקום להניח שם את הראש בלילה ועיקר ביתו ברוחניות, או שזה היה אצלו דבר קבע, שהיה שקוע בזה, לא אהל אלא בית.

זהו אמרם ז"ל (ב"ב עח:): על הפסוק (כא, כז) 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון' - 'על כן יאמרו המושלים וגו' - המושלים אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון - בואו ונחשב חשבונו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, תבנה ותכונן - אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא'. ולכאורה הול"ל

שבית המקדש היה על מכונן, והשראת השכינה היתה בגלוי, גם כאשר איש ישראל התנהג בהרחבה עדיין היה לו היכולת שיהא לבו למעלה, אבל כשנחשך העולם בחורבן הבית, היו חז"ל צריכים להוריד עוד ועוד מהמותוות שהיו נהוגים אז, ולהיזהר ביותר מתענוגות עולם הזה, כי כבר אין את המשקל הנגדי לגשמיות, כי חסר להם ברוחניות. ואין צורך להאריך בדיבורים על דורנו אנו, וואס ארום און ארום איז אזוי קאלט, אזוי שלעכט, הקרירות והרוע שמקיפה אותנו, שנצרך לעמוד איתן בכל יום יום ביום במלחמה עם תלמידיו של בלעם הרשע, לזכור תמיד כמה שפחות לשקוע בענייני עולם הזה, וגם בעתות שמחה כמה שפחות לעסוק בענייני מותרות, ובאמת אין בזה צער כלל, כי מי שיש לו הרגשת אמת של נפש ישראל, הרי הוא מרגיש את שמחת הנפש - שמחה אמיתית, שהוא זוכה להעמיד עוד בית יהודי, דורות ישרים, והרי את האוכל ושאר ענייני עולם הזה לא יזכרו כלל - בן לילה היה וכן לילה אבד, וכמה שמפחית בענייני מותרות מתגלה אצלו גוף פנימיות השמחה, שהוא דבר נצחי.

כתיב (כז, ב) 'וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים', ופירש רש"י מחז"ל (ב"ב ס.) ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, עלה בלבו שיברכם. ויש להבין הלא הקב"ה אמר לו בתחילת הדרך שעליו לברך את בני ישראל, ואין בידו לקללם, וכשהלך בדרך עם דעת לקלל, מנעו בעדו המלאכים, והאתון פתח את פיו, ושמו רסן בפיו, ועדיין לא בלבו לברך, ואמאי דווקא כשראה שאין פתחיהם מכוונים עלה בלבו שלא לקללם אלא לברכם. אלא כי יתכן שיהיו כל המדרגות הגבוהות, לשמוע בעצמו מהקב"ה, מלאכים, וחיזוק בבריאה של פי האתון, מכל מקום כל זה אינו נוגע בנפש האדם להזיזו מדרכו, אבל כשראה שאין פתחיהם מכוונים, יודישע הייער, שבני ישראל מכניסים בביתם קדושה וטוהרה און ארעכטיגקייט, זה מונע בעד בלעם לפתוח פיו לקלל, ועלה בלבו שיברכם. וכדכתיב בגאולת מצרים (בא יב, יג) 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית', וכי אין הקב"ה יודע היכן יהודי גר, הלא הכל גלוי וידוע לפניו ית"ש - 'הוא גלא עמיקתא ומסתרתא, ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא' (דניאל ב, כב), אבל הכח להסיר את הנגף ולמנוע את הקללה, הוא כשיהודי מקריב דם מעצמו, ומשתיית את ביתו על יסודות של מסירות נפש ליהדות, דם על הפתח, אין פתחיהם מכוונים, יודישע שטובער, יודישע הערצער, דאס פארמאכט די מקטרג, זה גורם שיהפוך את הקללה לברכה.

כל אחד יודע כמה אנו צריכים היום את ההארת פנים מהאייבערשטער, להמתיק את הקטרוגים, בואו נקבל כולנו כאחד, להתחזק בענין זה, שלא יהיו פתחיהם מכוונים, יודישע פתחים, דם על הפתח, לכוון באמת להקים יודישע שטובער הייליגע שטובער, וממילא לא יחפשו מותרות, מתוך שלא יהיה צורך בכך - ויהיה 'מה טובו אהליך יעקב' [שגם שם פירש רש"י שראה שאין פתחיהם מכוונים] (עי' לב שמחה בלק תשל"ח ותשל"ט ואוצר דרשות ומאמרים ח"ג עמ' קעד), כי השמחה והסיפוק יהיו מרוחניות ומקדושה וטוהרה. זכותו של הרבי הלב שמחה זי"ע תעמוד לנו ותגן בעדנו לאורך ימים.

צריך לזכור שכל העולם הזה הוא 'דרכה' של תורה, שכל העולם הזה הוא עראי, רק 'דרך' לעבור שם למקום הקבע - עולם העליון, ומה שהקב"ה מזמן לאדם הוא טוב - אם יותר ואם פחות, ואפילו אין לו לאכול רק פת במלח וכו', וכי בשביל זה לא יהא עמלו בתורה, הרי כל העולם הזה 'דרכה' של תורה, שזה העולם הוא דרך לעבור לעולם העליון, לחיות בהרגשה שהעולם הזה הוא עראי, שהעולם הזה הוא עולם חולף, וזה חשבוננו של עולם, לדעת ולהכיר שהאי עולמא אינו עולם קיים.

וכמבואר בשפת אמת (עי' בלק תרמ"ג ועי' סוכות תרמ"ז ד"ה ביום) דברי התנא 'מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא, אבל תלמידיו של בלעם יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת', והרי זה כל בר בי רב יודע שצדיק הולך לגן עדן ורשע מקומו בגיהנם, והרי זה אחד מה"ג עיקרים, ומה לנו לתנא להשמיענו זאת. ומבאר השפת אמת שההרגשה הוא 'אוכלין בעולם הזה', שאצל תלמידיו של אברהם אבינו העולם הזה אינו נחלה, אינו דבר קבוע, בעולם הזה אוכלין באופן עראי, שהרי צריכים לחיות, אבל 'נוחלין' - דבר קבוע הוא רק בעולם הבא, ודבר זה הוא חלק מהביאור מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידי אברהם אבינו מתנהגים בכל ענייני עולם הזה, באופן עראי וכלאחר יד, והנחלה - המקום קבוע, הוא בעולם הבא, משכנותיך ישראל.

ודבר זה נוגע בין לכל יחיד ויחיד, וביותר לציבור, וידוע מה שהלב שמחה זי"ע כתב במכתבו בענין התקנות 'והבנתי בזה מה שמקשין העולם, למה לא נאמר בפ' 'והיה אם שמוע' - 'ובכל מאודכם', ואומרים בשם הרבי מקאצק זצ"ל (עי' משענת משה פר' ואתחנן, שו"ת תירוש ויצהר ס' קכז) כי בנוגע לרבים, כספים הם גם 'נפשכם', והרי נאמר 'ובכל נפשכם', והגיע המצב שזה נפשכם ממש. כוונתו הק' לא היתה רק מבחינה גשמית, שהציבור היה דחוק - ודחוק אצל ציבור יכול להגיע לנפשות ח"ו, אלא כוונתו הק' גם למשמעות העמוקה בתקנותיו, בציבור 'מאודכם' זה 'נפשכם', כי אם לציבור מסביב יש רדיפה אחרי מותרות, אז אין זה בגדר 'מאודכם' בלבד, אלא ה'נפשכם' נפגם, כי אין כבר את ההרגשה הנכונה של נפש ישראל, כי ריבוי הגשמיות והמותוות מסתירים את הנפש והפנימיות, ומאבדים את ההרגשה שכל העולם הזה הוא 'אהל'. בציבור הדבר נחוץ ביותר, לעשות גדרים להיזהר מלשקוע בגשמיות ומותרות, כל אחד על עצמו ועל אחרים, יעדער איינער זאל האבען אחריות פון די אנדערע, נישט מיט א אנלויף פון געלט, נישט מיט א אנלויף פון מותרות, אפהאלטען, זיין מער אנגעאלטען אין דעם.

מצינו בכמה מקומות בגמרא (גיטין ז. סוטה מט. ב"ב ס:) שחז"ל תקנו כמה תקנות אחרי החורבן, שבטלו הנהגות של שמחה, והנהגות של מותרות בעת חתונה ושמחת חתן [חלק מהם עוד נוהגים עד היום, וחלק מהם דנו הפוסקים אמאי אין מקפידים בימינו (עי' או"ח ס' תקס)], וע"פ הפשט טעם התקנות היו כדי לזכור את חורבן הבית - 'אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני', אבל לבי אומר לי שיש בזה עומק, כי כל עוד

"אור חכמים ישמה"

פניני אור ומרגליות יקרות, עובדות ואמרות
על רבינו הקדוש הלב שמחה זי"ע

מאת פה מפיק מרגליות מורנו הגה"ח ר' יעקב מאיר אלתר שליט"א

בן כ"ק הרבי הפני מנחם זי"ע

את אאזצ"ל לדבר עם הנגיד ר' משה רייכמן ז"ל שיוזיל מכספו לענין נעלה זה, אך הלה השיב לאבי זצ"ל, שלא כדאי להשקיע בארץ ישראל בגלל המיסים, ולדעתו עדיף טפי לעשות דבר גדול וטוב יותר, לייסד ולהקים קרן המלוה לכל מחותן 12,000 דולר ויוכלו להחזירו בתשלומין נוחים, וממילא יוכלו המחנות לקנות דירה באשדוד העולה כעשרים אלף דולר, כשחזר אאזצ"ל לה'לב שמחה' אמר לו, אכן דבר טוב הוא לשעתו אבל מה יהיה התקנה לעתיד, ואכן ראה יפה, כי מה אפשר לעשות היום עם 12,000 דולר, והלא אין זה אלא כטיפה מן הים מן ההוצאות הגדולות.

כשנולד לי בני הראשון אברהם מרדכי ה"ו [אחרי פטירת הב"י] שהה ה'לב שמחה' בערד, ולפני שבת התקשר אלי להתנצל שלא יוכל להשתתף בשלום זכר כי הוא נמצא בערד. את הברית עשיתי בבני-ברק בשטיבל 'אור החיים', וה'לב שמחה' הגיע להשתתף, משכבדתי אותו בסנדקאות לא רצה לקבל בשום אופן, באמרו שחייב אני לכבד את אבא מפני 'כיבוד אב', אך בסוף נתרצה ושימש כסנדק.

ה'לב שמחה' היה מאד 'משפחתי' וחביב וקירב את קרוביו באופן נפלא, תמיד היה מברר מצב המשפחה וכדו', והיה שואל אותי "וואס מאכען די קליינע" וכי"ב. ודבר חידוש ראיתי אצלו, שהקפיד על כבודם של צאצאי אביו, בימים ההם התגורר נכדו נ"מ בביתו, והיה מחכה עמו כל בוקר ברחוב יוסף בן מתתיהו כדי שאחד מבחורי הישיבה יקח אותו לת"ת, ורבים רצו להשתמש מכך וע"כ היו עוברים את הכביש כדי שלא יבקש מהם לקחתו, פעם עברתי שם ורמזתי לו שאקחנו אך הוא לא ביקש ממני דבר, רק שאל אותי אם אבא בבית ועוד שאלות נימוסין ובזאת פטירני לשלום, וראיתי שהלך אחרי הב' מרדכי פפר ה"ו מחיפה, וביקש ממנו שיקח אותו לת"ת. וכן שמעתי, שפעם שלח אחד דבר מה עם יצחק פישל היינה מירושלים להביאו לה'לב שמחה', והקפיד על המשלח שלא מצא עם מי לשלוח כי עם "מיט די טאטען'ס אייניקלעך".

להר"ר איטשע מאיר [חתנו של הא"א ובנו של רמ"ב] היה בן בשם דן [כבר נתן כל השמות שהיה צריך, לייבל נתן כבר והוא עצמו היה קרוי יצחק מאיר וכו', ונתן 'דן' משום שנולד ביום שהקריב נשיא דן את קרבנו] שחלה לפני המלחמה [והגיע ה'אמרי אמת' לבקרו בחליו] בהיותו אברך [כמדומה שכבר נולד לו ילד], ונפטר [כאשר פגש האדמו"ר מסקולוב בר' איטשע מאיר עם בנו דן, שאלו "ביסט משוגע גיווארען? א זיהן דן?"]. פעם נכנס בילדותו אל הגאון רבי מאיר דן בעל ה'כלי חמדה', שקם לפניו מלא קומתו, באמרו "דער רבי'ס א אייניקל..." [הגם שלא היה מר בר רבי אשי...].

בשנותיו האחרונות של ה'אמרי אמת' באר"י נסע לכותל המערבי, והיו שם הרבה בחורים ואברכים שנדחפו לראות את הרבי, ועל אף שהדבר הפריע לו לא הגיב כלום, ורק כשבא לביתו אמר להרבנית ע"ה שלא היה בכותל, משתמחה וניסתה להבין מאי קאמר, נענה שלא היה יכול להגיע לכותל מרוב צפיפות. הדבר הגיע לאזני ה'לב שמחה' שהזמין תיכף מונית והודיע לה'אמרי אמת' שביום פלוני בשעה פלונית יסעו שוב לכותל המערבי מבלי שיתפרסם הדבר. אדהכי והכי שמע פעם ה'לב שמחה' איך ה'בית ישראל' אומר לאחד מידידיו שביום פלוני יסע אביו להכותל, וכיון שחשש דחברה חברה אית ליה ע"כ הקדים ה'לב שמחה' את המונית לשעה אחת מוקדם יותר, וברגע האחרון קרא לאאז"ל להצטרף עמהם ונסעו, וכאשר הגיע ה'בית ישראל' כבר היו בדרך חזרה. הדבר הפריע מאד לב"י, ודיבר את אשר על לבו אל הרבנית שעשו לו עוולה, נכנסה הרבנית אל הרבי ושאלה, הרי שניהם בניו ומדוע יעדיף אחד על השני, השיב לה ה'אמרי אמת' "וואס זאל איך טיהן, עהר דינט מיך" - [הוא משמש אותי, כי כאמור בארץ ישראל דאג ה'לב שמחה' מאד לבריאותו של ה'אמרי אמת', משא"כ ה'בית ישראל' לא היה נכנס אלא שעה ביום לביקור וכי"ב].

גשמיות לשם שמים

ואם עמלת בתורה יש לו שכר הרבה ליתן לך (פ"ד מ"ו)

האדם נברא מחלקי רוחני וגשמי, והיא מפלאת הבריאה ששניהם שוכנים ביחד בגוף אחד (על שו"ע ורמ"א סימן ו סעיף א), ואכן מהאי טעמא מוכרח האדם להתעסק בענינים גשמיים כדי לקיים גופו בעולם הזה, אך עבודת האדם היא להעלות את הגשמיות לרוחניות, על ידי שיאכל וישתה כדי לחזק גופו לעבודת ה', וכן שינתו תהא בכדי להתחזק בכוחות חדשים לעבודת ה' ליום המחנה, נמצא שגם מעשיו הגשמיים נהפכים להיות כרוחניים, ויקבל עליהם שכר כאילו עסק באותה שעה בתורה ובמצוות, כי הוא מגלה דעתו שנאנס לעסוק בדרך ארץ וכל מעשיו לשם שמים (על שו"ע אור"ח סימן רלא), כי אלמלא היה מוכרח לעבוד לפרנסתו כדי לכלכל את משפחתו בודאי היה הוגה אז בתורה, ועל כן מקבל שכר גם על המלאכה. אאזצ"ל אמר בשם ה'לב שמחה' זצ"ל לפרש מה שאמרו (הובא ברש"י ר"פ בחקותי) "אם בחקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה", שכל הליכות האדם צריכה להיות תורה'דיג, ואף בשעה שמקיים האדם "תלכו" והוא טרוד בעניניו עליו לעשותו בדרך התורה ולשם שמים.

והיינו דכתיב במצות עלייה לרגל (דברים טז, ז) "ופנית בבוקר והלכת לאהלך", ומכאן ילפינו (???) שצריך לינה בירושלים ולא לחזור מיד אל ביתו, ויש בזה כדי לרמז, דאחרי שספג אדם מלא חופניים קדושה בביהמ"ק עליו לעמוד שתקלט הקדושה בלבו למען יאציל מאור הקדושה על ביתו כל הימים.

בשנת תרצ"ו כתב ה'אמרי אמת' צוואה, ופתח דבריו "הרי אני כבן שבעים שנה", ושם ציוה שאחיו רבי משה בצלאל ימלא את מקומו ויהיה רבי אחריו, והוסיף "בני מאיר ויצחק לא ינהגו באדמו"רות". והיה הדבר לפלא גדול, ראשית כי ר' איטשע כבר נפטר שנה קודם לכן, ועוד אם כתב שרמ"ב יהיה רבי מדוע כתב שמאיר ואיטשע לא יהיו, למאי נפק"מ [ו] לא דכיון שכתב שמאיר לא יהיה כתב גם שאיטשע לא יהיה, כדי שלא לביישו, אבל א"ו" טעם מספיק], אמנם לאחר פטירת ה'בית ישראל' אמר ה'לב שמחה' לאאז"ל, שלדעתו כתב כן הא"א כדי לרמז, שהם לא יהיו אבל שאר האחים יתעטרו בכתר האדמו"רות, נענה אאז"ל "אבל לא אני!", חזר ה'לב שמחה' על דבריו ואמר "אזוי קלער איך, ער האט גימיינט דער אנדערע יא".

לשון חכמים

פעם נכנס אחד אל ה'לב שמחה' לשאול את פיו בעניני מסחר השיב לו הל"ש שאינו מבין בזה, ניגש הלה אל אאז"ל לשאול כוונת דבריו, אמר לו אאז"ל שאם ה'לב שמחה' שעסק במסחר כל ימי חייו אינו מבין בודאי שכוונתו שאינו אוחד מזה. שנינותו של ה'לב שמחה' היתה נפלא מאד, ותמיד ידע להסמיק מאמר חז"ל

הכם רואה את הנולד

איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם וכו', הרואה את הנולד (פ"ב מ"ט)

ה'לב שמחה' היה שופע אהבה, וכמים הפנים לפנים, כי הרגישו כמה הוא דואג לחסידיו ותלמידיו באמת. כידוע פעל מאד לבנות "דירות להשכרה", ולשם כך שלח

1. הערת רה"י: גם אני כשביקש ממני פעם לקרוא לבחור שהי משמשו, לאיזה צורך, והצעתיו את עצמי שאעשה לו צרכן, וסרב.

לפי העניין הנצרך, ונפרט מהם פורתא, פעם היה בחסידות דעעש ומחמת הדוחק דחפוהו שם, הגיב על אתר "בנאות דש"א ירבצנו..."

שוב פעם נכנס לחתונה של אחד מאדמו"רי ביאלה והחתן עדיין לא נכנס, העיר ואמר "כל המשמח חתן ואינו..."

בזמנו היה 'נשיא המדינה' יהודי מסורתי בשם נבון [אביו היה גר ברח' אלפנדר, ומשם הכיר הנשיא את ה'לב שמחה'], פעם בא הנשיא לבקר בחוה"מ, ובתוך הדברים שאל איך יוכל הרבי ללמוד אם רובצים עליו צרכי הציבור שהוא עסוק בהם כ"כ, א"ל ה'לב שמחה' [הערת הגר"ד אלטר שליט"א: בשם החיד"א] דא' בגמ' (ברכות ה.) "אם רואה אדם שיסורין באין עליו פשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה" והקשו המפרשים דאם פשפש ולא מצא איך יתלה בביטול תורה, הלא אם פשפש לא מצא גם ביטול תורה, אלא פעמים שצריך לבטל תורה, וע"ז אמרו דאם פשפש ולא מצא "יתלה בביטול תורה" דהיינו שלמד תורה במקום שהיה צריך לבטל תורה. הנשיא לא קלט את התשובה ולפיכך פנה אל ה"ש ואמר לו שלא הבין, הגיב ה"ש תיכף בהברקה "נבון לא מבין?!" [נקט לשון נופל על לשון, כי נבון הוא מלשון הבנה].

דכירנא בשנת תשל"ב עשה רא"מ יוסקוביץ 'שלום זכר' ב'שיבה לצעירים', וישבו שם אאזצ"ל וה'לב שמחה' [כמדו' שגם ר"מ שיינפלד היה שם], ובקשו מהם הנהלת הישיבה שיבואו לסייר בישיבה, ונענו להם, ואכן הראו להם את כל הבנין וחדרי השיעורים וכיצא בזה, ובחדר אחד שהיה מיועד לבחורי שיעור ד' שאל ה'לב שמחה' למה הוא משמש, והשיבו לו שזה 'עלטערער בחורים', הגיב ה'לב שמחה' על אתר ואמר "ישיבה לצעירים - עלטערער?..." כי אם זה לצעירים למה יש 'עלטערער'?

ביום א' דחוד"מ פסח שנת תשל"ז הגעתי ראשונה 'נסיעה' לה'לב שמחה', כי ביום הראשון הייתי בתל-אביב אצל חמי ז"ל, והי כאשר נכנסתי אליו אמר לי "היה כי ישאלך בנך - מחר", שמחר באים ושואלים!...

שב"ק פרשת וירא שנת תשל"ח שהה בעיר ערד, ואחי ראש הישיבה שליט"א היה שם סמוך על שלחנו, בעת הסעודה התמהמהו להביא את הבשר, ולכן קם נכדו ר' אברהם מרדכי בטרונאי ונכנס אל המטבח ושאל למה עדיין לא הגישו את הבשר, כמובן שהיושיבים בשלחן הרגישו לא נעים מן המקרה, אך ה"ש במתק לשונו נענה ואמר "ואל הבקר רץ אברהם..." כלומר שזה מענינא דיומא שאברהם רץ בעבור הבשר.

השבת 'שבע ברכות' של הר"ר יעקב יצחק רובינשטיין הי"ו היה בפרשת שמות בת"א, ה'לב שמחה' שהה במלון וגשל בב'ב' ובשבת בבוקר הגיע רגלי לת"א, ובעת השמחה ביקש המחנות ר' משה שיינפלד מן המשתתפים לשיר, אך העולם לא שמעו בקולו, נענה ה'לב שמחה' והגיב "דער היינטיגע פרשה, ולא שמעו אל משה..."

האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל היה בידידות עם הרב שך, לכן כשפרצה אש המחלוקת מחמת החוק "מיהו יהודי" כנודע, התקשר אל ה"ש ואמר לו שאינו מרגיש בטוב לכן אינו יכול להשתתף בכנס שהוא עושה. לאחר כמה שבועות הגיע לנחם את ה"ש [כמדומה על פטירת זוגתו], שאל אותו ה"ש איך הוא מרגיש, הלה לא הבין שאלתו כי מאז ומעולם הרגיש טוב, הגיב ה"ש כדרכו בשניות "לא היית בריא, לא?".

כשהייתי חתן נסעתי לקרית צאנז ופגשתי שם את ה'לב שמחה', ואמרתי לו, שבאתי הנה כי יש כאן אויר טוב בחוף הים, נענה ואמר "דער ים? ים? התלמוד? ביידע ימים..."

גם ה'לב שמחה' היה מפורסם בענוותנותו, כי על אף היותו ת"ח מופלג הסתיר את עצמו ודאג שלא ידעו מזה [ואף ר' חיים יצחק שוירץ מתל-אביב אמה, שבנו הגדול והקטן של ה'אמרי אמת' ידעו ללמוד... כשכוונתו להוציא האחרים, אבל האמת אינו כן, אלא הר"מ מאיר ואאז"ל היו ידועים ומפורסמים בגדלותם בתורה, ואילו שאר האחים היו כולם גדולי תורה ורק לא היו ידועים מזה], כשהיה ה'לב שמחה' בשווייץ [כמדומה באסיפה עבור 'ועד הישיבות'] יצא לטייל עם גדולי ראש הישיבות, פעם אמר איזה רה"י פשעטיל בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל, העיר חבריו

ואמר, שדבריו אינם תואמים עם דברי תוס' [ולא פירש איזה], נענה ה'לב שמחה' והעיר "עם התירוץ השני זה מתאים", כשהגיעו למקום לינתם והוציאו גמרא ראו שאכן לת' השני של תוס' דבריו מתאימים...

ובר מן דין כל טענתם להכחיש העובדא הוא, משום שאין היום בנמצא את המציבות שלהם, ולאו מילתא הוא להכחיש דבר המקובל, שהרי רובם היו ילדים ולא הקפידו כ"כ לעשות מצבות על ילדים שנפטרו, גם לה'לב שמחה' היתה בת שנפטרה בחייו בטרם עלה לארה"ק בפעם ראשונה, ולא נודע איש את קבורתה, וגם קברו של אחי משה בצלאל ז"ל (ראה להלן ???) בהר מנוחות לא ידוע היכן הוא, וכי משום כך יגידו שלא היו דברים מעולם, אתמהא.

הרבה סיפורים דומים ומופתים כגון אלו התרחשו אצל צדיקים, שלא היו מתייחסים לדברי הרופאים, כי בני ישראל הם למעלה מן המזל ואין פגעי הטבע שולטים בהם. בשנת תשל"ח עלה צלקת בגבו של אחי הגר"ר אריה זצ"ל, ואמרו הרופאים בבית"ח תל-השומר שזה גידול במוחו רח"ל, ונכנס אאז"ל להזכירו אצל ה'לב שמחה' שאמר "דער יונגע דוקטורים קענען א טעות האבען [-הרופאים הצעירים יכולים לטעות], זאל מען בודק זיין אין אמריקא", ומפני שהיה אז אחי בגיל שהציעו לו שידוכים נשאר הדבר בסוד כמוס, וע"י פרוטקציה שלחו צילומים לארה"ב, שאכן בטלו הגידול מכל וכל. באותה תקופה נכנס אחי ר' אריה אל ה'לב שמחה' בטרם הגיעו התוצאות מארה"ב, ואמר הרבי "ער איז געזינט!".

לפני שנולדו תאומים לגיס ר"ח ניהוז נ"ל אמרו לו הרופאים שחייבים לעשות ניתוח, אולם כשנכנס אל ה'לב שמחה' אמר לו "זיי וועלען זיך איבער דרייען", מיד חזר לרופאים והגיד להם שאינו מסכים שיעשו את הניתוח, לגלגו עליו הרופאים,

כי הוא מסכן אותה ואת הוולדות, לכן הורו לו לחתום שמקבל על עצמו את מלא האחריות בכל התוצאות, וכן עשה, ולפליאת הרופאים התקיימו דברי ה'לב שמחה'.

בתקופת פסח שנת תנש"א החליטו רוב חברי הכנסת למנות את מר שמעון פרס לראה"מ, אך ברגע האחרון בעת ההצבעה התנגד אחד הח"כים החרדים לכך בגלל הוראתו של האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל, ואד"ש כעס על זה מאד, אך לאאז"ל זה לא הפריע, כי מלכתחילה סבר שפרס הינו שקרן, ולכן לא היה יכול לסבול אותו, ורק הסכים עם המינוי מפני שביטל דעתו לרוב ב'מועצת גדולי התורה'. באותה תקופה היה ה'לב שמחה' חולה, ולא ידע מכל הנעשה, אך כשנכנס אאז"ל בשביעי של

כ"ק רבינו ה'לב שמחה זי"ע בביתו למו' ר' אברהם מרדכי בן מורנו הגה"ח ר' יעקב מאיר שליט"א בשטיבל אור החיים בבני ברק

פסח לברכו ב'ג'ט יו"ט, א"ל ה'לב שמחה' במפתיע "אזוי דארף זיין", והרגיש אאז"ל שגם הוא סבר שדבר נכון הוא שלא נתמנה פרס לראה"מ.

אגב, יהודי מלונדון עלה להתגורר באר"י, אך זוגתו היתה רגילה לתכונות נפשם של יוצאי אנגליה והיתה קשה עליה הנהגותיהם של יושבי אר"י, לכן רצתה לחזור, נכנס החסיד אל ה'לב שמחה' לשמוע חו"ד, אך הרבי לא השיב לו כלום, לכן הגיע אל אאז"ל שאמר לו "ער וויל נישט רעדען קעגען ארץ ישראל", וע"כ אינו עונה על שאלות אלו. ואכן ה'בית ישראל' לא הציע לתושבי אנגליה לעלות לאר"י, כי ראה כמה מהם שחזרו בגלל שלא יכלו לסבול השינוי בתכונות הנפש של תושביה. כל הבריחה מפולין נעשה על ידי ה'לב שמחה' ואחותו מאטיל ליון ע"ה, ושמעתי מאאזצ"ל, שה'לב שמחה' חזר לפולין בתרח"צ, כי בתו רבקה'לה נולדה אז והרבנית לא הסתדרה אתה, והסכימו שישארו בפולין רק חצי שנה, ולכן נסע עם ר' בערל ציינסיסקי שהיה אז עדיין בחור, אולם ה"ש התעכב שם ואדהכי והכי התקרב ר' בערל ציינסיסקי לגלי עשרים ואחד, וחששו שמא יצטרך להתגייס לצבא הפולני [כי היה אזרח פולני], לפיכך ציוה עליו ה"ש לחזור לאר"י בלעדי, כשבדעתו לעלות לארץ ישראל אחרי הימים הנוראים שנת תרצ"ט, אולם אז היתה הרבנית מעוברת מאד"ש, ולכן נשארו שם עוד תקופה.

ואמר לי כ"ק אאז"ל, שהיה זה נס גלוי שה'לב שמחה' חזר לפולין, כי הוא האיש אשר דחף ב'אמרי אמת' לעזוב את פולין, יחד עם אחותו מאטיל, ובלעדיהם לא היו בורחים משם, כי כל תוכנית הבריחה היתה נראית מאד לא מעשית, כי הרשעים ימ"ש חיפשו אחרי הא"א, ואף הפיצו תמונתו להבטיח עליו כסף רב [וכן את הרבי מאלכסנדר חיפשו מאד, ובגלל כן החליף הא"א הרבה אכסניות בוורשא, והיה סוד גדול היכן הוא נמצא], ובכל זאת התחמק הא"א מתחת אפם, וזה היה הודות לתכונות והתעקשות של ה"ש.

**דברי הגאון החסיד מורנו רבי דניאל היים אלתר שליט"א
לרגל יומא דהילולא של רבינו ה'לב שמחה' זצ"ל**

שתהא הגשמיות בטלה בפני הרוחניות

ז' תמוז תש"פ לפ"ק > בכינוס קהילתנו ליל ז' תמוז

געגועים כביכול מהקב"ה לישראל ומישראל להקב"ה, "אצל יהודי זה ראיתי רק געגוע אחד מהקב"ה אליי, לכן בקשתי שיביאו לו את הגעגוע השני, ואף הוא יתגעגע אל השני...". אמור מעתה, הגם ש'אותי תיעב' אומר הקב"ה כנגדו "אתאוהו לו", אחכה לו בכל יום שיבוא כי תמיד חביבותיה דישאל גביה קוב"ה.

בהיותי בחור צעיר נכנסתי עם 'קויטל' אל הרבי ה'לב שמחה' זצ"ל, ושפכתי את מר לבי שברצוני לשוב בתשובה על חטאי, ויהי כשקרא הרבי את דברי, חייך ואמר "תשובה מאהבה!", אמנם בשעתו הסבירו לי מחנכים שלא עשיתי נכון לכתוב כן לרבי, ואחרים אמרו שהרבי השיב לי בבדיחותא אך הנפשי פנימה הבנתי וידעתי שהרבי התכוון להגיד לי, שאין צריך להיות עסוק בחטאים ולעשות תשובה, כי אם להתגעגע להקב"ה, וממילא אתאוהו לו יתברך.

אשרי איש שלא ישכחך

כל מהותו של הרבי ה'לב שמחה' זצ"ל היה שיתקרב אדם להקב"ה, ויזכור ממנו, ואכן כמעט אין שמועס שלא הזכיר גימטריא של שם ה', או לפעמים "ביידע שמוות", וכן היה אומר שחותנו הרה"צ רבי נחמיה'לע זצ"ל הוה מרגלא בפומיה "אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם יתאמץ בך", שלא יסיח דעתו מהקב"ה ויזכור תמיד את הקב"ה. בימים ההם היו הדברים נראים רחוקים, דמה לנו עם כל השמות של הקב"ה, והלא אין לנו עסק בנסתרות, אבל חזר בזה כל כך הרבה כדי שידבק בנו הזכרון מהקב"ה, ולא ישכח האדם מבורא כל עולמים.

כד הוינא טליא הייתי עומד ליד אאז"ל בין הארון קודש לעמוד הש"ס, והחסידי רבי חיים אלימלך דריימן ז"ל היה מתפלל פסוקי דזמרה בשב"ק לפני העמוד, והיה

תמיד חביבותיה גבן

באמת אין מה להוסיף אחרי דברי אחי הגדול רבינו ראש הישיבה שליט"א, אך כדי לחדד את הדברים אחזור על אותו רעיון במילים אחרות.

דוד המלך ע"ה אמר בתהלים (קית, ה-ז) "מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה, ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, ה' לי בעזרי ואני אראה בשונאי", כדי לבאר פסוקים אלו יש להקדים מה שלמדנו לאחרונה בדף היומי (שבת קד). "אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי, אתו דרדקי האידנא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותייהו, אל"ף ב"ת - אלף בינה וכו'", רבינו ניסים גאון ורבינו חננאל גאון כתבו, שהיה יום סגריר וחורף קשה, לכן לא באו רבנן לביהמ"ד, אך התינוקות לא רצו שיתבטל לכן ישבו ולמדו בינם לבין עצמם, 'סימנו אותן חכמים ועמדו כולן בני אדם גדולים בתורה, אמרו רבי אליעזר ורבי יהושע מנהון הוין', וכשבאו לדרוש סדר א"ת ב"ש אמרו בר"ת "אותי תעב, אתאוהו לו".

ולפי פשוטו פירש רש"י דהכוונה בתמיהה, שהקב"ה אומר אם "אותי תיעב" האדם "אתאוהו לו" בתמיהה, אך בדרך החסידות יש לפרש בניחותא [וע"ד שפי' המהרש"א בחא"ג], וכמעשה שהיה אצל הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זצ"ל, שפעם בא אליו אחד שהחשיב את עצמו לאדם חשוב, ובכניסתו אמר הרבי ר' ברוך'ל לגבאי "ברענג אריין די צווייטע בענקעל" [-תכניס את הכסא השני], תמה הגבאי ולא הבין למאי כוונתו, שהרי אצלו לא היו כסאות כלל, [כידוע נקט במדת הקפדנות בעבודת ה', ולכן לא נתן לשום אדם לשבת לצדו, באמרו שהוא חד בדרא, ובסוד קדושים מי יעמוד], משהבחין הרבי בפליאתו הסביר לו כוונתו, שכל יהודי יש לו שני "בענק'לעך" מלשון געגועים ["בענקל" באידיש יש לה שתי משמעויות, מלשון כסא ומלשון געגועים], שיש

נסעה לווארשא, והנה בגור היה עז בכור שלא יכלו לעשות עמו מאומה, והיה צריך לרעות עד שיסתאב, ובשעה שלא היתה הרבנית בבית הכניס אותו רמב"צ לביתם, וכשהגיע אל מול המראה ראה שם דמותו ונבהל, ועי"ז בעט במראה ושברו ואף הוא נעשה בעל מום, והכל בא על מקומו בשלום, כשחזרה הרבנית התנצל רמב"צ על שבירת המראה, ואף הציע לה לקנות חדש, אך היא השיבה שכבר אין לה צורך בשטויות שכאלו...

כי אחרי שהזדככה והתעללה בגור לא היתה זקוקה להבלי העולם הזה, וזה יש להעמיס בפסוק "ה' לי" אם האדם משריש את האלוקות בלבו אזי "מה יעשה לי אדם" אלו ענייני אנושיות וגשמיות, מפני שאין בהם ערך כלל, והם מתבטלים לגמרי.

אין לגשמיות ערך

וכן שנינו במסכת אבות (פ"ו משנה ו) שחמד ממ"ח קנייני התורה הוא "במיעוט תענוג", ודקדקו מאי "במיעוט תענוג", ממה נפשך, אם איירי בתענוגים אסורים גם מעט אסור, ואם בתענוגים המותרים למה יש למעט, ומבאר ה'ישר דברי אמת' (אות ד) 'זהו במיעוט תענוג, ואינו אומר במעט תענוג, רק במיעוט, כי למעט אין צריך לומר, רק אפילו ההכרח ימעטנו, דהיינו שירבה תענוג וחשקות דביקות אלהית בלבו על ידי התורה עד שיכבה זה כשרגא בטיהרא', כי צריך שכל כך יתענג על ה' מדברים רוחניים עד שתענוגים גשמיים יתבטלו לגמרי, כעין שרגא בטיהרא מאי האני, דמתיקות התורה תדחה כל הדברים וההנאות האחרות, ויתמעטו מעליהם.

והנה הגם שהתקנות מחייבים את האדם, מיהו כשהדבר בא בכפייה אין בו אלא בכדי לבטל את הלחץ החברתי, כי 'תקנה חברתית' מבטלת את הלחץ שמרגיש מי שחייב להוציא הוצאות, אמנם אין זה דבר המתקיים, וכמאמר העולם "א גענייטע זאך טרענעט זיך", פירוש דבר תפור נפרס, והכוונה גם, שדבר הבא בכפייה אינו מתקיים "גענייטע" באידיש יש שתי משמעויות, חדא לדבר תפור, ואידך לדבר הנעשה בכפייה, אבל הרבי ה'לב שמחה' דרש 'הנשמה של הדבר', שיתקן האדם את עצמו שלא להיות שקוע בתוך הגשמיות, דאע"פ שהאדם עומד עם רגליו על הקרקע יהא ראשו מורם במקום גבוה.

כי האמת שאין לגשמיות שום ערך אמיתי, ורק בעוה"ז

מבקש ממני שארמז לו מתי הרבי מסיים כל קטע בתפילתו כדי שיוכל לסיים בקול, וכך עשיתי. פעם אחת סיפר לי, שהרבי שלח להגיד לו, שכאשר הוא קם לפני הלל הגדול עדיין לא סיים את הפרק הקודם, רק הוא נעמד קודם לכן בטרם יאמר "בית אהרן ברכו את ה' וגו'" שמזכירים שם כמה פעמים שם הוי"ה, והגם שהייתי צעיר אז אבל החדיר בי הרגשה זו כי הרבי ראה את קוב"ה לפניו בעת התפילה [ובכל עת ובכל שעה] עד שנעמד וקם בפני השכינה כעבדא קמיה מרא.

וכך היו כל אורחותיו, כשתיקן הלימוד דף היומי בירושלמי אמר לשון הנביא (ירמיה נא, ו) "זכרו מרחוק את ה' וירושלם תעלה על לבבכם".

וגם כשעשה תקנות גשמיות בצמצום הוצאות לחתונה וכדומה התכוון לזכרון ה', וכמו ששמעתי מאאצ"ל שאמר בשמו שטיקך כוונתו שראשם של הצעירים לא יהא מונח ברהיטים, ואין כוונתו רק כדי שלא יצטרכו להוציא כל כך הרבה מעות, וכמו שהזכיר ראש הישיבה שליט"א שעל האדם לשאול את עצמו אם הוא "עולם הזה" דיגע או עולם הבא" דיגע", מה העיקר אצלו, ואם לא יוציא כל כך הרבה הוצאות על דברים גשמיים לא יהא ראשו מונח בדברי הבלים אלו.

הרוחניות עיקר

והגם שתיקן את תקנותיו לשנים הראשונות אחרי הנישואין, אין הכוונה שלאחר מכן הותרה הרצועה חס ושלום, רק כמו שרמז הרבי ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בלשון חז"ל (עירובין מא.) "גופא בתר רישא גרידא", שאם מתחיל האדם את דרכיו בטוב זוכר שגם ההמשך יהיה טוב, והכל נגרר אחרי ההתחלה, ולענייננו תרתי משמע במאמר זה, חדא כאמור, שהשנים הראשונות הם העיקר, וממילא ימשך גם שאר ימי לטובה, ואידך היה זה עיקר התקנה, שלא יגרר אחרי הגשמיות, ולא יהא ראשו ורובו שקוע בגשמיות, ואז גופא בתר "רישא" גרידא וכל אורחות חייו יהיו בקדושה. אמרה לי גם, דודתי אחות אמי תבדלחט"א מרת מרים בורזיקובסקי ע"ה, שנתגדלה בפולין אצל זקנינו איש האלוקים הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע ה"ד, וספרה כמה מילי מעלייתא שספגה בבית קדוש זה, בין השאר סיפרה, שזמן קצר אחרי נישואי הסבתא הרבנית מרת חיה שרה עם הסבא רמב"צ, שמע אותה חמיה השפ"א כשהיא בוכה. [הוסיפה הדודה ואמרה, שאצל רבוה"ק בגור היו מאוד חוששים לדמעות ולצעיר של הזולת], ומיהר הרבי השפת אמת זי"ע לברר על מה היא בוכה, והתברר שצר לה כי אמה היתה בת נגיד בתו של החסיד הנגיד רבי נפתלי אונגר זצ"ל, ואינה רגילה לפשטות ולעניות שיש בביתם, שאל השפ"א מה חסר לה, והשיבה "ווייסע בעטען מיט שענק, און א שפיגל", פירוש ביקשה שני דברים, מטות לבנות [סוג עץ יקר שהיה מצוי בפולין] עם ארון בגדים וגם מראה, מיד צויה השפ"א שיביאו לה את המטות, וכן המראה אך בזה הוסיף "ביז זי וועט זעך אפ-געוויינען" פירוש עד שתתרגל להיות בלי זה.

ואכן בחלוף השנים השפיעה עליה האוירה בגור, ובאחת ההזדמנויות כאשר

לכבוד ידידנו אב"ש היקרים
ר' עליהם יחי'

זה שנים שאין לי מנוח מהמצב שנשתרר בענין קניית דירות לבנינו
היקרים שי' (הפתרון למעשה צריך להיות שהמשלח תבנה דירות להשכרה, באחרונה
הבטיחו לפעול בזה אבל כנראה הדרך רחוקה עוד) והמצב הגיע למצבים שזה ענין
בראותי ולא ענין כספי, והבנתי בזה מה שמקטין העולם למה לא נאמר בפי' והיה
אם שפוע ובכל מאודכם, ואופרים כשם הרבי מקצק צ"ל כי בנוגע לרבים כספים
הם גם נפשם והרי נאמר ובכל נפשם, - והגיע המצב שזה נפשם ממש - נוסף לזה
כמעט כולם בוחרים דוקא בירושלים ובני ברק, מקומות היקרים ביותר.

לכן אבקש בזה מכל אב"ש שי' לגדור לעצמם גדרים וסיגים כשטח זה
וחבאים בברית השידוכין מהיום ואילך יקבלו על עצמם לא להוציא לצורך רכישת
דירה בכל מקום שהוא בארצה"ק יותר מסך מאתיים ועשרים אלף ל"י כולל משכנתאות
לזמן קצר שאינן עתידות ליהפך למענק. ואם המדובר בעיה"ק ירושלים לא יותר
ממאתיים וששים אלף ל"י כנ"ל, וזאת מאחר ובמצב המצרים כיום ניתן להשיג
דירה במקומות מסוימים בסכומים הנ"ל, ואילו במקומות יותר יקרים יש להסתפק
בדירה יותר קטנה או שכורה.

כמו"כ יש להנחית צמצום בעריכת חתונות ולסעודת נשואין אין להתמין
יותר ממאת וחמשים מזמנים מלבד קרובי המשפחה, וליתר המזמנים כיבוד לאחר
החופה.

הגדרים והסיגים הנ"ל חייבים סובת הכלל והפרט כאחד, ואם הדבר נוגע
וכואב למישהו אני מבקש סליחתו ובימי תשובה נרחמים אלה שאנו מבקשים משי"ת
סליחה ומחילה תסלחו גם אתם תיחידים למען תרכיבו וחשיבות הענין, ובניכם
ובנותיכם אשר ההגבלה הזאת נוגעת להם יתברכו בכס"ס בחיים טובים ובשלום
ודורות ישרים.

אב"ש יוהדבב הירושלמי
קדושת אלהים ואלה אבות
שלמה קיין

"זה שנים שאין לי מנוח... לכן אבקש..." מכתבו המפורסם של הרבי הלב שמחה ז"ל על התקנות בעריכת שמחות

פרנסה לצורך רוחניות

מיהו בני ישראל עם קודש יודעים שכל המטרה היא שישמש הממון לדת של
תורה, ועי"ז מעלים את כל הגשמיות לרוחניות, וכמו שנאמר בפרשתנו גבי בלק
שאמר לבלעם (כג, יג) "לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראנו משם, אפס קצהו
תראה וכולו לא תראה", ומפרש ה'אמרי נועם' מדזיקוב [היא"צ שלו חל מחו, ח'
תמוז] בדרך רמז, ד'מקום אחר' היינו מעות והרחבה בגשמיות, ומביא סמך לזה

נדמה לבשר ודם שזו תאוה לעיניים, אך כבר אמרו (ב"ב י:) על
יוסף בריה דר' יהושע, שנחלש ועלה לעולם העליון, וראה עליונים
למטה ותחתונים למעלה, וסבר "עולם הפוך ראיתי", אך אז אמר
לו אביו אדרבה, "עולם ברור ראיתי", כי זה האמת.

תכלית של העוה"ז

צא ולמד מדברי שלמה המלך ע"ה שאמר בקהלת (ה, ח) "מלך
לשדה נעבד", וב'דרשות חתם סופר' (לפסח) מבאר היטב את
דבריו אלו, דהנה בגמרא אמרו (שבת פה.) אהא דכתיב (בראשית
לו, כ) "אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ - אטו כולי עלמא יושבי
רקיע נינהו, אלא שהיו בקיאים בישובה של ארץ, שהיו אומרים,
מלא קנה זה לזית, מלא קנה זה לגפנים, מלא קנה זה לתאנים,
'וחרי' שמריחים את הארץ וחוי', ומכאן שהכפריים המכירים את
טיב האדמה הם "יושבי הארץ", והנה יש "אחריהם וקרוב להם"
אנשים שאינם מיושבי הארץ, אך הם בעלי מלאכה ועושים כלי
חרישה וכלי זריעה כדי שיושבי הארץ יוכלו לעבוד עמיהם.

"אחריהם פחותים מהם, ומדומים שהם גדולים מהם, הם אלו
המכונים סוחרים", שקונים סחורה במקום אחד ומעבירים אותו
למקום אחר, והם משמשים את האנשים הפחותים שאין להם
שדה לחרוש ולזרוע וזקוקים לקבל מוצרים ממדינה אחרת, נמצא
שהסוחרים המה שליחים כדי שיביאו להם מה כל שנצרך, נמצא
שהסוחר מחשיב את עצמו ביותר, אך האמת שהוא שליח לעבד
וחרש שוטה וקטן להמציא להם מאכלים ושאר דברים שהמה
צריכים.

"ואחריהם פחותים מהם" הם האחראים על ה'בנק', והמה
ממונים שיוכל הסוחר לקנות סחורה ע"י שמואלים לו את ממונם,
ונמצא שהם שלוחים של שלוחי עבד חש"ו, נמצא שכולם עובדים
עבור הכפרי הפשוט שהוא "יושב הארץ" או לאלו שאין להם
קרקע משלהם.

ובזה נתיישב העולם, אך עדיין יש גנבים וגזלנים העושים
עוולות לבני אדם, לפיכך צריך שופטים ושוטרים, והם עבדים
לבעל ה'בנק' המסייע לסוחר שהוא מסייע לעבד חש"ו, אך גם
על ידם אי אפשר לנהל מערכת העולם, שלא עשו תקנה כי אם
למדינה זו שהם חיים בה, וכדי שלא יכבשו מדינה זו את חברתה
צריך צבא של חיילים ושרים עליהם, ועל גבם המלך ויועציו
הגוברים מיסים וארנוניות וכדומה, וזהו "מלך לשדה נעבד", כי אינו
אלא שליח של שליח כמה פעמים כדי לשמש את הכפרי שעובד בשדה.

נמצא כולם מקנאים במלך הארץ ובשריו ויועציו, אבל האמת אמר שלמה המלך
בחכמתו "הכל הבל הבלים", כי בסופו של דבר כולם משמשים את האכר הפשוט,
וזהו מלך - לשדה נעבד, והסתכלות כזו היא "עולם ברור", כי כל שאר הדברים אין
בהם ממש.

לקיש ועזבו לאחרים חילם, ורק מה שמתאמץ בעבודתו וקיום התורה והמצוות קיימין לעד, ועל זה התפלל דוד המלך ע"ה (תהלים קכ, ב) "ה' הצילה נפשי משפת שקר", ופירש האר"י הקדוש ז"ל, דמילוי תיבת "שקר" הן ש"ן קר"ף ר"ש, והר"ת שקר והס"ת נפש, והאותיות באמצע עולין בגימטריא כ"ו כמנין שם הוי"ה, וזה מרומז בדברי דוד המלך, ה' - כשאדם זוכר שם ה', הרי זה מציל את הנפש שלא יהיה שקוע ב"שקר" זה העוה"ז.

ובספר פרדס המלך [יצא לאור לפני כמאתיים שנה] מוסיף על כך, שזה תפילת החסיד "הרחמן הוא יצילנו מפיוזר הנפש", כלומר שאם האדם דבוק בה' אב "הרחמן", הרי זה מצילו "מפיוזר הנפש".

הרב מלמד את תלמידו

ושמעתי מחכם אחד, דהמילוי של "רבי" הוא רי"ש ב"ת יר"ד, נמצא שהאותיות האמצעיות עולין כ"ו כמנין שם הוי"ה, והאותיות האמצעיות של מילוי תיבת "חסיד" עולין פ"ו כמנין שם אלקים, כי החסיד בא אל רבו לתנות צרה שפגעה בו במדת הדין השורה עליו, והרבי מהפכו לרחמים [כנרמז בשם הוי"ה, ואילו אלקים היא מדת הדין], והוא דבר נחמד, אבל אני לכשעצמי הייתי מרמז כאן ענין אחר, דמספר פ"ו הוא גם הגימטריא של "הטבע" כנודע, והחסיד בא אל רבו כשילבו נמשך אחרי הטבע והגשמיות, ואילו הצדיק מעלה את הכל לרוחניות, שיהא הכל לשם שמים.

וכך היו מידות כל רבותינו הקדושים, הרבי ה'בית ישראל' זי"ע העמיד גדרי קדושה, הרבי ה'לב שמחה' זי"ע תיקן תקנות שלא יפול האדם בשפת שקר כאמור, ותמיד יזכור שם ה', וכן אאצ"ל שיתרומם האדם ע"י התורה ואהבה אל הקב"ה, וכולם לדבר אחד נתכוונו להכניס את ה' בתוך תלמידיהם להיות חסידים ואנשי מעשה באמת.

וזה יש להעמיס בבקשת דוד המלך, אם ה' לי אזי "לא אירא", כי "מה יעשה לי אדם" זה הטבע, ואם ה' לי בעזרי"א איני חושש מכל כוחות הרע והיצה"ר, כי "אני אראה בשונאי" של היצה"ר ותלמידיו של בלעם הרשע.

ויהא רעוא, שנוכח לצאת מן המיצר אל המרחב, בכלל ובפרט, ונוכח לחיים טובים וארוכים בעולם הזה ולהכין עצמינו כראוי לעולם הבא, ובקרב ניוושע בתשועת עולמים במהרה.

מדבריהם "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר", הרי ש'מקום אחר' הוא בחינת עשירות, וכן "מקום אחר" עולה בגימטריא כמנין "פרנסה" (395), עוד יש להסמיק מדברי קבלה (אסתר ד, יד) "ריוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר", הרי ש'מקום אחר' מורה ומרמז על ריווח והצלה, והתכוון בלק להראות לבלעם שיראה את ה'מקום אחר' והגשמיות של ישראל, אך "אפס קצהו תראה", שיראה רק את החלק הזה, ולא מה הם באמת משתמשים עם המעות.

כי האמת, שכל מטרתם של ישראל עם המעות היא להרבות כבוד שמים בעולם, כמו שרמזו דס"ת של "עמך ישראל צריכים פרנסה" למפרע היא "המלך", שלמפרע מתברר שסוף סוף מטרת הפרנסה היא להמליך את ה' ע"י שמחנכים את בניהם לתורה וליראת ה' טהורה, וזה ההבדל בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם, שהם חומדים מעות כדי למלאות תאוותם, ואילו תלמידיו אברהם כוונתם לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש.

ומכל מקום אין צריך להתנזר לגמרי מכל עניני עולם הזה, רק לא יהא להוט אחריהם ולא לשקוע בהם יותר מדאי, וכמו שאמר צדיק אחד לתלמידיו, שמצד הדין לא היה צריך להתנהג עם כל מיני התקדמיות שפיתחו בטכנולוגיה, אך א"כ לא היינו יכולים להשתמש במקרה ומזגן ושאר מוצרים, ובזמנינו כמעט אי אפשר לחיות בלעדיהם, לכן בודאי מותר להשתמש בדברים אלו, אך אנא אל תהיו הראשונים שרצים לקנות כדי ליהנות מהם...". והיתה כוונתו לומר, שלא להיות להוטים אחרי הגשמיות, ואז יוכלו להשתמש ולהינות מהם.

ממית עצמו עליה

ובזה יובן מה שדרשו (ברכות סג): "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל", והוא פלא למתבונן, מה צריך לעשות כדי להיות ממית עצמו עליה, רק הכוונה כפי ששמעתי מסוחר פיקח, שבכל לילה בטרם עלה על משכבו עשה חשבון הנפש ובדק את עצמו, מה היה עושה אילו ידע שבעוד חמש דקות הרי הוא עתיד להחזיר נשמתו לה', ובזה בדק את עצמו אם הוא חי לעצמו, או שכל ימיו היה חי עבור אחרים ובזבז ימיו לבטלה, ולמחרת למדתי דברי הגמ' הנ"ל, והבנתי הפל' ממית עצמו עליה, לחשוב בנפשו אילו עומד ברגעים אחדים לפני מותו מה היה נחשיב אז בחייו, שהרי אז רואה עולם ברוך, מה חולף ומה קיים.

ובזה יובן מה שמסופר, שזמן קצר לפני פטירתו של הרבי ר' בונם זי"ע זוגתו הרבנית רבקה ע"ה בכתה מאד, נענה הרבי ר' בונם ואמר לה כדי להרגיע את נפשה "והלא כל ימי למדתי איך למות...", כאומר שא"כ מדוע תבכה, אך היא השיבה לו בחכמה "עדיין לא למדת מספיק...", ועכ"פ למדנו, שצריך לדעת כיצד למות, וזהו עבודת האדם כל ימי חייו שיחיה באופן של "ממית עצמו עליה".

והן הן הדברים, שידע האדם תמיד שכל יגיעותיו בעוה"ז מתכלין, וכמ"ש ריש

"היכנס בפנים"

מה שמע הרבי ה'לב שמחה' זי"ע מנהג האוטובוס,
כשהמילים האלו חדרו לעומק ליבו? כיצד הצליח הרבי
לסלול מסילות לליבות החסידים כולם, ואיך חש אצלו
כך אחד כאילו הוא בן יחיד? • רב שיח מרתק עם חשובי
אנ"ש שזכו להסתופף בצילו של רבינו בעל ה'לב שמחה'
זי"ע, לרגל יומא דהילולא • נתת שמחה בליבם

המחוגים בשעון רצים, החשיכה ירדה כבר מזמן, אך נדמה שאנו רוצים שהשיחה הזו רק תימשך. לא היה קל לכנס סביב שולחן אחד את בני שיחנו, אך כשהשיחה החלה קולחת, נראה שאי אפשר לעצור אותה. המבטים מצועפים, העיניים מלאות געגועים. והסיפורים, הם שופעים ומלמדים על עולם אחר, עולם שכולו טוב, רצון להשפיע טוב ולחיות בטוב. חיים של טובה.

בני שיחנו זכו לנגוע בידית דלתו של רבינו ה'לב שמחה' ז"ע בשנות הנהגתו, אם כי הם מייצגים מגוון של גילאים. הרה"ג ר' אברהם מרדכי רובינשטיין שיח' היה אז בשנות אברכותו, הרה"ח ר' אברהם מרדכי סבינר נישא בתחילת ההנהגה, ואילו הרה"ח ר' יוסף שיינברג שיח' היה אז בחור. והמדהים, הוא שכל אחד חש אצל רבינו כבן יחיד. "התחושה", הם אומרים, "היתה שכל אחד הוא בנו. לכל אחד היה קשר ישיר ועוצמתי עם הרבי ז"ע, וזאת למרות שקודם לכן, בטרם הוטלה עליו אדרת ההנהגה, כמעט ולא הכירוהו. מסיבה זו, על אף שההנהגה נמשכה ט"ו שנים, כשמתוכנן ז' שנים היה מסוגר בשל חולשתו וכמעט שלא ראוהו, הצליח בתקופת הנהגתו להטביע חותם ולצרוב את תורתו על לוח ליבם של המוני החסידים שדבקו בו בכל ליבם ונפשם".

אותו קשר ואותה אהבה רחמימית לכל יחיד, היא שהביאה - כך מסביר רא"מ רובינשטיין - את מרן ז"ע לכונן את ה'תקנות' הידועות ואת חזון הדירות המוזלות והיציאה לפריפריה. "זה לא היה פתרון לציבור כולו, כמין פרויקט שנועד להסדיר פתרון ארגוני עבור חסידות גור הגדולה, אלא התחושה היתה שהרבי דואג לכל יחיד כמו אבא רחמן, וכשנוכח שנושא מצוקת הדיור והשאת הילדים מעיק ומפריע, הדבר טרד את מנוחתו (כלשונו במכתבו המפורסם 'דבר זה אינו נותן לי מנוח'), והוא לא נח עדי מצא פתרון. כמו אבא שמחפש לעזור לכל ילדיו, לכל ילד בנפרד. לא פתרון קולקטיבי".

רא"מ סבינר: "זו בדיוק היתה התחושה. כשנכנסת אליו, התחושה היתה שהוא קרוב אליך כל כך. מכיר ודואג. בהקשר לכך אני נזכר כי נכנסתי אל הרבי ז"ע עוד לפני שהחל להנהיג, בשנות הנהגת הב"י ז"ע, לאחר שקרא לי אליו בשבת אחה"צ (ר"י שיינברג מסביר את הרקע, לצעירים שבחבורה: "זה היה מקובל מאד. אחרי שעברו בליל שבת לברכת גיט-שבת אצל הרבי הב"י, היו ניגשים לתת שלום גם לאחי הרבי, הל"ש והפנ"מ ז"ע, וכן לגיס רי"מ לוינ ז"ל. לא אחת היה הל"ש - או ר' בונים' כפי שנקרא אז - אומר: 'קום אריין נאכמיטאג...'), ואז כבר אמר לי באותה שיחה: 'המצב כה קשה, לאנשים אין כסף לקנות דירות. יש פתרונות, חבל שלא עוסקים בכך...'".

"באותה הזדמנות אמר לי 'חתן מוחלין לו כל עוונותיו, והרי אתה חתן - והבא ליטרה מסייעין בידו. ביזט שוין א' הבא' - אתה כבר בא ליטרה. והיה לכך המשך מפתיע: לאחר מכן, והיה זה לאחר שכבר החל בהנהגה, בחודש אב, שברתי רגל והייתי מוטred מאד, מתחזיות הרופאים שאכנס לחופה עם

ורוקן את הארנקים... התחוללה מהומה והדבר נודע לרבי. הוא לא ידע את נפשו. הרגיש שהוא אחראי לכך והדבר הטריד אותו מאד במהלך כל היום, עד שהודיע שהוא ישלם לכולם. היו מבני ביתו שאמרו לו מה פתאום עליו לשלם, אך הוא לא קיבל את הטענה הזו. במוצאי יום טוב הודיעו לכולם שהגנב נמצא וכל מי שנגנב לו קיבל את כספו. מה שהציבור לא ידע הוא שהסכף הגיע מהרבי וכי לא נמצא שום גנב..."

"במקרה אחר שזכור לי היטב, היתה בעיה של שלום בית באחד הבתים והאברך קיבל הנחיה מהרבי כיצד לנהוג. הדבר לא מצא חן בעיני בעלי הדעה בשטיבל והם הודיעו לו שיחפש לעצמו שטיבל אחר. אביו של האברך נכנס לרבי והוא התחלחל. אמר לו, 'תאמר להם שאם לא שומעים בקולי, שיורידו את השלט של גור מהשטיבל'! שוב, לא היה זה איום מעמדה של כת, אלא הוראה שבאה ממקום של דאגה כנה ומסירות".

ומשניתנה רשות, ממשיכים הסיפורים לקלות, ללא מעצור. "זכורני כשאחי, שהיה בחור צעיר, עבר ב'גזעזעגנען' לקראת נסיעתו לשיבת חידה"ר בת"א, "מספר רא"מ סביר, 'הבחורים חלפו במרוצה ולפתע עצר את אחי, הוא תפס את ידו והניח יד על מצחו. 'יש לך חוס, לך תנוח בבית' אמר לו בדאגה, והוא אכן הלך הביתה ונדרש לנוח כמה ימים. אך זו היתה השגרה. היו נכנסים אליו, היה תופס את היד, או שהיה נוקש על כף ידך באצבעותיו. זה נמשך חלקיקי שניות אך התחושה היתה שאתה עומד שם כמה דקות ארוכות. היית חש מעין זרם חשמלי..." הרגשת ברור כי הוא מתכוין 'אותך' וכי אתה כפרט חשוב לו ונוגע לו.

רא"מ רובינשטיין: "בשלוש פעמים אמר לי, בשלוש הזדמנויות כשנכנסתי אליו לגעזעגנען, 'ינגערמאן, וואס ווילסטו?' כמו אומר, אמור את רצונך ותיעש... פעם אחת אמרתי לו שאני רוצה לגור בירושלים, אמר לי 'הכל מעלין לירושלים'. אמרתי, רצוני לגור ליד הרבי, אמר: 'בני גד ובני ראובן היה להם קניין ברבלי...' אך התחושה היתה שהוא רוצה רק להשפיע ולתת. כך היתה דרכו של משה רבינו ע"ה שביקש רק לתת, ההיפך מקורח שביקש לקבל (ועינו גם הטעתו לגבי שמואל שיצא מזרעו, שכן גם על שמואל נאמר ש'כי

גבס. הייתי קרוב למשמש ר' שמשון לנדסברג ז"ל, וסיכמתי עמו שאחכה ליד הדירה ברח' אלפנדרוי וכשיגיע אתקרב אליו והוא יאמר לרבי. ואכן, כך היה. עמדתי שם ושמעתי כבר את ר"ש לנדסברג אומר לו שהחתונה קריבה ואני עם גבס. הרבי התקרב אלי, היה חשוך שם מאד, וביקש שאראה לו את הרגל, הראיתי לו את הגבס, והוא מפטיר: חתן מוחלין לו, 'הבא ליטרה', מדארף נישט (אין צורך בגבס...). ואכן, בניגוד לרופאים שאמרו שאצטרך גבס עבה יותר, לחתונה הגעתי ללא כל גבס. כשנכנסתי לאחר מכן, לא הבין כלל איזה 'מופת' הראה. אמר לי: זעהסט ווי דער אייבשטער העלפט..."

רא"מ רובינשטיין: "ה'רמתיים צופים' היה אצל כמה אדמו"רים, אך אמר שהרבי שהשפיע עליו בעיקר היה הרבי ר' בונים ז"ע, כי הוא עשאו כלי. ואכן, כך הרגשנו אצל ה'לב שמחה' ז"ע. הוא השפיע על כל אחד. לא הסתכל על כל העוילם, אלא על כל פרט שבכלל. ממילא, גם הכלל הרוויח. כל אחד יכל להיכנס ולדבר על כל נושא, כמו שמדברים לאבא.

"הנה דוגמא קלה, אחת מיני רבות. הייתי אברך צעיר, ולב"ב היו מיחושים קשים בראש. נסעתי אז לפורים לירושלים ובקשתי להזכירה, אך כשנכנסתי לפני הטיש היתה מהומה בחדר: משמשים רצו, משלוחי מנות הוסעו מכאן לשם, 'א טימהל'. חשתי נבוכ מאד לגשת ולהזכיר, אך איך שאני נישג בדחילו ורחימו לשולחן הוא מבט בי באהבה ואומר: 'וואס מאכט דיין שטיב...' זאל גיין שלאפן פרי', התחלתי לומר משהו שהרופא אמר כך וכך אך הוא עונה מיד: כבר ענית לך, שתלך לישון מוקדם... כשיצאתי, חשתי שאיני מתפעל מהרוה"ק הגלויה שידע מראש מה מטרת בואי, אלא מכך שהוא מצא לנכון להתייחס אלי בכזו דאגה. ואם נרצה, זה היה המכנה המשותף בין שלושת האחים, הבית ישראל, הלב שמחה והפני מנחם - הדאגה שלהם לכל אחד כך שכל מי שנכנס חש כבן הנכנס לאביו.

"היה מקרה נוסף, שהוא אולי ידוע. הרבי ז"ע ביקש שיקימו 'סטאנציע' כך שאלו שיגיעו נסיעה יוכלו להתאכסן שם. והנה, כבר בנסיעה הראשונה היתה גניבה גדולה שם. מישהו חדר כשהציבור היה בטיש

הציבור, כשראה שנותרו כצאן אשר אין להם רועה... "למחרת, ביום ראשון, אחר שחרית הציבור שתה 'לחיים', ולפתע הדלת (בעדה יצא ה'בית ישראל' להדלקת נרות חנוכה) נפתחת והרבי יוצא. מיד החלה התגודדות סביב הטיש, ובראותו שלא רואים, עלה עם שמונים שנותיו על ספסל והכריז 'לחיים...' הציבור כולו התלהב. זה היה שינוי שהציבור התקשה להבין, אך תוך זמן קצר הבינו שעידן חדש החל. כך גם אצל ה'בית ישראל' יכול היה לקרוא 'לתה' פארטאגס או הביתה. אצל ה'לב שמחה' לא היה את ה'תה', אך יכולת לרוץ בתור, להיכנס לכמה שניות, ועדיין התחושה היתה כאילו זימן אותך לפגישה אישית כשכל כולו שלך. "וכל זה" מדגיש ר' יוסל, "קורה כשהציבור עדיין מתקשה להתמודד עם היתמות. בטיש הראשון אמר בשמועס ואתה תצוה את בני ישראל - עט'ס אלע ישראל'ס קינדער, תוכ"ד שמנגב את הדמעות מעיניו. פעמים רבות באותה שנה ראו את הדמעות שהיו ניגרות מעיניו. כולם חשו בכאב ובעוצמת הקשר".

גזר אומר ויקם

ולמרות שממעט בשיחה היה רבינו, אך די היה בכמה מילים, אפילו חצאי מילים, בכדי לשנות עולם ומלואו. "לא פעם, היה אומר לבחורים מילים שנתפסו בשעת מעשה כאילו אומרן למקום אחר", מספר ר' יוסל שיינברג. "לבחור מבוגר שלא מצא את זיווגו יכל לומר 'א חתן ביסטו שוין?' או 'האם אבא אינו רוצה לסגור לך שידוך?' לפעמים יכל לומר לבחור מבוגר 'כמה ילדים יש לך?' ואנו, בלי שכימונו נוכל לרדת לסוף דבריו, פירשנו את הדברים כאילו אינו מדבר אלינו בכלל, אלא שבכך צדיק גזר אומר - ויקם. באותה מידה יכל לומר לאברך צעיר שנכנס עם זאטוטים, עשית כבר שידוך?

"ולכל אמירה שלו נלוו אמריו. פעם נכנסתי עם דלקת בעין. שאל איך נוצרה הדלקת, עניתי 'פון זיך אליין' (מעצמה), אמר מיד: נו, זאל זעך גיין אויך פון זיך אליין... לאחר מכן שאל אותי 'א פרק לערנסט?' (האם לומד אתה 'פרק', הכוונה לשבתות הקיץ בהם לומדים פרקי אבות), 'נו, עין טובה'... כל אמירה כזו נתנה תחושה שענינו וליבו עליך.

רא"מ סביר: "תמיד ביקש לתת, ולתת ולתת. פעם ביקש ממני שאדאג לו למשהו, מצאתי לו את שביקש והגעתי לדירה ברחוב אלפנדר, וכדרכו בכל הפעמים שהבאתי לו את מה שביקש, הוא רצה לשלם. אך אז היה זה מעמד נורא הוד. היה נראה בבירור ש'הוא לא כאן'. עיניו ריחפו בעליונים ולמרות זאת, שאל כמה עליו לשלם, ומשלא עניתי, הוציא מכיסו חבילת שטרות ושאל שוב 'אלו מהם' היה נראה באותם רגעים כי ראשו ומוחו בשרעפים ואינו מבחין בין השטרות. הצבעתי על השטר בעל הערך הנמוך ביותר, עשרה שקלים ישנים, הוא מסר לי ושאל אם צריך עוד..."

רא"מ רובינשטיין: "נכנסתי עם חמי, הרה"ח ר' שמעלקע ליפשיץ ז"ל, לפני הברית לשאול על שם לבני ר' ישראל שיח'ל. שאלני האם השווער מסכים... חמי, שגם כך רעד כדג כאשר נכנס לקו"פ (הרבי הפנ"מ ז"ע) אמר לי עליו פעם, בהקשר אחר: כשהשווער שלך נכנס לכאן, הוא מאבד את עצמו לגמרי... לא הבין מה משקל יש לדעתו בכלל, וענה מיד ובבהלה - מסכים, מסכים, אך זה היה הלב שמחה, תמיד התייחס, שם לב לכל אחד.

מלכת. היה זה אחרי 29 שנות הנהגה של ה'בית ישראל', כשהציבור כולו היה קשור אליו בעבותות והתחושה היתה של יתמות אמיתית נדמה היה כי השמש שקעה ולא תזרח שוב. מי חשב שיוכלו בכלל להשתקם ולהתנער מעפר.

"ואז, בשעת הסעודה השלישית כשהאחים ה'לב שמחה' וה'פני מנחם' היו סגורים בפנים, בדירת הרבי ז"ל, הסתובב בביהמ"ד ר' חיים לרנר ז"ל שביזמה עצמית החליט לגבש משלחת שתיכנס לאחי הרבי, ללב שמחה, ותבקש ממנו לקבל את הנהגת העדה המיומנת. הדבר נעשה באופן ספונטני. אני זוכר כיצד הסתובב בבימ"ד וניגש לאבי שהיה רב ביהמ"ד, וכן לר' דוד שוחט ז"ל, ר' רפאל יעקב שפירא ז"ל ועוד, עשרה מזקני וחשובי העדה, וביקש מהם שאחרי מעריב יכנסו לחדר ויבקשו מרבי בונים, כפי שהוא היה מכונה אז, כי יאות לשאת במשא העם.

"אך מה שהציבור לא יודע הוא שהמשלחת כבר היתה מיומרת, שכן מיד אחרי מעריב, מיד לשכננס לדירה אחרי שהתפלל מעריב עם הציבור, ניגש הרבי למשב"ק ר' חנינא שיף ז"ל ואמר לו: מי שרוצה יכול להיכנס געזעגענען... ואכן, ר' חנינא הכריז שניתן להיכנס, והעוילם החל להיכנס ולעבור בסך. בינתיים התגבשה לה המשלחת כשר' חיים לרנר מגבש אותם בקומה השניה של הדירה, והם ירדו תוך כדי שהציבור כבר עבר במרוצה.

"עצרו את התור, הם נכנסו וביקשו כי יקח את ההנהגה, והוא ענה להם כידוע ש'די עוילם איז צובראקען, כל אחד שיעשה מה שיכול וגם אני אעשה מה שיכול". אך היה זה כבר לאחר שהחל לקבל את

**"זה היה ה'לב שמחה',
אבא דואג עם לב רחמן.
זו היתה הנהגה טמירה,
בלי מקורבים, בלי
משמשים. אמנם הם היו,
אך כל אחד הרגיש שיכול
לדפוק בבית באלפנדר
ולבקש, כפי שבאים
לאבא, או אם נדייק -
לסבא טוב ואוהב"**

שם ביתו - בכל מקום שהלך ביתו עמו). תמיד נתן, הרעיק טוב. היה נותן פירות, ואומר בלחש 'לייג אריין אין קעשענעל, תכניס לכיס, כאילו אומר זו מתנה אישית בשבילך, שלא יראו אחרים ויקנאו. וזה כשכולם קיבלו..."

"אם לסכם", אומר ר' יוסל שיינברג, "זה היה ה'לב שמחה', אבא דואג עם לב רחמן. זו היתה הנהגה טמירה, בלי מקורבים, בלי משמשים. אמנם הם היו, אך כל אחד הרגיש שיכול לדפוק בבית באלפנדר ולבקש, כפי שבאים לאבא, או אם נדייק - לסבא טוב ואוהב".

"גם נושא פתרונות הדיוור שאותם קידם הרבי", אומר רא"מ סביר, "נבע מאותה דאגה אינסופית. ר' אלעזר הנדלס סיפר לי אז כיצד טיפס הרבי על הפיגומים כשהוא מבקש לבדוק את הדירות שהוצעו במזכרת בתיה. לאחר מכן נדרש להיכנס ולהחליף בגדים מרוב מאמץ, אך

הוא לא חשב שאפשר אחרת ולא חשב בכלל לשלוח אחרים שיבדקו. במקום אחר בדק ומצא שישנו רעש של מטוסים לכן הוריד את הפתרון מהשולחן. רק באשדוד מצא שהמקום מתאים, וזה למרות שהשכונה שהוצעה היתה סמוכה לבית קברות. 'אדרבא', אמר, 'שטילע שכנים, שכנים טובים...'".

הנהגה טמירה

ר' יוסל, בנו של הגאון רבי אלחנן דב שיינברג זצ"ל שהיה רב ביהמ"ד בירושלים, נזכר מהיום הראשון להנהגה. "היה זה בשבת פרשת תרומה, כשביום זה בבוקר קמו מהשבעה על ה'בית ישראל'. לא ידעו מי יהיה הרבי, אם יהיה בכלל רבי, העולם כמו עמד

ברגל, וכל הציבור בא עמו. באמצע הדרך ביקש שיעברו לפניו כולם והוא נותר מאחור, חיכה עד שיעברו. לאחר מכן נכנס לתוך ענן האבק שנוצר מרגליהם של הרבים שהלכו לפניו, ואמר 'הי ביתך בית ועד לחכמים, והוי מתאבק בעפר רגליהם'."

"פעם, בעת נסיעה באוטובוס, בשנים שטרם ההנהגה" הוא מספר ומוסיף שהיה זה מחזה מצוי לראותו באוטובוסים, "שמע את הנהג מכריז 'כנס פנימה'. לאחר מכן במשך כל הנסיעה שמעוהו חוזר על המילים: כנס, פנימה. לאמור: יש להכניס את המילים פנימה, (וכמו הווארט הידוע, שיהיו מונחים על הלב כך שכאשר הלב יפתח הם יכנסו לתוכו...")

"בסוכות הראשון להנהגתו הלך פתאום לכותל ברגל, וכל הציבור בא עמו. באמצע הדרך ביקש שיעברו לפניו כולם והוא נותר מאחור, חיכה עד שיעברו. לאחר מכן נכנס לתוך ענן האבק שנוצר מרגליהם של הרבים שהלכו לפניו, ואמר 'הי ביתך בית ועד לחכמים, והוי מתאבק בעפר רגליהם'"

הישיבה עוד בחיי חיותו של הרבי ה'בית ישראל' זצ"ל. הוא נכנס לחדר השיעורים בעת השיעור, ואז אומר לפתע: 26 בחורים, שם הוי... איך ראה ברגע כמרימה שאנו 26 בחורים? לא הבנו. עבר לחדר הבא, שם ראה שלומדים פרק כל שעה, אמר מיד 'כל שעה-אלו עוברין', לאמור: הזמן עובר מהר...
"בכלל, פסוקים ואמרות חז"ל היו נשלפים בכל הזדמנות. פעם הלך לקידוש ליד ביתו של ר' נטע סלר, הוא נפל ושבר את רגלו, והכניסוהו לביתו של ר' נטע הכהן סלר. על אתר אמר 'והובא אל הכהן'..."
רא"מ רובינשטיין: "לא רק לרומם ידע, אלא שבכלל לא יכל לסבול אדם עצוב. תמיד דרש ותבע: להיות בשמחה, וכידוע כפי שפירש הפנ"מ את דבריו 'עבדו את ה' בשמחה' - באמצעות השמחה. בפורים תשל"ז ירד בירושלים שלג כבד. הבחורים עמלו לפלס לו דרך בכביש ליד ביתו, וכשראה אמר: הם צריכים לנקות לי, אני צריך להראותם הדרך..."
"בסוכות הראשון להנהגתו הלך פתאום לכותל

"זכורני כשעלה להר הזיתים לציון של ה'בית ישראל', וכשירד עמדו בחורים במדרגות, הוא נשען עליהם כשהבחורים לא ידעו את נפשם משמחה. הוא הדבר כשהיה בערד, זה הביא סידור, זה הביא תהלים. כולם היו קרובים. כולם בניו."

דומה שהעובדה הבאה מתמצת את אישיותו של רבינו זי"ע. "ביום הכיפורים הראשון" נזכר רא"מ סבינה, "נכנס הרבי לביהמ"ד לאחר שקיבל את הקהל כמעט עד לכניסת יום טוב. לאחר מכן אמר: 'ועל חטא שחטאנו לפניך במאכל ובמשתה' - כ'אב כמעט נישט געעס... כלומר, הוא לא הצליח כמעט להכניס דבר לפיו, מאחר שקיבל את צאן מרעיתו עד לכניסת הצום ממשי'."

ינשאים עד העולם

ולצד המסירות, היתה הרוממות. "הוא רומם את הציבור כולו, ברחמי נשאים ורוממים", מנסה רא"מ סבינה לקחת אותנו אל אותם הימים. "בשמועסן ובכל עת חזר על המילים 'האב זינען די איבשטער', זה נכנס בתת ההכרה. 'ביידע שמות', היכן שהסתכל ראה את השמות הקדושים, וזה הפך לטבע שני אצל כל אחד."

מה הכוונה 'שמות', איך הדבר מתבטא בחיי היום יום של אברך ובחור מן השורה?

רא"מ רובינשטיין: "פשוטו כמשמעו. שיש בורא לעולם והוא נמצא בכל מקום. אמנם יש את המשמעויות הנסתרות, אך כך הוא הכניס את המושגים הטמירים הללו 'און די פופיק אריין', כפי שאמרו על הרבי מקאצק. לא בצורה של 'חכמה בינה דעת' בגדלות המוחין, אלא הטעים את המושגים הללו בתוך הפה. כפי שאמרו צדיקי עולם, 'לרסן את הסוס שבך'... בעיני, בזכות הדיבורים הללו שהפכו לחלק מההוי, הכל נע סביב ה'שמות'. הרבי כידוע ראה בכל דבר שמות, בזה ראה 'ביידע שמות', בזה 'אפאר שמות', וגם אנו, פשוטי העם, כשראינו בעינינו בשר חפצים כאלו ואחרים, ידענו שיש בעולם הגשמי דברים נעלים יותר, שישנו תוכן אחר. הוא הכניס אותנו לאטמוספירה אחרת, נעלה יותר..."

ר"י שיינברג נזכר בביקור שערך הרבי, טרם הנהגתו, בישיבת חידושי הרי"ם שבה כיהן כנשיא

למעלה מן הטבע

הנהגתו התאפיינה בישועות שנראו מעל דרך הטבע, אם כי הוא 'הבליע' את אותם הניסים שנראו בפעולות פשוטות, שגרתיות, כאילו נעשו מאליהם... רא"מ רובינשטיין: "נכנס אברך אמר שסובל ממחלה קשה. אמר לו שילך לישון מוקדם. אחרי יומיים נכנס שוב ואמר שלא יכול להירדם בשעה מוקדמת כל כך. אמר לו: לא התכוונתי מוקדם, אלא שקצת תקדים, מעבר למה שאתה רגיל. כך הלביש את הישועה בטבע. "ר' צבי רוזן נכנס לרבי וסיפר שחמיו סובל מאבנים בכליות. הוא המליץ לו על מים מינרליים שהגיעו מרומניה? והפלא ופלא, לפתע אין אבנים. לכולם היה ברור שהשתיה לא הועילה, אך כך 'הלביש' את הישועה בדרך הטבע. בהמשך, הביא לו הרה"ח ר' יצחק רוזמרין גרעיני דלעת ואמר לו שהם בריאים. מאותו היום הפכו פתאום גרעיני הדלעת לסגולה. במקרים רבים של מחלה אמר שיקחו גרעיני דלעת, ואכן הישועה באה..."
הרה"ח ר' אברהם מרדכי סבינה, זכה לראות בעליל ישועה פלאית שהומשכה, כדרכו של הרבי, בדרכים טבעיות לחלוטין. הנה הסיפור שרואה אור לראשונה: "עבדתי אז כמלמד בחיידר ספינקא בבני ברק" הוא מספר ומוסיף באגב שבשל קרבתו לרבי זי"ע, היה לא פעם מתקשר אליו למשרד החיידר ומבקש שימסרו לו שיחזור אליו, 'כשיוכל'... בכל מקרה, היה לי תלמיד, ילד ספרדי, שלא הגיע כמה ימים לחיידר. התקשרתי לביתו ולתדהמתי האמא החלה לבכות, מספרת שגילו לו גידול ממאיר בראשו והוא זקוק לניתוח.

"יצאתי מיד לבית החולים שיבא, שם ראיתי את הילד מתרוצץ במחלקה כשראשו מעוקם ועטוף בתחבושות. נסעתי משם ישירות לרבי, והוא ענה קצרות: 'פרעג נאך א דוקטור'. חזרתי לבני ברק, נכנסתי לרבי מספינקא שליט"א, אמר לי: סע לפרופ' שליט בהדסה, כמה שיעלה הביקור אשלם. צייד אותי בסכום יפה בכדי לשלם לרופא (אז לא ידעו עדיין על 'חוות דעת שניה'. הכספים לרופאים הועברו ב'מעטפות'...) והורה לי להביא אליו את הילד ללא שיהוי.

"למחרת, יום שישי, יצאתי לשיבא וביקשתי לקחת את הילד. הרופאים הודיעו לו שאם נוציא אותו ישנו סיכוי טוב שהוא ימות חלילה בדרך. אמו שמעה והחלה לבכות. אך לא שמענו להם, שכנענו את האמא שלא תחשוש והעברנו את הילד להדסה. שם נישאתי לפרופ' שליט, הנחתי לו את המעטפה על השולחן, וביקשתי שיבדוק שוב. ואכן, הוא לקח ביופסיה, ואז חושב אלינו עם התשובה המדכדכת: מצבו של הילד קשה. "שמעתי את המילים, ורצתי מיד לביתו של הרבי, לאלפנדר. דפקתי בדלת, הרבי פתח וכששמע מה אמר הרופא השני, נפלו פניו. 'אזוי?'

שאל, 'ער וויסט אויך נישט...!!' נו, אפשר א דוקטור אין חוץ לארץ...!

היה נראה בבירור שהרופא משמש רק כאמצעי. היה על הרופא 'לפסוק' שהילד בריא, אך הוא הקדיח תבשילי ואם כן יש לצאת לחו"ל. החלנו להיערך למבצע, שאז, בעידן של טרם 'עזרה למרפא' לא היה מוכר בכלל. חזרתי לרבי מספינקא, שהתקשר לאחיו בחו"ל והם החלו להניע את המבצע. היה דרוש לכך הון עצום והם החלו לגייס.

"בינתיים, חזרתי להדסה. אני פוגש את הרופא והוא אומר לי: בדקנו שוב, וישנה בשורה מעט טובה - אמנם המצב קשה, אך הגידול לא ממאיר. חזרתי מיד לרבי, והפעם היה נראה שלכן ציפה, כאילו זה מובן מאליו. הרבי בירך,

חזרנו לרופא שהורה לילד לחזור לבית הספר, אם כי המליץ על ארבע הקרנות.

"לא מזמן, מסיים הרב סבינר את סיפורו המרתק, "אני פוגש בני משפחה שנשארו את השם של אותו הילד. אני מברר אצלם האם הם קרובים שלו, ושומע שאכן כן. הילד שמאז כבר מגדל משפחה גדולה ב"ה, חי ובריא מבלי שהוא יודע כלל מהסיפור ויודע שהוא חב את חייו לרבי זי"ע."

הצנע לכת

רא"מ רובינשטיין, כידוע גיסו של רבינו ראש

ועל כך ענה בכמה מילים, כדרכו: 'אבער סאיז שוין נישט פסח...', והרי זהו כבר אינו פסח, אז מה טעם יש להחמיר?!

רא"מ רובינשטיין: "בשהותו בקריית צאנו, קראו לו הבחורים שם לסיום בתשעת הימים. אחד מהם ערך סיום על מסכת ע"ז, אמר לו ה'לב שמחה: א חכמה, בוא נראה אותך עושה סיום על מסכת ע"ז של אברהם אבינו, שהיה של ד' מאות פרקים'...

והוא מוסיף ומספר: "הייתי מקורב לגאון הנסתר רבי נתן לוברט זצ"ל. פעם הביא לי מרקחת פירות למסור ל'לב שמחה', ואמר שאינו יכול להיכנס אליו מסיבה מסויימת, בהזדמנות זו סיפר לי 'הייתי פעם אצל ר' בונים ואצל הרבי ר' יוחנן מראחמסטריווקא זצ"ל, והם 'העבירו ביניהם' את כל סדר הכוונות של מצוות לולב."

אגב, הוא מספר, רבי נתן ז"ל נהג ללמוד עם הרה"ח רבי נטע צינווירט שיחי' בישיבת שפת אמת. פעם עבר לידם גיס, רבינו ראש הישיבה, שהיה אז בחור צעיר בן 15. קרא לו ר' נטע ומסר לו מכתב שכתב ר' מוטל סלאנימער זצ"ל לחסידיו, מכתב שמורכב כולו מציטוטים ואמרות של חז"ל, בבלי, ירושלמי, מכילתא וכו'. הורה לו: שב וכתוב כל מאמר מה מקורו. הבחור הצעיר התיישב וקם כעבור זמן מה כשכל הדף מעוטור במראי מקומות - כל מימרא ומקורה. ר' נתן ור' נטע ישבו לאחר מכן זמן רב והתפעלו, ר' נטע הוסיף כמה מקורות שהיו חסרים והוא שומר אצלו עד היום את הדף, שנכתב כאמור בידי בחור בן 15..."

"בעת שישב שבעה על אחיו ה'בית ישראל" מספר רא"מ סבינר, 'הגיע לנחם הרב גורן, הרב הראשי, שכידוע היה ידען מופלג. תוך כדי דיבור אמר שהרבי ה'ב' לא נפטר ב'מיתה חטופה', שכן נפטר בהיותו מעל גיל 80 וכך נכתב ב'ירושלמי שמעל שמונים אין זו מיתה חטופה. הרבי העיר על אתר: ירושלמי! בבלי. והוא ציין את המקום המדויק... (מועד קטן כח).

השיחה נמשכת ונמשכת, עובדות מפליאות עולות, ומכולן ניבטת ועולה דמותו הטמירה והמאירה של רבינו זי"ע, כשאך בשולי אדרתו זכינו לנגוע אך בנגיעה בעלמא. ואם ישנו דבר שנוכל להחזיק בו, הוא אחיותו בפלך השתיקה, ללמוד ממה שלא נאמר. ועדיין, כוחן יפה של המילים שכן נאמרו: **כנס בפנים**, להכניס מה שנאמר לפני ולפנים, אל תוך הלב. כולי האי, ואולי.

הישיבה שליט"א, נזכר ב'ווארט' של מרן רה"י שנערך בבית הוריו בחיפה, בחודש סיון תשל"ו, זמן קצר טרם פטירת הב"י זי"ע. "אבא שיח' הזמין את ה'לב שמחה' שיגיע לווארט, אך הוא שהה אז בטבריה ואמר שלא יוכל להגיע. הרבי ה'בית ישראל' הגיע, וכשהחתן אמר את הדרשה ישב כשמגבת על מצחו, כדרכו בעת שהיה תפוס שרעפים. כשסיים, אמר לו הרבי ה'פני מנחם' זי"ע כי החתן הכין הדרשה בעצמו, פניו של הרבי אורו. לאחר מכן פנה ה'בית ישראל' לעזוב ושאל את אחיו ה'פני מנחם' אם היה מספיק זמן... ה'פני מנחם' ענה מיד שבודאי, אין סיבה להטריח את הרבי להישאר יותר. כעבור זמן, כך שמעתי מגיסי רבינו ראש הישיבה שליט"א, אמר ה'פני מנחם' שייסר את עצמו. אולי היה צריך לבקש כבר אז שיהיה גם בחתונה..."

"על כל פנים, באמצע ה'ווארט' אנו מופתעים לגלות לפתע את דמותו של ה'לב שמחה' זי"ע, שהגיע בסופו של דבר ישירות מטבריה. היה גשום, והרבי נכנס כשהוא ספוג, מחליף את הכיפה שהיתה על ראשו (אמר

לי אז שביקש לקבל את הגשם על ראשו, כידוע מר"פ מקאריץ על סגולת הגשמים שבין פסח לשבועות). ואז אומר לנו: "כתוב 'ישמח ישראל בעושייו'. ואם אבא כאן, חשבתי שעלי לבוא לכאן משום כיבוד אב"

לי אז שביקש לקבל את הגשם על ראשו, כידוע מר"פ מקאריץ על סגולת הגשמים שבין פסח לשבועות). ואז אומר לנו: "כתוב 'ישמח ישראל בעושייו'. ואם אבא כאן, חשבתי שעלי לבוא לכאן משום כיבוד אב". התחדש לנו אז כי כבר בשמחת הווארט מגיעים הסבים מעולם העליון. את גאונותו הידוע הצניע כידוע, כשרק מתי מעט זכו להכיר את רוחב ידיעותיו. ידוע המעשה ברבי מקלויזנבורג זצ"ל שביקש להראות לתלמידיו 'א פוילישע גנב', כאשר ביקר בחדרו בגלי צאנו והם ראו כיצד העיתון נפרש לפתע על השולחן שקודם לכן היו עליו ספרים פתוחים לרווחה... ר' יוסל שיינברג מוסיף כי פעם שאלו הרבי מצאנו אס נהגים כה להחמיר בפסח, מדוע לא לשמור גם את זמן ר"ת במוצאי פסח,

באמצע ה'ווארט' אנו מופתעים לגלות לפתע את דמותו של ה'לב שמחה' זי"ע, שהגיע בסופו של דבר ישירות מטבריה. היה גשום, והרבי נכנס כשהוא ספוג, מחליף את הכיפה שהיתה על ראשו ואז אומר לנו: "כתוב 'ישמח ישראל בעושייו'. ואם אבא כאן, חשבתי שעלי לבוא לכאן משום כיבוד אב"

המטרה: לעבוד ה' בשמחה

זמן רב ומאמצים רבים השקיע מרן ה'לב שמחה' זי"ע בדאגתו להסדרת פתרונות דיור עבור הציבור החרדי (ולא רק). מי שזכה ליטול חלק באותם מאמצים ופעל מאחורי הקלעים בשליחותו של הרבי זי"ע, היה הרה"ח ר' דוד לב ז"ל, שסיפר את ששמע מהרבי לא פעם: "המטרה, שאברכים לא יהיו טרודים מהדירה וכך הם יוכלו לעבוד את ה' כשמוחם פנוי מדאגות". כ"ד שנה לאחר פטירת הרבי זי"ע, סיפר ר' דוד כיצד טיפס יחד עם הרבי לקומות הגבוהות במטרה לבחון את הדירות, ומה היו השיקולים שהביאו להקמת הקריה באשדוד. **לרגל היארצייט הסמוך לפטירתו של ר' דוד בי"ג אייר האחרון אנו מביאים את הדברים כאמירתן בראיונות השונים שהעניק ר' דוד זכרו לברכה. פעולת צדיק לחיים**

ע. בן שושן

שנות התר"פ. באותן השנים החלה נטיעת היתד של חסידות גור בירושלים, כשאז הוקמה הישיבה הראשונה, ישיבת 'שפת אמת' (ברח' החבשים, כיום אתיפיה). ר' מנדל היה זה ששימש תקופה כמנהל הישיבה, אך פרט לכך זכה לסייע ביד הרבי האמרי אמת' זי"ע, שהגיע לארץ מספר פעמים במהלך אותן שנים (עד עלייתו האחרונה ארצה בימי השואה), ולמלא שליחויות שונות שהטיל על ידו.

בשנים הבאות היה עסוק ר' מנדל בהעלאתו של אביו ואחיו שנותרו בפולין. האב, ר' יצחק מאיר ז"ל, אבי משפחת לב, נחשב לנוגד בעמיו אך פרט לכך שימש כבעל תפילה בשטיבל הגוראי שבלודז. היתה לו מקהלה שבמרכז עמדו בניו שהטיבו לכבד את ה' מגרונם, ובנוסף הלחינו ניגונים שהושרו בבית המדרש בגור והם מושרים עד היום בקרב בני המשפחה הנרחבת. אך ר' מנדל לא נח ולא שקט, גייס כספים והכביר מאמצים, ובסופו של דבר זכה לראות כיצד עולה אביו ארצה יחד עם בניו ר' אהרן, ר' בונים ור' הענין, ושתי בנותיו. בזכותו פרחת המשפחה בארץ, בעוד מיתר בני המשפחה שנותרו בפולין לא נותר כמעט שריד.

עם זאת, לצורך העלאת הוריו ואחיו לווה ר' מנדל סכומי עתק, שאותם ביקש להחזיר עד לפרוטת האחרונה, חרף העובדה שבשל האינפלציה נשחק ערכם של הכספים אותם לווה. הוא פרע את החובות כערכם בעת ההלוואה, אך לצורך כך נאלץ לעזוב את ארץ ישראל אותה אהב ולהשתקע למשך מספר שנים באיירלנד, שם ניהל את הת"ת המקומי (הצעה שאותה קיבל בשל הצלחתו בניהול ת"ת יבנה בת"א). האב ירד בגפו בעוד האם (בתו של אחד מיקירי ירושלים, מחסידי באיאן, רבי ברוך וינסטאק זצ"ל), נותרת עם שני בניה, הרה"ח ר' יוסף משה ז"ל שאז היה בחור

והורה לו לפעול להסדרת דיור מוזל לזוגות הצעירים. אז הצביע על הייעוד, שכמו כל מעשיו ותנועותיו הובילו אל המטרה האחת והיחידה:

"איך אפשר לדרוש מאברכים להתעלות בתורה ועבודה כאשר כל מוחם משועבד לתשלום החובות?" תהה. בהזדמנות אחרת, כשוחח עם חברי מועצת גדולי התורה שם העלה את נושא הדיור, בעוד שאחד החברים התייחס לנושאים הרוחניים, הבהיר כי לא גשמיות יש כאן אלא רוחניות טהורה. אז הזכיר כי "זו היתה השיטה של פרעה. לשעבד את ליבו ומוחו של היהודי, כשכך לא יוכל ללמוד ולהתפלל כדבעי. גם היום, אמו, כשהורים שקועים בדאגה למציאת דירה לילדיהם, איך יוכלו למצוא זמן ורוגע לעבודת ה'?"

מבט צופה

באותם הימים נקראו מתי מעט עסקנים, אנשים שרוח בהם, לחדרו של הרבי זי"ע. היו אלו ר' אלעזר הנדלס ז"ל מקורבו של הרבי ויד ימינו, והרה"ח ר' דוד לב. עסקן נוסף היה אז בתחילת דרכו הציבורית, אברך צעיר שענה לשם ר' יעקב ליצמן.

ר' דוד, מהנדס בניין בהכשרתו ובתפקידו, נקרא כדי לסייע הן בשל היכרותו את התחום, אך גם בשל הקשרים שרכש במסדרונות השלטון, בעיקר מול אנשי משרד השיכון אותם הכיר בשל מיזמי התשתית שהוא היה מעורב בתכנונם. רבים היו הפקידים שהלכו שבי אחר קסמו, אצילותו ועדיניותו, של המהנדס החרדי והם העריכו את דמותו עד מאד.

שורשיו של ר' דוד נטועים בירושלים של מעלה. אביו, הרה"ח ר' מנחם מנדל לב ז"ל, עלה לארץ כבחור צעיר שנמלט מצו הגיוס לצבא הפולני, עוד בראשית

בין קהל האלפים שגדש את השטח הענק, למרגלות הבניינים החדשים ברח' חטיבת הנגב שאז רק אוכלסו בכמה עשרות משפחות צעירות, הנחשונות שיצאו אל השממה והן תקעו יתד באשדוד, עמד לו יהודי שבאותן שנים של שלהי תשל"ח היה בשנות הארבעים לחייו כשהוא מביט במתרחש בהשתאות. הוא לא היסב על הבמה, למען האמת גם לא העלה על דעתו לטפס אליה, אך עצם ההתרחשות במקום מליאה את ליבו שמחה והתרגשות.

הרמקולים שנמתחו בין הבניינים, שעליהן נמתחה הכרזה 'חנוכת קריות חסידי גור ובעלזא באשדוד', העבירו את קולות חברי המקהלה שהנעימו בשירת 'מזמור שיר חנוכת הבית'. אחר האזין הציבור ברטט לברכתו של מרן ה'לב שמחה' זי"ע, לדבריו החוצבים של ראש הישיבה, מרן הפני מנחם' זי"ע, ולמשהו של יבל"ח מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א. אך הוא נזכר באותו מעמד נרגש ברגעים הקשים שעברו עליהם בחודשים האחרונים, כשאז נראה היה שחלום הקמת השכונה החרדית הראשונה 'מחוץ לחומות' יתפוגג ולא תתגשם לעולם.

קרוב לארבעה עשורים אחרי, ואיש שיחנו ר' דוד לב נשמע עדיין נרגש כפי שהיה באותו מעמד. כאז כן עתה, איש צנוע הוא, הולך בצידי הדרכים כל ימיו. קולו, חרישי ומדוד, מספר את הדברים כשעל כל מילה שנאמרת נשארות שתיים שלא נאמרות. גם עכשיו אינו מספר על עשייתו שלו כי אם על פעולת צדיק - פירות מעשיו של מרן ה'לב שמחה' זי"ע שבחזונו קם מפעל הדיור הגדול ששינה את מפת היהדות החרדית כולה, כפי שזכה לראותו מקרוב. עם זאת, גם עכשיו הוא נזכר בדברים שאמר הרבי זי"ע כאשר קרא לו, עובר לקבלת ההנהגה לאחר פטירת מרן ה'בית ישראל' זי"ע,

צעיר והילד יב"ח ר' דוד. "אחי הגדול, הרב החסיד ר' יוסף משה ז"ל, פרש את חסותו עלי והוא השקיע בי כוחות נפש באותם ימים, כשהיינו כאן ללא אב. הספיג בי תורה וירא"ט", הוא מספר.

"היה לי גם קשר מעניין עם בעלזא" הוא מגלה. "זה היה בשנת תש"ד, כשהרה"ק מבעלזא ז"ע הגיע לארץ ישראל, יחד עם אחיו הרה"ק מבילגורייא. הם התגוררו תקופה בגבעת שאול. זכיתי להיבחן באותם ימים אצל הרב מבילגורייא שאף עיטרני באיגרת נלהבת, ובירכני בברכות לרוב".

האב ר' מנדל עשה חיל באירלנד, ועם השנים נסעה האם עם בנה הצעיר אליו. "את שנותיי הטובות עברתי באירלנד, שם למדתי ועשיתי חיל בתורה, ואף התמקצתי בהנדסת בניין". כאשר שבה המשפחה לארץ, עבד ר' דוד כמהנדס כשמשדר 'כהן לב מהנדסים' ליווה אז, בין השאר, מיזמים ממשלתיים רבים.

כעת, עם בקשתו של הרבי ז"ע לכוון קריות שבהן יוכלו להתגורר האברכים כשמוחם יהיה פנוי לעבודת ה' ולא לדאגת פירעון המשכנתא, נקרא ר' דוד אל הדגל. הסיבה לכך היתה כאמור היכרותו של ר' דוד את התחום, אך בהמשך התברר כי עינו של הרבי צופיה היתה למרחוק.

"ראינו בעליל כיצד הרבי הוא גברא דמריה סייעה". אני התמחיתי ביעוץ של פיתוח ותשתיות. במסגרת עיסוקי עבדתי על תוכנית 'לדור להשכרה' עבור שר השיכון דאז, גדעון פת. (נושא זה נכלל במצע הבחירות של מפלגת הליכוד שעלתה אז לשלטון, אחרי המהפך הידוע של 77). לצדי עבד בחור צעיר, לכלכל מבריק. עם הגשת התוכנית, ביקש ממנו שר השיכון להפוך ליועץ השר לענייני השכרה. לימים, היה הוא שעמד לימינו בכל שלבי הרכישה של הקריה באשדוד ובשאר מקומות".

אין להם מנוחה

בימים הבאים הושקעו הכוחות באיתור מקום מתאים להקמת קריה חרדית. הרעיון נשמע אז מופרך מעיקרו: "מי חשב אז לצאת מירושלים ובני ברק?" הוא אומר, "אמנם, היו אז חלוצים כמו תושבי

הקריה החסידית בחצור, אך הם היו בודדים. איש לא העלה בדעתו לגור ב'פריפריה', בערים שבהן לא היתה נוכחות חרדית כלל".

אך הרבי עמד על גבם ולא פסק מלדרבנם. "זו לא היתה הדאגה לדור", הוא אומר, "זו הדאגה לכלל ישראל. הוא תמיד דאג מה יהיה מחר, מחרתיים, עוד עשור, עוד יובל. הוא ראה למרחוק. הוא חשב מהלכים קדימה, כשאיש לא הבין אותו. הוא כבר ראה את גור בעוד יובל שנים.

"כשעלתה על הפרק ההצעה באשדוד, הציעו אז 250 דירות. אך העסקנים, חששו, נכנסו אליו ואמרו לו בחשש, האם זה לא מידי הרבה דירות? הוא מעולם לא התווכח. הוא שאל לדעתנו כמה דירות צריך. אמרנו לו, נתחיל עם 50. אמר לנו הרבי: 150. וכך היה. תוך תקופה קצרה, כשאזלו כל הדירות, הבנו שהוא צדק". באותם ימים פורסם מכתבו של הרבי שם כתב את המילים המרטיטות 'זה שנים שאין לי מנוח ממצב הדירות שהשתרר בארץ הקודש'. אז התברר כי זו הייתה דאגתו מזה עידן. "על מילות המכתב האלו, העיר לימים ה'פני מנחם', כי אצל צדיקים מצאנו את עניין חוסר המנוחה, כפי שחז"ל כתבו 'צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא'. מי שהכיר, ולו במעט את ה'לב שמחה' ידע שלא כתב מילה לחינם. הוא אכן היה מחוסר מנוחה, והוא קם ועשה מעשה". ראשית דבר הוטל על הועדה לאתר מקום מתאים באחת מערי הספר. הרעיון של הרבי היה שבכדי לממש הקמת ריכוז חדש, דבר שאינו יכול להיעשות ע"י איכלוס איטי והדרגתי של זוגות צעירים, יש לגבש ראשית כל קבוצה של כמה עשרות אברכים שכבר מסודרים ואין להם עדיין בעיות של חינוך ילדים. קבוצה זו תתבסס באתר שיבחה, למשך כשנתיים, ובהמשך הדבר יהווה את הבסיס להמשך האיכלוס. (אמנם מיד עם סיום הרכישה באשדוד, הגיעה הקבוצה הראשונית לקראת הימים הנוראים, פתחו כולל בראשות הרה"ג הרב גרוס שליט"א, והדבר תרם להצלחת הקמת הקריה החדשה).

עם זאת, לפחות בשלבים הראשונים, דיבר הרבי על השכרה בלבד. "צריך לזכור, כי 'השכרה' היה מונח שלולא ה'לב שמחה', לא היינו שומעים ממנו. למן הרגע הראשון החל הרבי להשמיע דעתו, כי יש

לדאוג לדור להשכרה לזוגות צעירים. הרבי לא חשב רק על הזוגות החרדיים, הייתה לו דאגה כנה ועמוקה לגורל היהודים בארץ הקודש. 'זוג צעיר נישא ואין לו ארבעה קירות משלו' היה מתאונן הרבי ללא סוף. הוא דאג לחיילים משוחררים, לבודדים, לעולים, ובוודאי שלציבור היראים.

"מלכתחילה, דעתו של ה'לב שמחה' הייתה שזוג צעיר לא צריך לקנות דירה בראשית דרכו, אלא צריך לשכור דירה. הוא סבר כי על הממשלה לעזור להם לשכור דירה. כה הרבה דיבר על כך, עד שזה הפך למטבע לשון בשיח הישראלי. שרים וח"כים שהיו רוצים לפגוש ברבי, היו צריכים לפעול בעניין ה'השכרה'. רק כך היה הרבי מקבלם במאור פנים. הוא היה אומר להם: 'זו לא בעיה שלי, זו בעיה שלכם. הרי אותו חייל שמשתחרר ולא מוצא דירה יורד בסופו של דבר מהארץ. הפתרון היחיד עבורו הן דירות להשכרה', אמר וחזר ואמר".

אך בהמשך שינה הרבי את דעתו. "עם הזמן, כשנערמו קשיים להוציא מהממשלה פרויקטים של דיור להשכרה, נקראנו אני ור' אלעזר ז"ל למנהל אגף האיכלוס של משרד השיכון, והוא הציע לנו פיתרון שונה: 'למה אתם רוצים דירות להשכרה? ניתן לכם פרויקט ונאשר לכם מימון גבוה, עם משכנתא בלי הצמדה ותנאים טובים, ואתם תשכירו את הדירות לציבור שלכם'.

"משם קמנו ונסענו לרבי. הוא שמע, הרהר מעט ואמר לנו: 'בסדר'. או-אז החליט ללכת על הכיוון של לרכוש דירות במחיר מוזל ולהשכירן לזוגות צעירים, שיתחילו את חייהם כאן". בהמשך, לאחר שהתברר כי המחיר שימכרו הדירות יהיה נמוך מאד, הסכים הרבי לרעיון המכירה.

יחלפו שנים, הרבי ה'לב שמחה' ז"ע נשמתו כבר בגני מרומים, ועם הקמת משלת נתניהו הראשונה (בתשנ"ו), התקבלה ההחלטה על הקמת שכונות הדירות להשכרה הראשונות לציבור החרדי, באשדוד, בית שמש וביתר. היתה זו החלטה חד פעמית שלא חזרה על עצמה, אך רבים היו שראו בה את התגשמות רצונו של ה'לב שמחה' שמילה אחת מדבריו לא שבה ריקם.

שכנים טובים

ההצעה על אשדוד הגיעה דווקא 'מתוך הבית'. "היה זה הבחור שעבד עמי בשעתו והוא התמנה כעת ליעצו של ראש הממשלה לענייני 'השכרה', הוא גילה את אזניי כי ברובע ג' באשדוד קיים פרויקט ענק בן 250 דירות, שיכול להתאים עבורנו. החלטנו לבדוק את העיר. רבים הפחידו אותנו, שהמקום, עיר פועלים שנוסדה בידי עובדי הנמל, מועד לפשיעה וכי העיר חילונית, אבל אנחנו החלטנו שהולכים לבדוק את המקום.

הדרמנו לאשדוד. הרבי הגיע לשם. מיד עם בואו,

עדיין על חולות אשדוד, הביע הרבי את סיפוקו מהמקום. מעניין, שכאשר הציגו בפניו את הבניינים בקרית אברמסקי, הם לא מצאו חן בעיניו. לעומת זאת, כשראה את הבניינים ברח' חטיבת הנגב אורו פניו. כשהצבענו על בית העלמין הגובל עם השכונה החדשה והערנו שלא מקובל לגור ליד בית קברות, דחה הרבי את הדברים. הוא אמר בצחות לשונו: 'נו, וכי מה בכך, שטילע שכנים הם', שכנים שקטים...".

'מעניין', מעיר ר' דוד, 'שכשהוצעה שכונה בראשון לציון שהיתה סמוכה לבית גברות, על אף שבית העלמין היה מוקף בעצים גבוהים, דחה הרבי את ההצעה. אך באשדוד לא היה לטענה זו כל משקל. גם הימצאם של השכנים ממול, שלא היו מ'סלתה ושמה' של העיר וזאת בלשון המעטה (והתיק הקריה עוד מספרים כי כאשר נפל בגד אחד מחבלי הכביסה - הרי כשהבגד עוד לא הגיע לארץ, והוא כבר נגנב...) - אך הפרט הזה לא הפריע לרבי כלל'.

הרבי לא פסק להודות לכל העושים במלאכה. באותם ימים הירבה הרבי לשבח את העיר אשדוד ואת אלו שבאו ראשונים

להניח את התשתית שם.

"אשדוד בגימ' שם ש-ד-י, אמר אז הרבי ואף הבטיח זרע של קיימא לחשוכי בנים, שבאו להתגורר שם. הוא ראה בעיני רוחו את תקומת הדור בהבטחת ההתיישבות של הדור הצעיר, וזה התגשם אל מול עיניו". ר' דוד מזכיר כי "גם הרבי מפיטסבורג ז"ע, שתקע יתד קודם לכן באשדוד, קיבל את החסידיים במאור פנים וככל הנראה גם הימצאם במקום היה השיקול שגרם לרבי לחבור באשדוד".

מאחדים כוחות

עם צאתם לאשדוד, גילו חברי הוועדה הגוראית כי ישנם קוונים נוספים שמבקשים לרכוש את הדירות. היו אלו עסקני חסידות בעלזא שיצאו אף הם לחפש אחר פתרון לדיר, והם מצאו את אשדוד. "הבנו שאם נתמודד

היה זה מקום נחמד ומתאים מאוד. אבל לא הרמנו ידיים. המקום השני, הבא אחריו, היה רחובות. הרבי נסע למקום וביקש לראות דירה. הדירה הייתה בקומה רביעית והרבי טרח לעלות, כשהוא בגיל שמונים.

"עם כניסתנו לדירה, הבענו דעתנו בקול, כי אולי זה קטן מידי, אך הרבי, נחרץ כהרגלו, פסק מיד: 'אס מיין איך', לזו כוונתי. אך, גם כאן, הצליח מעשה שטן והמקום ירד מעל הפרק. הייתה שכונה קשה, שהתגוררה בסמיכות לפרויקט, והרבי הביע את מורת רוחו: 'ווילדע שכנים' - שכנים פרועים.

החיפושים נמשכו, בראשון לציון ובהר אדר, בסמוך לטלז סטון, בחלק מהמקומות התלווה הרבי בעצמו

ראשית ביכורים לה'

עם פרוץ התודעה לציבור והקמת הוועדה, הבינו הכל כי תנאי המשחק השתנו ויש לפעול להביא דיר מוזל לציבור. "עלו וירדו פתרונות בזה אחר זה, ומקומות בהם היו קיימים פרויקטים מוכנים לדיר, והוועדה בדקה את כל המקומות הללו, כדי לגבש פתרון כללי".

במקביל קרא הרבי לשרים, שר השיכון גדעון פת ואחריו דוד לוי. "הרבי דיבר אל ההיגיון של שרי הממשלה: 'על מה אתם גובים שכר כה מפולפל? על הקרקע? פיתוח? אתם מוציאים מכיס אחד ומכניסים בכיס האחר, ובתווך אלפי אנשים נותרים ללא קורת גג'".

גם אז, בדבריו לשרי הממשלה, הבהיר הרבי כי היעוד העיקרי אינה רק דירה. "זאת יש להבהיר, ה'לב שמחה' ראה בדיר פתרון לבעיות רבות. ראשית, הוא אמר וחזר ואמר, שזוג שאין לו דיר משלו, אינו יכול להתחיל טוב את ראשית החיים. הוא קבל על כך, שזוגות צעירים מתחתנים עם עול כה כבד לראשם.

"שנית, וזאת גם אמר לשרי הממשלה, שברגע שאין דירות, הרי יש ירידה מהארץ. זוגות צעירים, במיוחד יוצאי צבא, שאינם מצליחים לפתוח את חייהם כאן, יורדים מהארץ, וזה פועל לרעתנו.

"שלישית, הוא לא רצה שזוגות צעירים יתגוררו בסמיכות להוריהם. הוא טען, שיש בזה הרבה מכשולים, ויש לתת לזוג הצעיר לפתוח חיים משלו, במקום מרוחק.

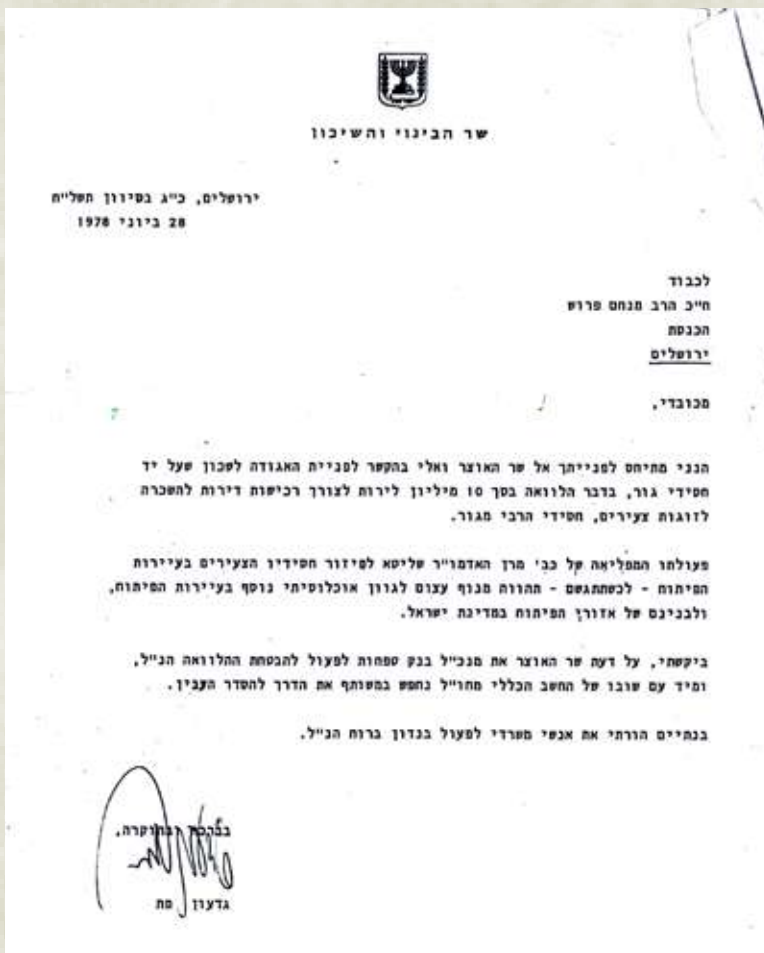
"רביעית, וזה כבר עם פן רוחני, אדם בראשית חייו, צריך לשבת וללמוד תורה, שכן הוא בונה את חייו. לא תיתכן האפשרות, שבשנים הראשונות לאחר הנישואים, יוקדשו המחשבות והכוחות לגיוס משאבים לדירה".

ארבע קומות, במדריגות

העיר אשדוד, לפחות בשלב הראשון, לא היתה על המפה. "זה היה באמצע שנת תשל"ח. הוועדה התגבשה וקבעה למצוא דיר מוזל, ויהי מה. המקום הראשון ששמו הוזכר היה מזכרת בתיה. הרבי עצמו קם ונסע למקום. הוא לא סמך עליו, הוא רצה לראות במו עיניו את החזיון קם והופך למעשה.

"אנשי המקום קיבלו אותנו יפה", נזכר ר' דוד, "רב המקום יצא מגדרו לכבדנו. אך ראש המועצה טירפד את העניין, ולא נתן שייצא לפועל. למעשה, כל הערים הללו חששו לגורל העיר. עברנו בג'ץ פעם אחר פעם, ואילו ניסו למנוע מהחברות הזכייניות למכור לנו את הדירות.

"אנו, חברי הוועדה, הרגשנו החמצה של ממש.

"פעולתו המפליאה של כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א מהווה מנוף עצום..." שר השיכון דאז גדעון פת במכתב לח"כ הרב מנחם פרוש על אישור ההלוואה לרכישת מבנה טפחות המוזכר בכתבה (ארכיון "דבר אמת")

לסיורי הבדיקה, כשלא פעם נסע במכוניתו של ר' דוד. "הלב שמחה לא אחז לבנות מעבר לקו הירוק, אבל היה מוכן במקרה זה בתנאי שזה יבנה להשכרה, דבר שלא התממש. גם את שטחי העיר שלמים תיקרא בשם ביתר עילית הציעו לנו באותן שנים, והרבי לא הסכים. ואז, הגיעה ההצעה על הדירות באשדוד".

הרבי עצמו לא חס על כבודו, זמנו וכוחותיו. ר' דוד נזכר בביקורם במזכרת בתיה, שם הרבי, שאז כבר עמד בשנות ה-80, טיפס על הפיגומים כדי לבדוק הדירות שעדיין נבנו. כשהגיעו לרחובות נאמר להם כי הדירה היחידה הפתוחה שניתן לראות אותה ממוקמת בקומה הרביעית. הרבי לא היסס והוא עלה מיד במדריגות 4 קומות. במקרה אחר, הוא מספר, נסענו על כביש לא סלול. "האוטו קפץ לאחר שעבר על האבנים, והנהג התחנן שנחזור. אך הרבי התעקש להמשיך עד לאתר הבניה".

כ"ק הרבי הלב שמחה ז"ע מלווה במקורבו הרה"ח ר' דוד לב ז"ל

הקריה, אך מבחינתו - הוא את שלו עשה כאשר זכה לסייע בקיום רצון צדיק. "הרבי היה אמן בהכרת הטוב והתודה", אומר ר' דוד, "הוא היה מגיע לכמה מהשמחות שלי, והוקיר לי תודה על הסיוע בימים הראשונים. תדיר כשנכנסתי אליו, היה מעמיסני בפירות ובברכות".

גם בשנים הבאות אחזה ידו של ר' דוד באמת הבניין. "היינו ממקימי שלב ב' באשדוד, ואח"כ ליווינו רכישת הקריה ברובע ח'. בנינו את שלב ב' בקרית הרים ליון בשכונת 'נוה שרת' בתל אביב, את הקריה החרדית בערד ועוד ועוד.

אך מאז מצודתם כבר נפרשה אז על פני כל הארץ. "כבר באותם ימים", מגלה ר' דוד, "הגיעה ההצעה לבנייה זולה בבית שמש. היו אז ארבע קבוצות: קרלין, באיאן, סלונים ושומרי החומות. בסופו של דבר, הוצעו דירות ברמות פולין, שהיו זולות יותר משמעותית. אבל גם בבית שמש זה יצא בסוף לפועל". מחיך ר' דוד, שמביע בדבריו הערכה עמוקה לרב יעקב ליצמן שהוציא בסופו של דבר את הביצוע למעשה.

ובעוד ההתיישבות החרדית בארץ ישראל כולה מתרחבת, הרבי עצמו הצביע שוב ושוב על היעוד, שלא היה גשמי אלא רוחני. הוא לא ראה בניינים נבנים, אלא אבוקות של יראת שמים.

פעם אמר "אני לא התכוונתי רק לדור זול, אני רוצה שאברכים רציניים ישבו בעיר והם יוכלו ללמוד ולהפוך את המקום למקום תורה". גם כשביקר פעם בישיבה הזכיר את השפת אמת' שאומר כי למוד פירושו להפיץ את התורה. אז ביטא שוב את היעוד לשמו הקים את הקריה באשדוד:

"לימוד תורה במקום שבו הלימוד משפיע גם על אחרים, זהו לימוד אמיתי וזו היא ייחודיותה של אשדוד", אמר ותהא "איזה מראה היה לארץ ישראל אילו רק ירושלים ובני ברק היו מוארים, בעוד שביתר חלקי ארץ הקודש היתה שוררת חשיכה?" "אור" זרוע לצדיק.

(מבוסס על ראיונות שנערכו עם ר' דוד לב בעבר ופורסמו בין היתר ב'בקהילה' ו'המודיע באנגלית')

לפנות במטרה לפתור את הבעיה. בינתיים, הרבי התקשר אל הרב יהודה מאיר אברמוביץ ז"ל, אז ח"כ מטעם אגודת ישראל, וביקשו לספר לשר הבינוי לשעבר, גדעון פת, על המתרחש. אברמוביץ נפגש עם פת במליאת ההכנסה, וסיפר לו על שינוי המדיניות במשרד השיכון, דבר שפגע בחוזה שהתגבש מול בנק הפועלים.

פת שמע והזדעק מיד: "לא מבין", אמר, "הם צריכים לדעת שמילה זו מילה!" והמילים, מילותיו של הרבי אותן אמר קודם לכן, כאילו הכניס לתוך פיו... מיד לאחר מכן התקשר פת לדוד לוי וחזר על כך שיש לדעת שמילה זו מילה. אם המשרד מתחייב - לא משנים התחייבויות. לוי התנצל, והתנאים הוחזרו על כנם.

להאיר

ואכן, בניגוד לכל תחזית, גם האופטימית ביותר, הלכה אשדוד ופרחה. חיש קל נפתחו מוסדות גור הראשונים באשדוד, הישיבה, הכולל והתלמוד תורה, שאגב, קרוי היום על שמו של הרבי: 'לב שמחה', ומתחנכים בו לתורה וליראת שמים למעלה מ-3,000 תלמידים בלעה"ר כ"י. לצידם הוקמו ופרחו מוסדות בעלזא שמאז גדלו אף הם והתרחבו. בהמשך נרכשו השטחים הנוספים: 'שלב ב' - ברח' חנה סנש, ולאחר מכן נרכשו בנייני 'רסקו' ברובע ח'. לימים הקים ר' מרדכי רוטה את השכונה החרדית ברובע ח', ובעקבותיה הוקם רובע ז'.

בין האברכים שקבעו את ביתם באשדוד היה בנו של ר' דוד, הרה"ח ר' יהודה לב ז"ל, מדמויות ההוד של הקריה הצעירה. "בני יקירי, ר' יהודה ז"ל", מתרפק האב בגעגוע צורב, "היה מראשוני המתיישבים באשדוד, והיה מחנך את צעירי הצאן בתלמוד תורה. כשנחלה, הפך בהצעת ה'פני מנחם' ממחנך למשגיח רוחני, תפקיד אותו מילא בנאמנות עד יומו האחרון. התלמידים היו כרוכים אחריו ואכן, הייתה לו הבנה בנפש הילד".

לא רבים ידעו את חלקו של ר' דוד בהקמת

בנפרד על הדירות מחירן יעלה. ישבנו עמם מיד והוחלט כי נגיש בקשה ביד".

כך, בצעד נבון ומושכל, הוקמו שתי הקריות זו לצד זו, כאשר העסקנים מסדירים את חלוקת הדירות והשטחים בין שתי הקהילות. ואכן, הפעילות המשותפת הביאה לכך שהדירות נמכרו במחירים זולים מאד. "המחיר היה מגוחך. כל אחד היה צריך להניח כעשרת אלפים דולר, ועוד משכנתא קטנה ללא הצמדה. כעבור שנים ספורות, פנה הבנק לאברכים וביקש לסגור את המשכנתאות. בתנאי אינפלציה סכום ההלוואה היה נמוך, בצורה שלא היה שווה להם להחזיק בשביל זה תיק...".

יום של שמחה היה היום בו נחוגה חנוכת הבית באשדוד. "הרבי הגיע לביקור, ועלה לבית של אחד המשתכנים, (בעל משפחה גדולה), שקיבל שתי דירות צמודות והפך אותם לדירת פאר. אך דעתו של הרבי לא הייתה נוחה מזה. הוא ביקש שלא ליצור תחרות בין הרוכשים.

"כך, על פי בקשתו עשינו 'תקנות' עם ירידה לפרטי הפרטים, איזה סוג קרמיקה ירכשו ואיזה גודל ארון יהיה בבית". הרבי, עשה כל פעולה כדי להקל על התושבים החדשים, ביקש בנוסף באותם ימים למצוא פתרונות תעסוקה למתיישבים הראשונים. היו אלו חברי הוועדה שהביאו לאשדוד בית אריזה לקונפקציה, כדי שתהיה פרנסה עבור התושבים. בהמשך הקים ר' דוד קורס מחשבים - אז מקצוע בלתי מוכר בציבור החרדי - לנשים, כדי שהן יוכלו לעבוד ב'אלתא'.

"לא אשכח, שה'פני מנחם' נשלח ע"י אחיו ה'לב שמחה' לבקר באשדוד, עת עשתה את פסיעותיה הראשונות. עם בואו הביתה, מיהר לשגר לאחיו ה'לב שמחה', ששהה אז בחו"ל, מכתב מפורט ובו רשמו מהביקור. הוא גם התבטא אז כמה פעמים: "אם הרבי מראה מופתים גלויים, הרי שזה אחד המופתים הגדולים שרואים כולם את ההתפתחות באשדוד, בערד, ובארץ הקודש בכלל".

אך היו גם מופתים אחרים, גלויים לא פחות. ר' דוד נזכר באחד מהם: "כשיצאנו לדרך נלחמו הבנקים על הזכות לתת את המשכנתאות. ניהלנו מכרז, ובשלב הראשון בנק טפחות נתן את התנאים הטובים ביותר. בהמשך היה זה בנק למשכנתאות - חברת בת של בנק הפועלים שזכתה במכרז. אולם, בהסכם שנחתם בין הוועדה לבין משרד השיכון עבור השלב השני, נקבע כי התנאים יהיו בדיוק כפי שהיה בשלב הראשון.

"הבעיה היתה שדברים השתנו בינתיים. בעוד שהשלב הראשון נבנה בשנת כהונתו של שר השיכון גדעון פת, נבנה השלב השני כאשר כשר השיכון שימש דוד לוי. יום אחד אנו מקבלים הודעה לפי פקיד משרד השיכון החליטו לשנות את התנאים. פירוש הדבר היה כי כל הבסיס של הפרויקט החדש יהיה בסכנה שכן הבנק לא יכבד את ההסכם.

"ישבנו על המדוכה, אני יחד עם ר' אליהו לוי, מי שהקים את הקריה בחצור והוא אף סייע רבות להקמת הקריה באשדוד, ולאחר שהקדשנו לכך מחשבה רבה מצאנו פתרון שיכול היה לעקוף את הבעיה. העלינו את הרעיון על הדף במכתב ארוך, ונסענו לעיר טבריה, שבה שהה הרבי באותם ימים.

הרבי קרא את המכתב, ותשובתו הפתיעה את שני החסידים. הוא הסתייג מהרעיון שהוצע בו. "זאג זיי" אמר הרבי כשאנו מסביר למי כוונתו שיאמרו זאת, "אז א ווארט איז א ווארט (מילה זו מילה), כל אחד צריך לשמור על המילה של השני". השניים עזבו את חדרו של הרבי מבלי לדעת אל מי הרבי התכוון, ואל מי אליהם

שביבי הוד

שביבי-הוד זקוקין-דנורא אודות רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ה'לב-שמחה' זי"ע, שנאמרו ע"י אחיו כ"ק מרן אדמו"ר ה'פני מנחם' זי"ע

שירמו אותם, ולימדו אותם להתנות שעל כל שק תבואה יניח הקונה בצד מטבע קטנה, ובסוף המקח יקבל המוכר מעות עבור שקים כמנין המטבעות, פעם הבחין היהודי הקונה שהגוי מנסה לגנוב מאותן המטבעות, וכיון שפקח היה עשה עצמו כמי שלא רואה כדי שייגנוב הגוי, ובסכלותו לא הבין הגוי שעל כל מטבע שהוא מחסר הוא מפסיד כנגדה מחירו של שק שלם. הנמשל הוא אופן רמאותו של היצר הרע את האדם, היצר הרע על אף שהוא מלך זקן וכסיל הרי הוא דומה לאותו יהודי פקח, והוא מטעה את האדם ליטול מטבע פחותה, היינו לעבור על עבירה קלה, והאדם סבור שהוא מרמה את זולתו, ואינו נותן אל לבו שעל כל עבירה קלה שעובר מפסיד הוא בלא שיעור וגבול. דבר זה שייך ביותר בימי הנעורים, שלא להניח ליצר הרע לרמותו להחליף חיי עולם בהנאה קלה ופחותה.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' נט-ס

שמעתי מאדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] בשם כ"ק אאז"ל (היה זה לפני כארבעים שנה עוד בחיי כ"ק אאז"ל), בלמדנו הגמ' (ר"ה ד.) באחד בניסן ראש השנה לרגלים וכו' אמר רב חסדא רגל שבו ראש השנה לרגלים, נפקא מינה לנווד למיקם עליה בבל תאחר, אמר לי בשם כ"ק אאז"ל שיי"ט של פסח שהוא זמן יציאת מצרים הוא ראש השנה לרגלים ממש, שהרי כל הרגלים הם זכר ליציאת מצרים, אלא שהגמ' מפרשת שיש גם נפקא מינה לענין בל תאחר. בפסח היתה הקבלה הראשונה, והוא היסוד לכל השנה.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ב עמ' קכד

מעשה מהתחלת כתיבת ספר תורה ע"י הרה"ח ר' שלמה יוסקוביץ ז"ל

זכורני מעשה מלפני למעלה מארבעים שנה, כאשר גיסי הרה"ח ר' שלמה יוסקוביץ ז"ל ערך בביתו מעמד התחלת כתיבת ספר תורה ונכחתי שם, בשובי פגשתי את כ"ק אחי אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל], ואמר לי על גיסנו, שלא ביום זה החל בכתיבת הספר, אלא שמזה למעלה מחמישים שנה הינו כותב ספר תורה, שהרי שנינו במשנה (אבות פ"ב) וכל מעשיך בספר נכתבים.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קכח

בשנים שאחר המלחמה נטל על עצמו עול החזקת תלמידי חכמים

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, הרבי [הלב שמחה ז"ל] אהב בני תורה והחזיקם באופן היוצא מגדר הרגיל. בשנים שאחר המלחמה בעת שהיה זמן קשה, נטל על עצמו עול החזקת תלמידי חכמים, יסד כולל ליחידים מופלגים, והתרים נדיבי עם לתמוך בהם ולדאוג לכל צרכיהם. וגם בשנים המאוחרות, אחר הסתלקותו של כ"ק אחי הבית ישראל ז"ל, בעת שהנהיג נשיאותו ונשא על שכמו משא העם בכללותו, עם כל זאת נפנה לייסד כולל מצויינים למופלגי תורה ולהחזיקם.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קפ

מהנסיעה לארץ ישראל בשנת ת"ש

זכורני מעשה רב, כאשר נסעתי עם כ"ק אאז"ל בשנת ת"ש מאיטליה לארץ ישראל, יחד עם כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] ומשפחתו, עלינו בערב שבת חוה"מ פסח על האניה שעמדה להפליג בליל שבת (והיתר היציאה לדרך בערב שבת היה מצד נסיעתנו לארץ ישראל שהוא דבר מצוה (אר"ח סי' רמח ס"ד), וגם משום הצלת נפשות), ומן מעט המצות ששלחו מארץ ישראל נשאר עמנו בצמצום גדול, ובי"ט אחרון של פסח אמר כ"ק אאז"ל לכ"ק אדמו"ר (שליט"א) שהיה בן ארץ ישראל, שמכיון ששוהים באניה ודינה כמדבר, מותר לו לאכול חמץ וכל שכן לבניו הקטנים (ועם כל זאת הוא עצמו לא אכל).

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' נב

מהנסיעה לצפת בשנת תש"ב

בבחרותי (בשנת תש"ב) שלחני כ"ק אאז"ל לשהות בצפת יחד עם אחי כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל], ובהיותנו שם למדתי עמו משניות וירושלמי סדר זרעים, ואמר לי אז שבקאצק פירשו מה דא' ברכו בתורה תחילה, היינו לימוד התורה בשנות הבחורות והאברכות, תחילת ימי האדם, שהם השנים הטובות ביותר. עוד אמר לי שבגמ' (ב"מ קז:) הפליגו במעלת אכילת פת שחרית, ואמרו שם שיתין רהיטי רהוט ולא מוט לגברא דמצפרא כרך, ולפי פשוטו מהי הרבותא בזה, וגם רואים אנשים שאוכלים פת שחרית ואינם באים לידי כך, אבל בקאצק פירשו פת שחרית היינו ללמוד בימי הנעורים, שכשלומדים בשנות הנעורים יכולים לרדוף ולהשיג ברוחניות באופן אחר לגמרי. והוסיף הוא ברמיזה 'פת' בגימ' 'תלמוד'.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"א עמ' נב

איתא בגמ' (ברכות סא. עירובין יח:) א"ר יוחנן אחורי ארי ולא אחורי אשה, אחורי אשה ולא אחורי ע"ז, אחורי ע"ז ולא אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין, שמעתי מאדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] לפני מ"ח שנים בצפת בשם כ"ק אאז"ל ברזמ מאמר זה, אחורי הוא לשון תשובה, ואחורי ארי היינו שיש להקדים לשוב בתשובה בחודש אב מזל אריה, ולא אחורי אשה, שלא להמתין לחודש אלול מזל בתולה, והגם שהוא חודש הרחמים. והוסיף (או מדיליה או בשם כ"ק אאז"ל) אחורי ארי, ולא, אחורי אשה, שאם כבר עבר חודש אב לכל הפחות ישוב באלול. ואחר זמן שמעתי כן בעצמי מכ"ק אאז"ל בירושלים בלמדי עמו, ובאיור אז גם את המשך המאמר ולא אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין, רמז לראש השנה וחודש תשרי, שמוטב לשוב בתשובה בחודש אלול, חודש הרחמים והרצון, ולא להמתין עד תשרי, בשעה שהצבור מתפללין.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"א עמ' קב

כשהייתי בצפת לפני ארבעים שנה עם כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל], שיבח בפני את משלו של החפץ חיים ז"ל, שבעיר אחת לא היו הכפרים הנכרים מוכרי התבואות יודעים קרוא וכתוב וחישוב חשבונות, ועל כן פחדו

<<<

בקשת ה"פני מנחם" מה"לב שמחה" שיסכים לשבת על כס ההנהגה

בש"ק (פר' תרומה - זכור תשל"ז) קודם סעודה ג' אמרתי לכ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] שיקיים מחיית עמלק, וכאשר שאלני לכוונת דברי פירשתי דא"ל בגמ' (ברכות נד.) הוואה אבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק צריך שיתן שבח והודאה לפני המקום, ומקשה המהרש"א (שם:) שהרי הנס היה במקום המלחמה, ולמה מברך במקום זה, ומתרץ שנצחון המלחמה היה על ידי שישב משה על אותה האבן והיה יכול להרים ידיו, וכאשר ידים משה ידו וגבר ישראל, ולכן אם יסכים לשבת על כס ההנהגה יקיים מחיית עמלק במהרה בימינו אמן.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ב עמ' ל

הנהגת ה"לב שמחה" אחר הסתלקות ה"בית ישראל"

לכל חושך יש סוף, קץ שם לחושך, אין נותנים לאדם נסיון הגדול יותר מהאור שמקבל, ואחרי כל חשכות יורד אור חדש. ואכן גם אנו זכינו להתחדשות עם הנהגתו של אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] אחרי ההסתלקות שבהסתלקות הצדיק, ולראות אור חדש מלבד כל האורות הקודמים. ויש לראות שלא להחמיץ אותו ההמשך של זריחת האור, ולעורר הלבבות באמונת חכמים וצדיקים בכדי לחוש באותו האור, ולהיות אחוזים בקשר עליון דאורייתא שהיה לנו יחד עם ההתחדשות של העת הזאת.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"א עמ' קצג

שיטת ה'לב שמחה' להתגבר ולהתאפק ולא לפגוע במתנגדינו

הנני מפציר ומזהיר מאוד לכל אחד מאנ"ש, ומכל מי שכבוד בית אבא זצללה"ה יקר לו - להתגבר ולהתאפק על הכואב לנו, ולא לפגוע ח"ו, לא בדיבור ולא במעשה

ח"ו, שום פגיעה במתנגדינו, אלא להיות מן הנעלבים ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין, שאמרו חז"ל [שבת פח:] ואוהביו כצאת השמש וגו', וכידוע רצונו של כ"ק אדמו"ר שליט"א [ה'לב שמחה' זי"ע] מאז, ונזכה בה"י להיות מאלה ששם שמים מתאהב על דינו, ולכל טוב סלה.

'אוצר מכתבים' מכתב קפא

תקנות ה'לב שמחה' להיטיב אחד עם חברו

אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] השקיע כוחות בעניינים אלו של מצות ואהבת לרעך כמוך, להיטיב אחד עם חברו, בהקמת צרכניות, באכסניה לשבתות ויו"ט, ובתקנות לאנ"ש. בספרים מובא בשם הרבי מקאצק ז"ל, וכן מרגלא בפומיה של אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל], שבפרשת שמע כתיב בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, ואילו בפרשת והיה אם שמוע לא כתיב ובכל מאודכם, לפי שממונם של רבים נוגע ליהדות ולענייני נפשות, וכבר כלול הוא במה דכתיב בכל נפשכם.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"א עמ' קעו-קעז

צריך להתחזק במצות ואהבת לרעך כמוך, מידות טובות, איש את רעהו יעזור, וכפי ששמענו הרבה מעניינים אלו מכ"ק אאז"ל, הבית ישראל ז"ל ואדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל], וכן כל מטרת התקנות שתיקן אדמו"ר (שליט"א) היא בכדי לסייע אחד לחבירו, נושא בעול עם חברו ומכריעו לכף זכות.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"א עמ' צ

כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל מלבד עצם גדלותו מצד היותו אדם השלם, צדיק ורבן של ישראל, יכולים להיות מתלמידיו, להתלמד הרבה ממידותיו הטובות, ולהמשיך ללכת בהן. מן המפורסמות שבהן היא מידת הסבלנות, ושהיתה תמיד צהלתו בפניו בעתות צער כבעתות שמחה, והיותו מיטיב לבריות, וכפי שלמד והנהיג בין הקהל שיהיו עושים חסד זה עם זה ולהתנהג בסבלנות זה לזה, ואכן רוב הדברים הנזכרים גבי הוי מתלמידיו של אהרן ומתלמידיו של אברהם אבינו הם מענייני המידות, שבהם כל אחד יכול להגיע לכך שתהיה לו נגיעה במידותיהם.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קעט

הרבה בישראל חסד וצדקה בכלל ובפרט, עוד יותר ממה שידוע

בפרשה כתיב ויזרע יצחק בארץ ההיא, וא' בתרגום יונתן וזרע יצחק לצדקתא, כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל זרע צדקות, ייסד את גמ"ח בית ישראל, והרבה בישראל חסד וצדקה בכלל ובפרט, עוד יותר ממה שידוע.

אוצר דרשות ומאמרים ח"ג עמ' קעב

פעולת צדיק להיים

הלב שמחה ז"ל קירב ליבותיהם של ישראל ליהדות, והשריש בהם את ג' היסודות, תורה, עבודה ואמונה, וגמילות חסדים שפעל להרבות, וזהו ענין הכתוב אור זרוע לצדיק, על דרך שאמרו במד' (ב"ר פ"ג) אור אלו מעשיהן של צדיקים. מלבד זאת היה הוא ז"ל איש מעשה, בכל דבר היה מסמיק מיד מעשה למחשבה, ופעל במעשיו גם לדורות אחריו. כתיב (ישעיה ג, י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, מעשיו ופעולותיו של הצדיק נותנים פירות ומשפיעים ברכות. איתא בגמ' (יומא כט.) למנצח על אילת השחר וכו' למה נמשלו תפילתן של צדיקים כאילת, לומר לך מה אילה זו כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות אף צדיקים כל זמן שמרבין בתפילה תפילתן נשמעת, ופירש"י קרניה מפצילות בכל שנה ושנה נוסף בה פיצול אחד. תפילתן ומעשיהן של צדיקים עושים פירות גם להבא, ומוסיפים נטיעות בכל שנה, כאשר ענינו ראוות במקום זה שכל אותם הדברים שפעל הרבי ז"ל מתרבים בכל שנה ונוסף בהם פיצול חדש, קרניה מפצילות. וכן הוא הדבר גם בכל עניני גמילות חסד שתיקן, איש את רעהו יעזור, תמכין דאורייתא, גמ"ח בית ישראל המסייע בהקמת בתים נאמנים בישראל, הצרכניות והאכסניות, וכל התקנות לטובת הציבור, דברים אלו מתרבים באופן תדיר, בכל שנה ובכל זמן מתווספת בהן מחדש ברכה ונחת. כמו כן בתקנת לימוד התלמוד ירושלמי והפצתו בכלל ישראל, שנרמזת גם היא בכתוב אור זרוע לצדיק, כדאי בזוהר חדש (איכה) והאור זה התלמוד ירושלמי, הנה נתפשט הלימוד בקרב אנשי שלומנו וגם בשאר מקהלות עם, ובחודש הבא א"ה יסיימו מחזור לימוד בתלמוד ירושלמי ויתחילו מחזור חדש, והרי זה פיצול חדש שמתווסף, וכאילת השחר שמפציעה אורות חדשים.

יעזור הש"ת שזכותו יגן עלינו ויתלווה עמנו, וכן זכות הטהרה והכפרה שפעל בהסתלקותו, שהרי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן (חולין ז:), וזוכה להמשיך הלאה לעילוי נשמתו אותם הדברים שהם פרי רעיונו ומעשיו, תורה עבודה וגמילות חסדים, איש את רעהו יעזור בכל ענין, ויהא למליך יושר וחסד עלינו כמו בחיים חיותו בעולם הזה, שפתותיו רוחשין. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

אוצר דרשות ומאמרים ח"ג עמ' קסח-קסט

טעם למנהג ה'לב שמחה' לחלק סיגרים בשמחת נישואין

כאשר היה כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל מחלק סיגרים בשמחת נישואין היה אומר שלא ישתמשו בהם אלא יצניעו, ומה תועלת יש בהצנעתם, אלא כדי שיהיו תחת רשותו ויתאוה להם ועכ"ז ימשוך ידו וירגיל עצמו לעצור בעד תאוותיו, וכן הוא גם ענין הנישואין, לקדש עצמו במותר לו.

פני מנחם מועדי שמחה עמ' פד-פה

העצה לזכור את ה'

ימים מקדם היה אחיו הרבי מרן ה'לב שמחה' זי"ע מציב שאיפה ותביעה עצומה בפני קהלא קדישא - לזכור בכל עת ובכל שעה את מציאות אלוקותו ית' המחיה את הבריא, לקיים הלכה למעשה "בכל דרכיך דעה". בשנים ההן, התהלכו אברכים כשבלבם רצון בוער להגביה עצמם אל זאת הדרגה הנשגבה, שלא להסיח דעת משמותיו של קודשא בריך הוא. היו מטכסים

עצות ומתקנים תחבולות, מתייעצים ומתחדדים איש ברעהו, כיצד יזכו לטפס ולהעפיל אל המדרגה הרמה והנחשקת.

אחד מבני העליה, ביקש איש תבונות שידע לדלות עבורו את העצה הנכונה והמתאימה לו, לקרב אל לבו את השאיפות הנדמות בעיניו כבלתי מושגות. עלה אפוא למעונו של ראש הישיבה, הוא רבינו הפני מנחם, אשר הטיב תמיד לבאר ולהרחיב כל קוץ ותג שיצאו מפי קדשו של אחיו הרבי, ושטח בפניו את ענינו. נענה לו רבינו ברוב ענוותנותו: "אף אנכי התחבטתי רבות בענין זה, ומצאתי עצה טובה: הנני רושם לעצמי שבע זכירות שליקטתי מהספרים 'ארחות צדיקים' ו'חובות הלבבות', והדבר מסייע בידי לקיים לעובדא ולמעשה את הענין הגדול שהרבי מדבר על אודותיו".

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"ג עמ' תט

'כולו תורה' - 'כולו תורה' דיג'

זהו ענין מה שהראהו הקב"ה מטבע של אש, כי ההתלהבות והרצון לקיים את המצוה הופכת גם את הדברים הגשמיים לחפץ של מצוה. והנה כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] גילגל לפרש מה דאי' (תנדבא"ר פ"א) שבת יעשה כולו תורה היינו לעשות מכל המעשים תורה, ופעם אחת הוסיף ואמר 'נתקשה משה', דבריו אלו שנאמרו ברמז כדרכו יובנו לפי מה שנתבאר, כי בזה הענין נתקשה משה, איך יהפכו גם המעשים הגשמיים להיות מוכנים למצוה ושיהיו כולם תורה.

אוצר דרשות ומאמרים ח"ג עמ' טז

איתא שבת יעשה כולו תורה, הלב שמחה ז"ל הגיד בשם החידושי הרי"מ ז"ל לעשות מהכל תורה, והבנתי שכוונתו שהאדם עצמו יעשה כולו תורה, לתקן ולזכך גופו שתהיה כל עצמותו תורה, אורייתא מודעת ליה חוביה.

פני מנחם ויק"פ תשנ"ה ס"ג מ"א

תפילתו של ה'לב שמחה'

תפילה צריכה הכנה, להתבונן רגע אחד קודם התפילה, דע לפני מי אתה מתפלל. אמנם היו צדיקים שהיתה תפילתם במהירות, וכן ראינו אצל אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל], אבל הם עשו הכנה רבה קודם התפילה, ואצלו הבחנתי שהיה מחליף את כותנתו אחרי כל תפילה אף שהיתה יבשה לפניו, משום שבפנימיותו היתה אש בוערת, וכי יש מי שיכול לדמות עצמו לתפילתו של הרבי.

אוצר דרשות ומאמרים ח"ג עמ' קו

"תורה'דיג חסידות"

וההתחלה תמיד על ידי תורה כי אין עם הארץ חסיד תנן [אבות פ"ב מ"ה], וכמו שאמר לי כמה פעמים אדמו"ר שליט"א [ה'לב שמחה' זי"ע] "תורה'דיג חסידות איז גאר עפס אנדערש", ועל זה אמרו חז"ל [סוכה מו:]: "מלא מחזיק, ריקן אינו מחזיק", ו"אם שמוע - תשמעו".

אוצר מכתבים מכתב זז

"מי שלומד - רוצה באמת"

במוצאי שמחת תורה הראשון לעלותו [של הפני מנחם] על כס הנהגת העדה הקדושה אמר אחרי ההקפות: "ענתה מחויבים בוודאי כל הבחורים בכבוד התורה, צריכים לישב וללמוד". בהוראתו הכריז הגבאי הוותיק רבי חנינא שיף ז"ל את הכרזתו זאת. אחר כך בקדוש פנימה, דיבר אודות כך אם שמעו הכל את ההכרזה ואמר: "מי שירצה ישמע". כשאמר המשב"ק: "כולם רוצים", השיב רבינו: "אכן כן, הכל רוצים ללמוד. אולם כבר אמר הרבי ה'לב שמחה' זצ"ל: כולם רוצים, אך מי שלומד רוצה באמת - - -".

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"א עמ' רלח

רבי שמעון נמצא בגמרא

שמעתי מאדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] שאמר בשם כ"ק אאז"ל בענין נסיעה למירון בל"ג בעומר, שרבי שמעון נמצא בגמרא, והוא כדברינו שרבי שמעון בן יוחאי הטמין עצמו בתורה והניח בה את כוחותיו לדורות.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ב עמ' רח

כשהיו כ"ק אחי **הבית ישראל ז"ל והלב שמחה ז"ל** נשאלים אודות נסיעת בחורים למירון בתוך זמני וסדרי הישיבה, לא היו מניחים להפסיק מן הלימוד לצורך זה, והיו אומרים שרבי שמעון ישנו גם בגמרא, ונמצא הוא גם בישיבה. והגם שבזוהר הק' הוא נמצא בבית, מכל מקום גם בגמרא הוא כן, וכאותו מעשה מופלא הנזכר לעיל שממנו נמצינו למדים הנהגותיו של רבי שמעון בן יוחאי.

'פני מנחם' מועדי שמחה עמ' קיד

"עבדוהו בשמחה"

מרגלא בפומיה [של רבינו ה'פני מנחם] בשם אחיו ה'לב שמחה ז"ע: "עבדו את השם", כיצד – "בשמחה", השמחה היא גופא עבודת הבורא.

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"ג עמ' שמח

על ידי השמחה אפשר לצאת מכל הצרות

אין ספור פעמים חזר [ה'פני מנחם] על אותו 'ווארט' חסידי נודע, שהיה מרגלא בפי אחיו ה'לב שמחה ז"ע על הפסוק "כי בשמחה – תצאו": "על ידי השמחה אפשר לצאת מכל הצרות ומכל עניני עגמת נפש".

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"ג עמ' שגנ

מלא שמחה כל ימיו

[שח רבינו ה'פני מנחם]: אבי ז"ע סבל יסורים רבים ומכאובים בסוף ימיו, ואף על פי כן הגידו הרופאים באחרית ימיו כי לבו חזק כלבו של אברך צעיר. גם אחי ה'לב שמחה ז"ע היה ידוע חולי ומכאוב לעת זקנה, ולדברי הרופאים היה לבו בריא ואיתן. סיבת הדבר מחמת שהיו מלאי שמחה בכל ימיהם.

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"ג עמ' שס

כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל – שעל שמו נקראת הישיבה [אור שמחה חיפה] – היה תמיד מלא שמחה, יעזור הש"ת שתמשיך אותה השמחה.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קעו

שמעתי מכ"ק אחי **אדמו"ר הלב שמחה ז"ל** כי בשמחה תצאו ע"י שמחה יכולים לצאת מכל עניני עגמת נפש, ואף דאיתא משנכנס אב ממעטין בשמחה, אבל אחר תשעה באב כי בשמחה תצאו, ע"י שמחה יכולים לצאת ולהגיע לנחמה. לכ"ק אדמו"ר זצ"ל הרי קראו כך.

'פני מנחם' ואיתחנן תשנ"ב ס"ג מ"א

"תעשה" ולא מן ה"עשוי"

רבינו [ה'פני מנחם] ראה בכך יסוד בסיסי לחיים. המושג 'יחוס' משול למספר אפס, אשר גם אם ירבו ממנו עד בלי די, אין לו כל חשיבות – אלא אם כן יקדימו מספר בעל ערך. את העיקרון הזה היה יוצק לימים במאמר חז"ל "וכל בניך לימודי ה' רוב שלום בניך – אל תקרי **בְּנִיךָ** אלא **בִּנְיָךְ**", לאמור: אין די בזכות אבות – **בְּנִיךָ**, אלא העיקר הוא **בִּנְיָךְ**, מה שהאדם בונה ועמל ועוסק בעצמו בתורה ומכניס התורה בקרבו – באכסניא שלו. וכמליצת קדשו של אחיו ה'לב שמחה ז"ע: "תעשה" ולא מן ה"עשוי", וד"ל.

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"ג עמ' קפא-קפב

ביאור כוונת ברכת ה'לב שמחה' - "מרבה תורה מרבה חיים"

תקוותי היתה שכ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] עוד יגיע להשתתף במעמד זה, אולם משלא בא עד עתה הריני למלאות בקשתו למסור בשמו את ברכתו ללומדים ולמסייעים בתורה וביהדות, והוסיף דאי' (אבות פ"ב) מרבה תורה מרבה חיים, ומה פירושו של מרבה תורה, הרי כתיב והגית בו יומם ולילה, לריבוי התורה אין כל שיעור, וכל כמה שלומדים הוא עדיין מעט, אלא כשמרבים תורה אצל אחרים, מקימים בית גדול לתורה, הרי זה מרבה תורה מרבה חיים. עד כאן דברי הרב, ואבאר מעט מדברי התלמיד. בודאי ברכתו 'מרבה חיים' אמורה ללומדים ולמלמדים, לכל העוסקים והמסייעים ברוחניות ובגשמיות ולכל המשתתפים, אכן המכוון הוא גם להיות מרבה חיות והתלהבות בדורות הבאים, וכדכתיב (ישעיה לח, יט) חי חי הוא יודך כמוני היום אב לבנים יודיע אל אמתך.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ב עמ' נד-נה

ביאור כוונת ברכת ה'לב שמחה' - "ברכה בתורה ובהצלחה"

בראשית דברי אקדים את ברכת כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] אשר ביקש למסור 'ברכה בתורה ובהצלחה'. והנה יש להתבונן מהו המכוון בברכה בתורה, הרי בלימוד התורה יש להתייגע. אלא שאכן כן הוא, שמלבד היגיעה בתורה צריכים גם סייעתא דשמיא. ואי' בגמ' (ברכות לב:) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין שעה אחת, וחוזרין ושוהין שעה אחת, וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית, אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת, אולם בירושלמי (שם לז.) אי' על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן, הרי שגם תורה טעונה ברכה.

'אוצר דרשות ומאמרים' ח"ב עמ' קכנ

ביאור כוונת דברי ה'לב שמחה' - "ולא באלמותא"

מעשה בר' אלחנן ראובן גרוכובסקי ז"ל, מנגידי אנ"ש שהתנדב לצאת לחו"ל לגייס תרומות עבור "איחוד מוסדות גור". כשנפרד מה'לב שמחה ז"ע ערב נסיעתו אמר לו ברמיזא, כדרכו שהיה מדבר בתמצית ובקיצור: "ויקחו לי תרומה, ולא באלמותא". מאחר שלא הבין את כוונת דבריו, פנה לשאול את רבינו [ה'פני מנחם] - כפי שהיה מקובל בעת ההיא, שרבים מאנ"ש היו פונים אל רבינו שביאר להם את דברי אחיו הרב, בהיותו מיטיב להבין את עומק משמעות כוונתו הקדושה בכל ניב וסגנון, בכל רמז ומליצה - רבינו נתחייך ומיד הראה לו את דברי תרגום יונתן בן עוזיאל בפסוק "ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו" שמתרגם "מן כל דיתרעי לביה, ולא באלמותא, תסבון ית אפרשותי". לאמור: בפנותכם אל הנדיבים בעם, אל תכופו אותם לתת צדקה שלא בטובתם, אלא יתרמו ברצון לבם.

ספר התולדות 'הפני מנחם' ח"ב עמ' רכו

מתרץ קושיית ה'לב שמחה'

כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל אמר לי שכ"ק אאז"ל שאלו למה שמחת נישואין עושים בעסק גדול, וברית מילה עושים בצניעא, סעודה קטנה, והלא הנישואין אינם אלא הכנה לברית, ולא השיב. ועניתי לו שהוא כאשר אי' שההכנה למצוה גדולה היא מן המצוה עצמה. ונשא חן בעיניו וקלסיה, ואף אמר זאת לאחרים.

'פני מנחם' מועדי שמחה עמ' ט

כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל היה רגיל להקשות, וכמה פעמים העירני בזה, שבתרגום יונתן עה"פ בשבתך בביתך אי' להיפך, במותביכון בבתיכון בזמן

עובדי ה' חשובים כבני לוי כמ"ש הרמב"ם (סוף הל' שמיטה ויובל), ונוכל שוב להקביל פניו וליהנות מאור תורתו ומהדרכתו המלאה כמקדם, חזקו ונתחזקה.

¹אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קצה

רשימה שכתב ה'פני מנחם' לאחר הסתלקות ה'לב שמחה'

הננו להעתיק כאן מש"כ רבינו [ה'פני מנחם'] בכת"ק בתחילת הנהגתו: בה"י, עצוב, עצוב מאוד על הלב, כתיב בכל עצב יהיה מות, מכל עצב נשאר משהו טוב, יתרון, בסלוקן של צדיקים איתא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם. כתיב הצדיק אבד ואין איש שם על לב, ידוע ווארט על קוצק, אין מי שישים על הלב. נשתדל בה"י להיות קצת איש (כתיב ואנכי תולעת ולא איש), ויעזור השי"ת, כמ"ש בפר' השבוע יפקוד ה' א' הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו אשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהי' עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה. במשנה וכל העוסקים עם הציבור יהא עוסקין לשם שמים שזכות אבותם מסייעתם וצדקתם עומדת לעז, ואתם מעלה אני עליכם שכר כאלו עשיתם. הבה נתחזק בה"י יחד ונתלכד יחד כאיש א' בלב אחד לעשות רצונו יתברך, וכמש"כ אאמו"ר קקש"ת ה"אמרי אמת" זצלה"ה באוסף מכתבים, שכשתהיו יחד באחדות ובשלום ותסירו השנאה והמחלוקת אז בלי ספק גם הוא יעשה למענכם טובות בזה ובבא, וכמ"ש אחי אדמו"ר זצ"ל אחרי פטירת בית ישראל זצ"ל הפסוק יהי ה' אל' עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבונו ואל יטשנו, וכתיב להטות לבבנו אליו ללכת בכל דרכיו ולשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את אבותינו. וגם אנכי חלילה לי מחסוא לה' מחדול להתפלל בעדכם שתיוושעו בה"י בכט"ס בכל הענינים בגשמיות ורוחניות והנני קשור לכאו"א מכם בלב רוח ונפש, בידידות. (בכל עצב יהא מותר, ודבר שפתים אך למחסור, אין מעוט אחר מעוט אלא לרבות).

²אוצר מכתבים' מכתב רכנ

כאשר הרבי בא שוב לבית המדרש הרי זו שמחה

כ"ק אחי הלב שמחה ז"ל אמר על מה דאי' (זוה"ק פינחס, ריט): שהאבות באים לשמחות צאצאיהם, שכמו כן באים הם לשמחת ברית ושמחת שבע ברכות. אי' בגמ' (מו"ק כב:) חכם שמת בית מדרשו בטל, וכאשר הרבי בא שוב לבית המדרש הרי זו שמחה.

³פני מנחם' מועדי שמחה עמ' קכו

איתא בספרים שכאשר מקושרים לצדיק ודבקים במידותיו יכול הוא לפעול טובה בעולם העליון עבור ההולכים בדרכיו בעולם הזה. וכאשר נלמד מדרכיו, יעזור השי"ת שזכותו יגן עלינו, וביחוד שיהיה כל אחד יכול לסגל מידה טובה ממידותיו, ויהיה למליץ יושר, בפרט בעת קשה זו.

⁴אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קפ

מיעסוקכון בחיתונכון, ששעת הנישואין דייקא היא זמן חיוב קריאת שמע. ואמרתי לפניו שיתכן שהתרגום יונתן סובר כדעת תנא קמא דר' שילא שמחייב חתן בקריאת שמע (סוכה שם), ולא קיבל תירוץ זה משום שדוחק הוא לומר כן [ע"ע בס' שולי הגליון סוכה שם]. פעם אחת השבתי, וקלסיה לתירוץ זה מאוד, כי הנה למה אכן פטרו חתן מקריאת שמע שהיא קבלת עול מלכות שמים תחילה (ברכות יג.), אלא שהחתן בקיימו מצות בוראו הרי זה גופא עול מלכות שמים, שראשית בנין בית נאמן בישראל, שהוא כולל כל שמחת האדם בימי חייו, צריך להיות באופן של קבלת עול מלכות שמים, והרי זה חשוב כקריאת שמע. ובזה מדוקדק גם לשון הגמ' מאי בשבתך, בשבת דידך הוא דמחיבת הא דמצוה פטירת, היינו שתהיה כוונתו בשבתו בביתו, בזמן מיעסוקכון בחיתונכון, למצות בוראו ולקבל עול מלכות שמים, ולא לכוונת שבת דידך.

⁵פני מנחם' מועדי שמחה עמ' קיא

חיזוק בימי חולשת ה'לב שמחה'

בעת האחרונה זקוק כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [הלב שמחה ז"ל] לרפואה שלימה, כולם מייחלים מתוך כאב לב שישוב לאיתנו ונוכל ליהנות מאורו כמקדם. הרבי מסר את עצמו עבור כל אחד מתוך אהבה וחביבות, ומורגלים היינו בכך, ועתה אין זה בכוחו. ולא יעלה בדעת מי לסבור, הרי רגיל הייתי להכנס לקודש פנימה ולהציע משאלותי, לקבל פירות מידו, לחזות בעריכת השולחנות וכי"ב, רגיל אני לזה, ואין ביכולתי לשאת כאשר הוא באופן אחר, אל יחשוב כן, כי מתוך כך יכול להתנתק ולבוא לידי מכשול חמור ח"ו.

יש לכל אחד להתחזק באמונת צדיקים, ולידע שגם עתה הרבי עומד ומסייע בידו ומאיר לו כבזמנים קודמים, שהרי איתפשוטתא דמשה ישנה בכל דרא ובכל נפשא, אלא שפֿעֶקֶת כזאת צריך כל אחד מצד עצמו להתייגע ולעמול כפליים, להתחזק יותר בלימוד התורה, להגות במאמרי הרבי, ולהמשיך ללכת בדרך המסורה לנו. פעמים השי"ת חפץ לבחון את האדם במצב של הסתר, ולראות את אופן יגיעתו ועמלו, איך מקבל על עצמו עול תורה ויראת שמים, וכיצד הוא אדוק באמונת חכמים. משל למה הדבר דומה לילד שבתחילת לימודו הרי הוא שומע מפי מלמדו המבאר לו הכל, ולאחר מכן מורים לו ללמוד לבדו ולפרש הדברים, ולדין אכן הרבי ישנו עמנו ומדריך אותנו גם עתה, אלא שהטילו עלינו לעמול עם עצמנו, לשנן ולחזור על אשר שמענו.

⁶אוצר דרשות ומאמרים' ח"ג עמ' קצנ-קצד

כל דבר טוב יש לו הסתר, ומאידיך כשיש הסתר ישנו גם טוב. זמנים אלו הרי הם כסוגיא קשה, וצריכים להתגבר ולהביקע את ההסתר. נתחזק בלימוד ובתפילה, באהבת רעים ובמידות טובות, וביסוד היסודות, עניני שמירה וקדושה, בו עמלו מאז ומקדם בבית מדרש של רבותינו הק', וזאת היא עבודתו של הרבי כיום. והנה כאשר היו שומעים את הדברים מפיו היה זה בבחינת תורה שבכתב, שרואים את הכתב עצמו, וכשנחסר זאת מוטל על כל אחד מצד עצמו להתחזק ולמלאות החסרון, בחינת תורה שבעל פה, ליטול עצה ממדריכים ולהתאחד בחבורות, וזהו רצונו של הרבי. וכשם שאילו היו כוחותיו עמו היינו זוכים ליכנס אליו ולשמוע דיבוריו המעוררים, כמו כן יש לנו כיום להתבונן בעצמנו מהי כוונת דבריו ומה רצונו מעמנו, ובאופן זה נמצא שגם עתה מודרכים אנו ממנו על כל פרט ופרט. ויעזור השי"ת שעל ידי שנקבל על עצמנו ונתייגע בזה נזכה לרפואתו, ויקוים בנו ועמוד משה בשער המחנה, ויאמר מי לה' אלי ויאספו אלי כל בני לוי, והרי כל

לראות הטוב בכל יהודי

במשנת רבינו הקדוש בעל ה'לב שמחה' זי"ע

דברי הגאון רבי בצלאל וקסלשטיין שליט"א « פרשת בלק

הנהגת רבינו

בימים אלו חל יומא דהילולא רבה של הרבי ה'לב שמחה' זצ"ל, שהיה רגיל לפרש את המשנה (אבות פ"א מ"ב) "אוהב את הבריות" ועי"ז "מקרבן לתורה". וכל מי שנכנס למחיצתו הרגיש את ה'אוהב את הבריות', שקירב אותנו לתורה ויראת שמים וקדושה וטהרה וכל הדברים הטובים, כי ע"י האהבה משך אותנו לכך. והגם שהדברים מפורסמים, בכל זאת אספר עובדות דהוה בדידי, בלומדי בבחורתי ב'ישיבה לצעירים' בירושלים היה לנו 'חברה' של בחורים כנהוג, וה'קומדנט' שלנו היה הגה"ח מורנו רבי יצחק דוד אלתר שליט"א שלמד אז בישיבת 'שפת אמת', פעם נכנס אל הרבי ה'לב שמחה' עם 'קויטל' שבו הזכיר השמות של בני החבורה, וכשקרא הרבי את שמותיהם של הבחורים נעצר בקריאת שמות של שני בחורים, והעיר ואמר "חברים", הגם שהיה ביניהם חיכוכים שונים וחילוקי דעות [ובהיותו קומדנט היה הגר"ד מוטרד מכך]. והנה לבד מתפיסת המחשבה ומורה"ק של הרבי יש להתפעל יותר ממה שראה בהם את החלק הטוב, דאף שהיה דברים המפרידים ביניהם עדיין קרא להם "חברים" בגלל שמצא בהם דברים אחרים שהיו בצוותא [וראה עוד להלן עוד עובדות במדה זו].

יהודי טוב בעצם

ולמדנו מדה טובה זו גם בפרשת השבוע, שבפעם השניה שביקש בלק מבלעם שיקלל את ישראל כתיב (כג, יג) "ויאמר אליו בלק, לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראנו משם, אפס קצהו תראה, וכולו לא תראה, וקבנו לי משם", ומצינו בפרשת המתאוננים דכתיב (במדבר יא, א) "ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה", ופירש רש"י "בקצה המחנה - במוקצין שבהם לשפלות, אלו ערב רב", והכי נמי הראה בלק לבלעם את החלשים והפחותים מישראל, כי חשב שע"ז תחול עליהם הקללה ח"ו.

אך דוקא עליהם נאמרה הנבואה (כג, כא) "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", וכדבר ה'שפת אמת' (שנת תרנ"ד ד"ה בפסוק) "לא הביט און ביעקב - כי אין החטא עושה רושם בישראל לסלק מאתם אלקותו ית"ש, כי החטא שלהם במקרה ולא בעצם", פירש לדבריו, שכל יהודי קרוב אל הקב"ה מצד עצמו, ואע"פ שבעיני בשר נראה, שהקנאה והתאוה והכבוד ושאר מידות מגונות הן הן האדם עצמו, ואילו

הנשמה והקדושה הרי הם ענינים נשגבים ורחוקים ממנו, מכל מקום האמת היא להיפך, שכל יהודי היא חלק אלוך ממעל, ונשמתו חצובה מתחת לכסא הכבוד, ולכן האדם עצמו כולו טוב, ואילו התאוות הן דברים אחרים המתלבשים על הנפש ומחשיכים את אורה הגדול.

ואכן, דוקא בגלל שראה בלעם את פחותי העם זכינו לנבואת "לא הביט און ביעקב", מפני שאהבת ה' לישראל אינה תלויה בדבר, אלא מצד עצמם קרובים הם אליו יתב"ש, וכל אחד ואחד באשר הוא שם אהוב וחביב אצל הבורא כל עולמים.

מעתה יובן הנהגתו של ה'לב שמחה', דלכאורה היה מקום לשאול, איך היתה אהבתו שלימה לכל יהודי, והלא יש בכל אחד חסרונות שונות ונכשלים בחטאים, רק התשובה לכך היא, מפני שצריך לקיים "הדבק במידותיו", וכשם שהש"ת מקיים כביכול "לא הביט און ביעקב", ורואה את הטוב שיש ביהודי, כך גם על ישראל להסיח דעתם ולא להסתכל בחלק הרע המתלבש על יהודי, כי האמת שהוא עצמו טוב מאד, ושוורו ונשמתו ממקום גבוה.

זה מה שלימד אותנו הרבי זצ"ל, להתבונן רק בחלקים הטובים שיש אצל יהודי, לדון אותם לכף זכות, ולעסוק תמיד אך ורק בחלק הזה, וביותר למאי דאיתא בספרים (שפת אמת עמ"ס אבות בשם הרבי מלובלין זי"ע) שעל ידי שאדם דן את חבירו לכף זכות זוכה שגם בשמים דנים את חבירו ואותו לכף זכות עי"ש, וממילא שפיר יכול לראות בחלקי הטוב, כי אז נהפך כולו לטוב.

חשיבותו של כל יהודי

עוד חזינו מנבואת בלעם חשיבותו של כל יהודי באשר הוא שם, ומזה אפשר להוסיף ולהרבות את האהבה בלב לכל יהודי, דהנה ביקש בלעם (כג, י) "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו", שביקש למות כיהודי, והקשה האר"י ז"ל ב'ליקוטי תורה', שלא מצינו שנתקיימה נבואה זו, שהרי מת בלעם כגוי ונטרד מן העולם.

והרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספרו 'פרי צדיק' מתרץ קושיא זו, והקדים את דברי המשנה (סנהדרין צ.) "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וכל שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא, שלשה מלכים: ירבעם אחאב ומנשה וכל, ארבעה

הדיוטות: בלעם ודואג ואחיתופל וגחזי", ולכאורה אינו מובן מה ענין בלעם להכא, דבפשטות בא הסיפא של המשנה לאפוקי ולהוציא מהרישא, דאע"פ שאמר התנא "כל ישראל יש להם חלק בעוה"ב" מכל מקום יש שבעה מבני ישראל הנזכרים בהמשך שאין להם חלק לעוה"ב, אבל בלעם מה ענינו להכא, מדוע יעלה על הדעת שיש לו חלק שנצטרך להוציא, רק האמת, שכאן נתקיימה הנבואה "תמות נפשי מות ישרים", היינו שנכנס ברשימה אחת עם רשעי ישראל אלו שאין להם חלק לעוה"ב, וגם בזה יש חשיבות גדולה.

ודבריו מופלאים בדרך הפשט, אך גם למדנו את החשיבות של כל יהודי ואף הגרוע ביותר, דהגם שירדו לשאול תחתית עד שאיבדו חלקם לעולם הבא מכל מקום זכות גדולה היא לבלעם להיכלל ברשימתם, מפני שאף בהם יש בהם חשיבות.

לכל יהודי יש תיקון

יתר על כן מוסיף רבי צדוק הכהן, דהתם בגמרא (דף קד:) הביאו מדורשי רשומות, שאף אלו הנמנים במשנה יש להם חלק לעוה"ב, זולת בלעם שלא נדרש [ולכן באמת נטרד מן העולם], ובפשטות "דורשי דשימות" היינו אלו שדרשו רמזים מן הפסוקים שיש לאותם שבעה אנשים הנמנים חלק לעולם הבא, אך רבי צדוק מפרש "דורשי רשומות" שמצאו אצל אותם רשעים רמזים ודברים דקים, וראו את השורש של היהודי שהוא כולו טוב, והם הרגישו בתוך כל הרוע והלכלוך שגם שם יש אור של נשמה הקבורה למטה, וכדברי השפ"א, שהחטא אינו ביהודי בעצם אלא "מקרה", דהיינו שנזדמן לו ליכשל ולחטוא, אבל הוא עצמו נשאר נקי וזך, ועל זה אמר בלעם "לא הביט און ביעקב" אלו ישראל אבל לא בבלעם ואומות העולם, כי הם רע בעצם ואילו בני ישראל טובים הם בשורשם. וכל זה נכלל במידתו של אהרן "אוהב את הבריות", שאהב את החלק הפנימי שיש בכל יהודי, וממילא לא היה מתרעם על אף אחד, ולא נכנס בלבו שום טינא או שנאה עליהם, שהרי ישראל קדושים הם, ואף השפל והפחות ביותר, וגם הרבי ה'לב שמחה' היה כן, שראה הטוב שיש בכל יהודי.

להחשיב את חלקי הטוב שלו

אמנם יותר מזה לימד אותנו הרבי זצ"ל, ואקדים לספר, שבשנות בחורתי נכנסתי ביום הולדתי בימי

1 שמעתי מהרבי הפני מנחם זי"ע שדיבר פעם על אחריות הגדולה הרובצת על כתפי מחנכי תינוקות של בית רבן, ובין השאר אמר בלשונו הזהב "יעדיד יונגעל איז א דיאמאנט", כל ילד הוא יהלום, ועומק הדברים הוא, שהאמת שכל יהודי הוא יהלום, אולם אצל תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם החטא ניכר היהלום כלפי חוץ, ואילו אצל אנשים מבוגרים היהלום מכוסה עם זבל ולכלוך, אמנם בין כך ובין כך בניהנים יש יהלום יקר, ותמיד אפשר להסיר הלכלוך ולנקות הפסולת, וצריך רק להאמין בזה, וממילא יאהוב את תוכו ושורשו.
2 כמפורסם מאמר של הרבי הכיית ישראל זצ"ל, שבלעם רצה לחיות כמו גוי ולמות כיהודי, ולא הבין שאי אפשר לקיים שניהם בחדא מיחת, כי רק מי שחי כמו יהודי יכול למות כיהודי, ומי שחי כמו גוי ימות כגוי, ואי אפשר שימות כיהודי.
3 וביאר רבן יהודה, שאין זה סתירה לדברי התנא במשנה שכתב שאין להם חלק לעוה"ב, מפני שהתנא התכוון בדברי נגאי אלו לכוך את נשמתם ותהיה להם כפרה ע"י הבחינות, ואכן עי"ז מצא דורשי רשומות את החלק הטוב שבאמת יש להם חלק לעולם הבא, ונמצא אלו ואלו דברי אלקים חיים.

חנוכה הרבי ה'לב שמחה', וכתבתי ב'קוּטל' בין השאר להתברך להינצל מעצת היצר, וכשהגשתי לפניו שאל אותי "פארוואס דארפסטו אינזיהן האבען די יצר הרע?" [למה עליך לחשוב על היצר?], כלומר, דבדאי בשעת נסיון צריך האדם לזכור שהיצר "ר מתגבר כנגדו ורוצה להמיתו, אך בשאר שעות היממה עדיף להסיח דעתו ממנו, אלא להסתכל על החלק הטוב ולהחשיב מה שהוא עושה. שוב פעם נכנסתי אל ה'לב שמחה' לגיזעגנן' למחרת חנוכה, שאל אותי, בן כמה אני, השבתי לו 17, אמר לי "טוב" [כי י"ז בגימטריא טוב], והתכוון בזה גם כן שאין צריך לחשוב על הרע כי אם על הטוב.

ולמדני, דמדת "אוהב את הבריות" קאי בין על האדם עצמו ובין על אחרים, ועל ידי אהבה וקירבה זו "מקרבן לתורה" ולמצוות, והספרים (עיין בהקדמה לספר הפלאה) מלאים בזה, כי כאשר רואה ומאמין שיש בעצמו מידות ומעלות טובות יוכל להוסיף אומץ ולהתחזק בעבודתו, כי ע"י שיחשיב את המעשים טובים שעושה, ואת התורה והמצוות שמקיים, נעשה הטוב חשוב יותר בעיניו, וחלק זה מתגבר אצלו ומקרב את עצמו לדרך התורה.

כוחו הגדול שיש לכל יהודי

וצריך גם להחשיב את אבריו שברא לו הקב"ה ולדעת גודל מעלתם. דכירנא פעם שנכנסתי אל ה'לב שמחה' ואמר לי "גיטע אברים" [-אברים טובים], ולפי פשוטו היתה כוונתו, הכונה שצריך האדם לשמור על אבריו שיהיו טובים, וכך אמר לי כשנכנסתי בילדותי לפני שהנחתי תפילין בפעם הראשונה "והיה לך לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך", והראה לי על ידו ועיניו והוסיף בקצרה "היט זיי אפ", שמור עליהם.

אבל יש משמעות עמוקה יותר למילים "גיטע אברים", דהנה רבים זוכרים בשבת הגדול שנת תשמ"ב שחזר הרבי ה'לב שמחה' ז"ל על המכתב שכתב הרבי 'השפת אמת' ז"ל בחודש ניסן (נדפס בשפ"א ליקוטים לחודש ניסן), ואמר שאינו יודע אם ישיגו עומק דבריו, אך עיקרי דבריו למעשה הוא לזכור תמיד מהש"ת, ובתוך דבריו הזכיר ה'לב שמחה' לשון קדשו של 'השפת אמת' שם "יטו כל אדם לדבק עצמו לקדושה שיש בתוך אבריו, גשמיית ורוחנית, **גבוה גבוה מאד עד הש"י ממש**", והיינו שצריך האדם לזכור שגם אבריו הגשמיים אינם גשמיים אלא כולם אלוקות, ידיו אלוקיים, לבו אלוך וכן בכל אבריו, ומשום הכי מוטל על האדם להיזהר לכל יקלקלם, אלא ישמור עליהם בטהרה.

ויסוד הדברים הביא מהרח"ו ב'שערי קדושה' (ח"ב שער השלישי) בשם הזה"ק "ותר"ג אברים דבר נש כולו מסודרים על סדרי בראשית, ובגין דא אקרי בר נש 'עולם קטן', ובכל פקודא דעביד בר נש [כל

מצוה שמקיים] גרים לאמלא לקוב"ה על ההוא אבר דנשמתא דבר נש, כפום ההוא פקודא".

כלומר שיש תר"ג מצוות כנגד רמ"ח אבריהם וש"ה גידים, וקיום כל מצוה הוא כנגד אבר או גיד אחר של האדם, ובזה הוא מתקיים, ולכן האדם "עולם קטן", ובכל מצוה שמקיים מכון כנגד עולמות העליונים, ועיין בדברים הנפלאים שכתב רמח"ל בספרו 'דעת תבונה' (סעיף קכד, מהדורת ספרייתי) שהאדם דומה לשעון שקובעים גלגל קטן ועליו גלגל גדול יותר, וכן הלאה, וע"י סיבוב הגלגל הקטן מתגלגלים כל הגלגלים, והכי נמי פועל האדם בעולם הזה וגורם לנענוע את כל העולמות העליונים, ועל האדם לדעת את כוחו הגדול והנשגב.

והגם שאין האדם מרגיש כן, אולם צריך לדעת שזה האמת, ואם נפשיט הלבוש הגשמי נראה רק את הרוחניות שיש בנשמה, ונבין חשיבותה של כל מצוה, ונשיכל כמה כל מצוה חשובה, וכמה כל התגברות על היצר"ה יקרה בשמים.

לעתיד נראה מה פעלנו

ואכן העבודה רבה וקשה, ונדרשת יגיעה גדולה ועצומה לכך, אך דוקא מחמת כן זוכים לנענוע את כל העולמות על ידי מעשינו, וכלשון 'השפת אמת' (פרשת חקת שנת תרמ"ד) "שכל מה שעושים בעוה"ז בדרך 'חוקה' [ובלי להרגיש טעם וחשק] **לעתיד יראה כל איש ישראל מה פעל ועשה**, מה שהיה נסתר במעשה המצות בעולם הזה", כי כעת איננו מרגישים את הנעשה בכל תפילה ובכל הנחת תפילין ובכל רצון להשי"ת, אבל לעתיד יראו את הכל, ואז נתלוש שערות ראשינו מדוע לא נצלנו יותר את ההשות בעוה"ז לעשות עוד עוד מצוות.

ומסמך השפ"א לכך את דברי הנביא (ישעיה מב, טז) "והולכתי עורים בדרך לא ידעו", ולמה נקראים ישראל עיוורים, רק משום שבגלות אינם יודעים ואינם רואים את החשיבות של המצוות, ואם היו מרגישים היו רצים תמיד לביהמ"ד ומאססים בעוה"ז, ורק לעתיד לבוא נראה הכל בעינינו.

יגיעה בעבודה

ובזה יש לפרש מה שאומרים בשב"ק (תפילת נשמת) "ואילו פינו מלא שירה כים, ולשונונו רנה כהמון גלי, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקים להודות לך וכו', על כן אברים שפלטנו בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וישוררו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך מלכנו תמיד", ויש כאן פלא גדול, דבתחילה אומרים, שאם היה לנו אברים שלמים, לב פתוח מלא

שירה כים בתפילה, ועינים מאירות כשמש בלימוד התורה וספרי חסידות, ורגלינו קלות בזריזות לתורה ומצות, לא היינו יכולים לפאר ולשבח ולהלל את שמו הגדול, ובסוף אומרים "על כן אברים שפלטנו בנו", שלב יודע מרת נפשו איך האברים שלנו נראים, ובודאי אינם כשמש ומלאים שירה כים, ואיך א"כ הן הם יודו וישבחו וכו'".

רק הן הן הדברים, כי האברים "שפלטנו בנו" אינם גשמיים אלא אלוקיים, כי אצל ישראל "ה' אלקיו עמו", והם חלק אלוך ממעל, לכן הגם שאין אנו יודעים את הכח הגדול שיש לנו, ואברינו נראים לנו כגשמיים, ולפיכך נדמה לנו שאין אנו מספיקים להודות, מכל מקום האמת שאברים אלו הם מה **שהקב"ה נתן בנו**, ויש באברים את כח הנותן [כמו שכתב שם השפ"א בחודש ניסן], לכן מאמינים אנו שכולם שמימיים, וכשאנו פועלים באברים שלנו אנחנו משפיעים בעולמות העליונים יותר ממה שאנו מרגישים, ואכן "הן הם יודו וישבחו", כי בהם אפשר לשבח לה'.

אי נמי יש לומר, ונקדים דברי 'השפת אמת' שהביא פעמים הרבה בשם הרבי ה'חידושי הר"ם' ז"ל, ע, שהעוה"ז נקרא "עולם" מלשון העלם, כי כל האלוקות מסתתרת בחפצים הגשמיים, וכל הבלי העולם מרמים את האדם כאילו הגשמיית עיקר, אבל האמת "אלץ איז איין גרויסער בלאף" [-לן העוה"ז רמאות גדולה היא], ולכן יש אנשים הרודפים אחרי בצע כסף וכבוד בחושבם שזה העיקר, כי העוה"ז "עובד עלינו" ומעלימה את הרוחניות והאמת, אך מה ה' רוצה מאתנו, שנקיים "איש כי יפלא" לעשות פלאים גם בעולם הזה ולהתרחק מן היצר"ה, כביאורו המפורסם של הרבי ה'לב שמחה' (פרשת נשא) בשם ה'אבן עזרא', שיפלא' הוא מלשון פלא, כי אכן פלא שבשר ודם מתנזר מין וגשמיית, וע"ז יזכה בסוף לפלא אחר, שלעתיד יזכה להשיג אלוקות שהם בבחינת אין סוף, וכמו שכתב השפ"א שזוכה לכך בעתיד.

וזה שאומרים "ואילו פינו מלא שירה כים" שהיה לנו אברים שלמים, ומיד היינו מרגישים את הבהירות בתורה ועבודת ה', או אז לא היינו מספיקים, כי אי אפשר להשיג בחינת אין סוף, אבל דוקא בגלל שיש קושי לקיים המצוות על ידי "האברים שפלטנו בנו", על כן נזכה שיפתח לנו קוב"ה לעתיד לבא שערי חכמה ובינה להשיג דברים נעלים אלו, והן הם יודו וישבחו ויפארו.

ויש כאן חיזוק עצום, שכל אחד עם האברים שיש לו, עם כל הקשיים והטרדות והעגמת נפש שהוא עובר ברוחניות וגשמיית, דוקא על ידי זה יזכה ל"הן הם יודו ויברכו וישבחו", ויהי רצון שזוכה ללכת בדרכי הרבי ה'לב שמחה' זצ"ל, להסתכל בטוב שיש בנו ובאחרים, ונראה מעלות חברינו ולא חסרונם, ויחוס קוב"ה עלינו ועל בנינו בפרט ועל כל כלל ישראל בכלל, ובזכותו הגדולה נתברך בכל מילי דמיטב.

4 נביא לדומא כמה עובדות מחסידים ואנשי מעשה שזכו לשלימות האברים, ולהכי קאמירן שאף בהם אי אפשר להלל את שמו הגדול כראוי.

פעם היה החסיד המפורסם רבי שמואל שפירא זצ"ל מגדולי חסידו בסלוב במירון לשב"ק, וכאשר התחילו תפילת מעריב של שבת התעכב בברית "אהבת עולם" ובהתבונן אל תסיר ממני, וחזר עליהם עשרות פעמים כשהוא אינו מבחין כלל בכל הנעשה מסביבו. אדה"כ והכי סימנו כבר את התפילה ומלוויו עקדו קידוש ואכלו כל סעודת שבת, וכשחזרו נדמה לראות שהחסיד עדיין עומד באמירת "אהבתך" בדבוקות, ובחפזות התנצלו לפניו שכבר סימנו את הסעודה, אך החסיד לא הבין איך עשו כן, והראה להם בידי שרק כעשוי התחילו את התפילה, והוא עדיין עומד בתחילתה, וכיצד הספיק לסיים כבר את הכל. ועל חסיד זה אפשר לומר שהוא לו "לב" שלם להקב"ה.

על האנן החסיד רבי נתן לוברט זצ"ל מסופר, שפעם שאל מהחסידי רבי אלעזר ב"ר זצ"ל ספר קבלה בערש'ק לפני מנחה, וכשהתחיל ללמוד בו לא הבחין את שהומן עובר וחולף, ורק למחר אחר"צ כשסיים את כולו נעמד ממקומו, וכשהחזיר הספר לבעליו אמר לו "בללך אל התפילתי מנחה, קבלת שבת, מעריב, שחרית, קריאת התורה, ומוסף". כי בראשו השלם היה עסוק לגמרי בדבר ה', ולא הבחין בזמן הנשמי החולף ביעף.

וכן יש חסידים שעבדו על עצמם במדת העצלות, ולכן היתה "רגלם קלות כאילות" לעשות רצון ה', ומעשה רב שמעתי מהחסידי רבי יהושע קליינלר ה"ה, שפעם התלווה אל הרבי ה'ביית ישראל' זצ"ל בשפאצ'רע'ן [-סיוולן] בשעות המוקדמות בהשכמה ולפתע שמעו איך יהי רוקד לבדו בביתו שבקומה שניה, מיד נישג ה'ביית ישראל' והביט במעד לחלון ושמע אותו ממזר בקריה ובשמחה "אם אין לי מי ל" שוב ושוב, העיר לעברו הרבי ואמר לו את חסיפא של המשנה "וכשאני לעצמי מה אני", ומיד הסתלק משם כי שלא יראה מי הוא, והתמונה לומר, שעל האדם להיות מעורב בין הבריות, ולא להיות רק לעצמו. כשהוא הרבי אל רבי יהושע שאילו מה הוא אומר על אדם זה, נענה החסיד ואמר "אם משונגע", בן הרבי ואמר "איין נאראמאלע מענטש אין ירושלים - ואחא אומר שהוא משונגע?", כי זה זריזות להקב"ה, ורגליו קלות לרוץ ולעשות רצון הבורא ית"ש. ואע"פ שיהיה אדם שלם כל כך אינו מספיק להודות ולשבח את שמו הגדול ויתעלה.

השיעור השבועי לבחורי הישיבה גדולה פני מנחם מאת הדיין הגאון החסיד הרב מנחם מנדל הכהן שפרן שליט"א בהיכל השטיבל החדש בבני ברק

בחורי ישיבה גדולה 'פני מנחם' בעת השיעור השבועי

בהיכל בית המדרש ישיבה קטנה 'פני מנחם'

בהיכל בית המדרש ישיבה קטנה 'פני מנחם'

המג"ש הגה"ח ר' חיים מאיר שמחה שליט"א בלימוד עם בחורי הישיב"ג

המג"ש הגה"ח ר' יצחק בין שליט"א

בחורי ישיבה גדולה 'פני מנחם' בעת השיעור השבועי

בשיעור מאת המג"ש שיעור הגה"ח ר' יוזפא רוזנברג שליט"א

ילדי כיתות ז' ח' בחיידר 'פני מנחם' בכינוס לרגל ז' תמוז יום ההילולא של מרן בעל הלב שמחה זצוק"ל

המקהלה במעמד מסיבת האותיות

השמחה והריקודים בת"ת לרגל מעמד מסיבת האותיות

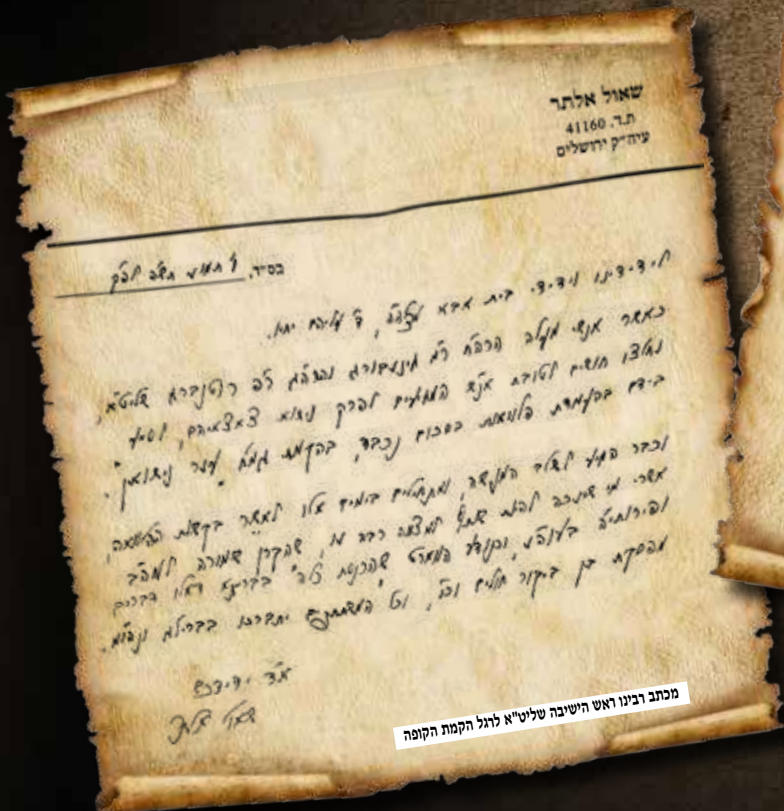
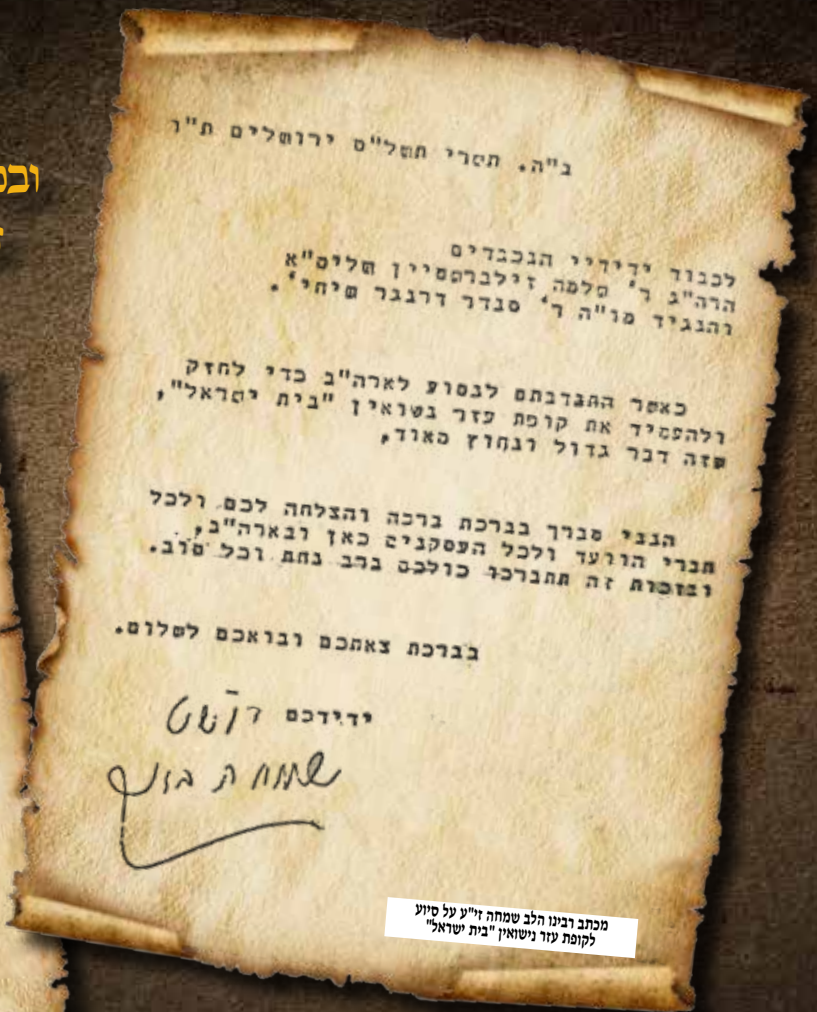

מעמד מסיבת אותיות בכיתת מכינה אצל המחנך הרה"ח ר' שמואל יוסף שלאס שליט"א

כיתת מכינה

"והבנתי בזה מה שמקשין העולם,
למה לא נאמר בפרשת והיה אם שמע
ובכל מאודכם, ואומרים בשם הרה"ק מקאצק
זצ"ל כי בנוגע לרבים כספים הם גם נפשכם"
(ממכתב רבינו הלב שמחה זי"ע על תקנות הנישואין)

בהמשך לפעולת צדיק, ומכוחו של אותו זקן,
לרגל יום ז' תמוז, יוצאים בקהילתנו בהקמת
קופת גמ"ח עזר נישואין
לסיוע להקמת בתים בישראל והקלה על המחותנים
בתקופת נישואי צאצאיהם שיחיו

לבירורים ותרומות:

ירושלים: הרה"ג ר' פרץ רוטנברג 052-7141189 | הרה"ח ר' ישראל מושקוביץ 052-7652121
בני ברק: הרה"ח ר' מאיר גינזבורג 052-7652111 | הרה"ג ר' ישראל מאיר גרינצייג 050-4100262
בית שמש: הרה"ח ר' שמחה גלברג 054-8541378
אשדוד: הרה"ח ר' ישראל שפירא 052-7610769
חיפה: הרה"ח ר' משה שפרן 050-4112000

בנק דיסקונט סניף 139 ח-ן 164939794 ע"ש עזר נישואין פני מנחם

הרב לנדא 11 ב"ב • ת.ד. 120 גבעת שמואל
טל: 03-544-9898 • פקס: 03-547-5888

